

San Lucas Jesucristupaq qellqanqan

El evangelio según San Lucas

Quechua de Corongo (Llaqwash)
Ancash, Perú

La ilustración de la carátula por el Dr. Farid Faadil,
propiedad de © International Bible Society
se usa con permiso.

Las demás ilustraciones son propiedad de
© 1978 David C. Cook Publishing Co.
y se usan con permiso.

San Lucas Jesucristupaq qellqanqan
El evangelio según San Lucas
en el idioma
Quechua de Corongo (Llaqwash)
Ancash, Perú

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Primera edición, febrero del 2017
1500 ejemplares

Hecho el Depósito Legal
en la Biblioteca Nacional del Perú
Nº 2017-00387

Impreso por
Ediciones Nova Print S.A.C.
Av. Ignacio Merino 1546
Lince, Lima, Perú
febrero del 2017

Publicado por
La Liga Bíblica del Perú
Jr. Huaraz 2030 (CONEP)
Pueblo Libre, Lima, Perú

San Lucas

Jesucristupaq qellqanqan

Kë libruta pï qellqanqan y imapaq qellqanqanpis

Lucasqa mëdicum këqan. Jesucristupa willakïninta willakur apóstol Pablo puriptinmi pëwan purëqan. Lucasmi kë libruta qellqäqan Jesucristo ruranqankunata y yaçhatsenqankunatapis musyanantsikpaq. Lucas qellqananpaqqam Teófilo gastunkunapaq alistäqan. Tsënömi Hechos ñenqan librutapis pë qellqäqan.

---

1 ¹Reqsishqa teyta Teófilo, Jesucristo kë patsächö imata ruranqantapis atskaq runakunam qellqayashqa.

²Tsë qellqayanqanqa Jesucristuwan qallarenqanpik paqta pureqkuna willakuyanqannöllum këkan. Pëwan purir imata ruranqantapis rikashqa kayaptinmi willakuyänapaq Jesucristo kächäqan. ³Tsëmi ñoqapis qallëkonqanpik imanö kanqantapis allish tapupäkuskir llapanta qanman qellqamö. ⁴Tsënöpam qampis këta liyir musyanki Jesucristupaq yaçhatsiyäshonqëki rasunpa kanqanta.

Bautizakoq Juan yurinanpaq kaqta ángel willakonqan

⁵Judeächö Herodes rey këkanqan witsanmi uk cüra këqan Zacarías shutiyoq. Pëqa Abías cürapik miraqa karmi tsë casta

cürakunawan Teyta Diosta templuchö sirviyäqan. Zacaríaspa warminpa shutinmi käqan Isabel. Pëpis cüra Aarónpa castanpikmi käqan. ⁶Pëkuna Teyta Dios mandanqankunata y leyninkunata cäsürmi imëpis allilla kawakuyaq. ⁷Isabel qolloq kaptinmi wawankuna käqantsu. Ishkanpis ökishña çhakwasñam kayäqan.

⁸Uk unaqñam Zacaríasta y cüra masinkunata turnun töcäqan templuchö Teyta Diosta sirviyänanpaq.

⁹Costumbrinkunaman cürakuna sortiyayaptinmi Zacaríasta töcäqan templuman yëkuskir altarcho inciensiuta qontätsinanpaq.^a ¹⁰Templuchö inciensiuta qontätsenqanyaqmi waqtaçhö atskaq runakuna Teyta Diosman mañakikäyäqan.

¹¹Inciensiuta qontëkätsiptinñam altarpa derëcha kaq lädunchö Teyta Dios kaçhamonqan ängel Zacaríasta yuripuskëqan.

¹²Angelta rikëkurmi Zacarías fiyupa mantsakar imanëtapis puëdëqantsu. ¹³Angelñam ñëqan: “Zacarías, ama mantsakëtsu. Rugakonqëkitam Teyta Dios wiyashushkanki. Warmiki Isabelmi waçhakonqa ollqu wamrata. Pëpa shutinmi kanqa Juan. ¹⁴Tsuriki yuriskiptinmi alläpa kushikunki. Wakinkunapis alläpam kushikuyanqa. ¹⁵Teyta Dios munanqantam tsuriki ruranqa.

Manam vïnuta ni ima maçhatsikoqtapis upyanqatsu. Mamanpa paçhançhö kanqanpikmi Espiritu Santupa munëninçhö kanqa”.

¹⁶“Pë yaçhatsikuptinmi atskaq Israel runakuna utsankunata itaskir Teyta Dios munanqannöña kawayanqa. ¹⁷Teyta Diospa munëninwan unë profëta Elías willakonqannömi pëpis willakonqa.^b Runakunatam yaçhatsenqa wasinkunaçhöpis

---

^a 1.9 Templuchö inciensiuta qontätsenqanpik masta musyanëkipaq liyinki Éxodo 30.7–9. ^b 1.17 Jesucristo manaraq shamuptin profëta Elíasta Teyta Dios kaçhamunanpaq kaqtam runakuna shuyäkuyäqan (Malaquías 4.5–6). Elíasfik masta musyanëkipaq liyinki 1 Reyes 17.1–19.21 y 2 Reyes 2.1–18.

kuyanapur kawayänapaq. Mana çäsuqokunatapis Teyta Dios munanqannö kawayänapaqmi willanqa. Tsënöpam runakunata musyatsenqa salvakoq shamoqta çhaskikuyänapaq”.

¹⁸ Ángel tsenö ñiptinñam Zacarías tapöqan: “¿Imanöraq musyäman kë ñimanqëkikuna rasunpa kanqanta? Ñoqaqa ökishñam kä. Warmëpis çhakwasñam. Tsënö këkaptenqa ¿imanöñaraq tsurë kanqa?” ñir.

¹⁹ Angelñam ñëqan: “Ñoqaqa Teyta Diospa ñöpançhö sirveqnin Gabrielmi kä. Pëmi kaçhamashqa kë alli willakita qamta willanaqpaq. ²⁰ Kë willëkanqaqkuna llapanmi cumplenqa. Ñenqaqta mana criyimanqëkipikmi kananqa tsuriki yurenqanyaq parlëtapis puëdinkitsu” ñir.

²¹ Tsëyaqñam waqtachö shuyarëkaq runakunaña uknin ukninpis ñiyäqan: “¿Imanartan kë hörayaq Zacarías yarqamuntsu?” ñinapur.

²² Templupik yarqarëkamurñam shimin watacashqa kaptin sënasllawan entienditsëqan shuyaqnin runakunata. Tsëmi tsëraq entiendiskiyäqan templu rurinçhö imapis yuriponqanta.

²³ Tsëpik uk semäna templuchö rurënkunata ushapakuskirñam wasinman Zacarías kutiköqan.

²⁴ Tsëpikñam warmin Isabel qeshyaq tukuskir pitsqa killayaq wasillançhö kaköqan. ²⁵ Tsëmi kushikur ñëqan: “Teyta Diosmi ñoqata kuyapämashqa. Kananpikqa runakuna manañam parlayämanqañatsu: ‘Mana waçhaq qolloq warmim pëqa’ ñir”.

Jesús yurinanpaq kaqta ángel willakonqan

²⁶ Isabel qeshyaq rikakanqanpik soqta killatañam ángel Gabrielta Teyta Dios kaçhamöqan Galileachö Nazaret markaman. ²⁷ Tsëçhömi virgen María tüköqan. Tsë shipashqa arinëshqañam kañaq unë rey Davidpa castan Joséwan

casarayänapaq. ²⁸Ángel éhëkurñam ñëqan: “¡Kushiki, María! Teyta Diospa kuyëninmi kanki”.

²⁹Tsënö ñiptinmi
María mantsakashqa
yarpaçhaköqan:
“¿Imanartan tsënö
ñiman?” ñir.

³⁰Angelñam ñëqan:
“María, ama mantsakëtsu.
Teyta Diosmi kuyashurniki
akrashöqonki.

³¹Kananpikmi qeshyaq
qepanki. Wawëkim
yurenqa ollqu. Pëpa
shutinmi kanqa Jesús.

³²Poderösu kaptinmi

Teyta Diospa Tsurin kanqanta ñiyanqa. Unë castan Davidnö
rey kanapaqmi Teyta Dios éhuranqa. ³³Rey kaptinmi Israel
runakuna imëyaqpis pëpa munëninçhö kayanqa. Podernenqam
imëyaqpis ushakanqatsu”.

³⁴Tsënö ángel ñiptinñam María tapöqan: “Runawan
manaraq juntakarqa ¿imanöraq qeshyaq kashaq?” ñir.

³⁵Angelñam ñëqan: “Espiritu Santu qanman shamuptinmi
Teyta Diospa poderninwan qeshyaq rikäkunki. Tsëmi wawëki
‘Diospa Tsurin’ ñishqa kanqa.

³⁶“Castëki Isabelpis éhakwasña këkar ‘Qolloq warmim’
ñiykäyaptinpis soqta killayoqñam këkan. ³⁷Teyta Diospaqqa
manam ni imapis afantsu” ñir.

³⁸Maríañam ñëqan: “Ñoqaqa Teyta Diospa
munëninllaçhömi kä. Qam ñimanqëkinö katsun”.

Tsënö ñiskiptinñam ángel ëwaköqan.

© 1996 David C. Cook

Isabelta watukaq María ewanqan

³⁹Ángel yuriponqanpik warënkunañam María saslla ewäqan Isabelman watukaqnin. Zacaríaswan Isabelqa täkuyäqan Judea provinciapa irkan rikoqlla markaçhömi.

© 1996 David C. Cook

⁴⁰Wasinkunaman çhëkurñam María napëniköqan Isabelta.

⁴¹Napënikuskiptinmi Isabelpa paçhançhö wamra kuyuskëqan. Isabelñam Espiritu Santu munanqannölla ⁴²kushikur ñëqan: “¡Llapan warmikunapik masmi bendita kanki! ¡Qeshyaq këkanqëki wawëkipis benditum! ⁴³Alläpam kushikikö Diosnëpa maman watukëkamanqëkita. ⁴⁴Napënikamanqëkita

wiyaskirmi pachächö wawäpis kushikur kuyushqa. ⁴⁵ ¡Teyta Dios ñishonqëkita cumplanpaq kanqanta criyenqëkipikmi kushishqa kawanki!”

Teyta Diosta María alabanqan

⁴⁶ Maríañam ñëqan:

“Llapan shonqulläwanmi Teyta Diosta alabakö.

⁴⁷ Kushikurmi salvamaqnë Teyta Diosta alabä.

⁴⁸ Humildi shonquyoq sirveqnin kanqätam
rikämashqa.

Kananpikmi runakuna imëpis ñiyämanqa bendita
kanqäta.

⁴⁹ Poderösu Teyta Diosmi ñoqapaq rurashqa allikunata.
Pënöqa manam pïpis kantsu.

⁵⁰ Pë munanqannö kawaqkunataqam imëpis kuyapan.

⁵¹ Pïpis mana ruranqankunatam poderninwan ruran.
Yaçhaq tukoqkuna yarpäyanqankunataqa
manakaqmanmi çhuran.

⁵² Mandakoqkunatam mandakininpic qarqun.
Humildi shonquyoqkunatañam yanapan.

⁵³ Waktsa kaqkunatañam imëkanpis faltätsintsu.
Rïcukunataqam imëkankunatapis qeçhun.

⁵⁴ Sirveqnin Israel runakunata kuyaparmi mana
qonqarlla yanapan.

⁵⁵ Tsënö imëyaqpis kuyapänanpaqmi ariñëqan
unë castantsik Abrahamta y pëpik
miraqkunatapis”.[†]

⁵⁶ Isabel kaqçhö kimsa killanöña këkarmi wasinman María kutiköqan.

[†] 1.55 Génesis 12.1–3; 22.16–18.

Bautizakoq Juan yurenqan

⁵⁷Isabelpa killan paqtaskiptinñam ollqu wamrata wačhaköqan. ⁵⁸Tsäta musyaskirmi vecinunkuna y castankuna Isabelman ëwar alläpa kushikur ñiyäqan: “Teyta Diosmi kuyapähurniki wawëki kananpaq permitishqa” ñir.

⁵⁹Wamra semänayoqña këkaptinmi Zacaríaspa wasinman ëwayäqan wamrata señalayänapaq.[†] Tsëchömi teytan Zacaríaspa shutillanta čhurëta munayäqan. ⁶⁰Tsënam maman ñëqan: “¡Manam tsënö shutin kanqats! Juanmi shutenqa kanqa”.

⁶¹Isabel tsënö ñiptinmi runakuna ñiyäqan: “Manam pipis kantsu castëkikunačhö tsë shutiyoqqa” ñir.

⁶²Tsëpikñam Zacaríassta sëñasllapa tapuyäqan: “Tsurikipa shutinta çimatatan čhuranki?” ⁶³Tsënö tapuyaptinñam takshalla tablata mañaskir tsëchö qelläqan: “Juanmi shutin kanqa” ñir. Tsëta liyirmi llapanpis äyakashqa rikarar qepaskiyäqan. ⁶⁴Tsë höram Zacaríaspa shimin pačhyaskiptin Teyta Diosta alabäqan.

⁶⁵Tsëkunata rikaskirmi tsëchö llapankunapis mantsakäyäqan. Tsëkuna päsanqantañam pipis mëpis parlayäqan tsë tsinantin

© 1996 David C. Cook

[†] 1.59 Génesis 17.10–12; Levítico 12.3.

Judea irkačhö. ⁶⁶Tsë wamrata Teyta Dios yanapanqanta parlayaptinmi wiyaqkunaqa yarpačhakurmi ñiyäqan: “Tsë wamra wiñarkur jima alliraq kanqa!” ñirnin.

Teyta Diosta Zacarías alabanqan

⁶⁷Tsëñam Espiritu Santu parlatsiptin Zacarías ñëqan:

⁶⁸ “Israel runakunata kuyaq Teyta Dios alabashqa katsun.

Pëqa salvamänantsikpaqmi shamushqa.

⁶⁹ Sirveqnin rey Davidpa castankunapik munëniyoq salvakoqmi yurenqa.

⁷⁰ Tsënö yurinanpaqmi unë profëtankunawan willakatsimöqan.

⁷¹ Tsënöllum contrantsikkunapa y čhikimaqnintsikkunapa makinpik orqamänantsikpaq musyatsimäqantsik.

⁷² Unë castantsikkunata kuyapar pactuta rurantam mana qonqar cumplenqa.

⁷³ Ariñirmi unë castantsik Abrahamta musyatsëqan

⁷⁴ čhikimaqnintsikkunapa makinpik

orqamäshunpaq kaqta

y Teyta Dios munanqantaña mana mantsakur rurashunpaq kaqta.

⁷⁵ Tsënö këkaptenqa utsata manaña rurar pë munanqannö cada unaqpis kawakushun”.

⁷⁶ Tsurintañam Zacarías ñëqan:

“Qam tsurillä, salvakoqta čhaskikuyänanpaq willakuptikim runakuna musyayanqa puëdeq Teyta Diospa profëtan kanqëkita.

⁷⁷ Utsankunapik Teyta Dios perdonar kuyanqan runakunata salvananpaq kaqtam willanki.

⁷⁸ Teyta Dios kuyapämarnintsikmi ciëlupik
salvakoqta kaçhamonqa.

Tsëqa patsa waraqnömi kushikıpaq kanqa.

⁷⁹ Aktsinö karmi tutapëçhönö kawaqkunata y wañita
mantsaqkunata salvanqa.

Pëmi pushamäshun alli päsakiçhö kawanapaq”.

⁸⁰ Zacaríaspa tsurin Juan wiñarëkarmi yaçhaköqan
Teyta Dios munanqannö kawëta. Israel masinkunata Teyta
Diospa willakininta willakur qallëkonqanyaqmi tsunyaq
irkakunallaçhö täköqan.

Jesús yurenqan

Mateo 1.18–25

2 ¹Tsë witsanmi Augusto César willakatsëqan
mandakonqan nacionkunaçhö llapan runakuna
censakuyänapaq. ²Tsë punta kaq censaki witsanqa Cirenio
shutiyoq runam Siria provinciaçhö mandakoq këkäqan.

³Llapan runakunam unë castankunapa markankunaman
ëwayäqan shutinkunata apuntatseq.

⁴Unë castan rey David Belénçhö yurishqa kaptinmi
Josëpis Galilea provincia Nazaretpik Judea provincia

Belénman censakoq ewäqan. ⁵Warmin kananpaq parlashqaña karninmi Mariátapis censakoq pushäqan. Tsë diaskuna Mariapaqa killan paqtashqañam këkäqan wachakunanpaq. ⁶Belénchö këkäyaptinñam Mariapa höranña kaptin dolornin tsariskëqan. ⁷Tsëchöñam qeçhpa kaq wawanta wachaköqan. Qorpakuna patsäkuyänan cuarto untaña kaptinmi inchanawan piturkurñam animalkuna mikukuyänan kaqman puñikatsëqan.^c

© 1996 David C. Cook

^c 2.7 Tsë witsan wasikuna ishkë cuartuyoqlam käqan. Uk cuartum käqan qorpakuna patsäkuyänanpaq y uk cuartoñam käqan wasiyoqkuna castankunawan puñuyänanpaq. Tsë wasiyoqpa cuartun küchunchömi animalkuna mikukuyänanpis käqan. Tsëmanmi ñiñu Jesústa puñikatsëqan.

İsha täpaqkunata angelkuna yuripuyanqan

⁸Tsë paqasmi Belén markapa ñöpan ñiraqchö mitsikoqkuna ishankunata täpëkäyāqan. ⁹Tsëman Teyta Diospa angelnin yuripuskiptinmi chipipikyarraq ankat atsikyaskëqan. Tsëta rikëkurmi isha täpaqkunaqa alläpa mantsakäyāqan.

© 1996 David C. Cook

¹⁰ Angelñam ñëqan: “Ama mantsakäyëtsu. Qamkunapaq allı willakıtam apamö. Tsëta wiyarmi llapan runakuna kushikuyanqa. ¹¹Kananmi rey Davidpa markançhö salvayäshoqniki yurishqa. Pëqa Teytantsik Cristum. ¹²Kë willayanqaq rasun kanqanta musyayänëkipaq kanan ëwarmi llullu wamrata tariyanki animalkuna puñukuyänançhö inçhashqa usurëkaqta”.

¹³ Ángel tsënö ñiykaptinmi atska angelkuna yuriskirña Teyta Diosta alabarnin ñiyāqan:

¹⁴ “¡Ciëluçhö kaqkuna Teyta Diosta alabëkuyätsun!
¡Kë patsaçhöpis Teyta Dios kuyanqan kaqkuna alli
kawëçhö katsun!” ñir.

¹⁵ Angelkuna ciëluman kutiskiyaptinñam mitsikoqkuna uknin
ukninpis ñinakuyäqan: “Teyta Dios willatsimanqantsiknö aku
ëwashun Belénman ëwar rikämushun”.

¹⁶ Tsënö ñir saslla ëwarmi Joséta, Maríata y llulluntapis
tariyäqan. Wamraqam animalkuna mikukuyänançhö
usurëkäqan. ¹⁷ Tsënö rikëkurñam willakuyäqan ángel
yuripuskir llullupaq willanqankunata. ¹⁸ Willakuyaptinmi

llapan wiyaqkuna kushikuyäqan. ¹⁹ Maríaqä tsëkuna
päsanqankunata shonqullançhömi yarparäqan. ²⁰ Mitsikoqkuna
ángel willanqannölla llapanta tariskirmi rikäyanqanpik y
wiyyayanqanpik Teyta Diosta alabarnin kutikuyäqan.

Jesústa templuman apayanqan

²¹ Wamra semänayoq këkaptinñam pishqunçhö
señalatsiyäqan. María manaraq qeshyaq kaptin ángel yuripur
ñenqannöllum shutin çhurayäqon Jesús.

²² Moisés qellqanqan ley ñenqannö María wačhakonqanpik purificäkunan unaq čhekuptinñam[†] Joséwan María Jerusalén templuman llulluta apayáqan Teyta Diospa munéninman entregayänapaq. ²³ Tsënö apayänapaqmi Teyta Diospa leynin qellqaranqančhö ñiyan: “Qečpa kaq ollqu tsurikeqa Teyta Diospam kanqa” ñir.[†] ²⁴ Tsënöllum Diospa leynin qellqaranqančhö ñiyan: “Ishkë kullkullta o ishkë llullu palumakunata apamonqa” ñir.[†] Tsë ñenqantapis cumpliyänapaqmi templuman ëwayáqan.

²⁵ Tsë witsankunam Jerusalénčhö Simeón shutiyoq runa tāköqan. Pëqa allı ruraq karmi Teyta Diosta alabar kawáqan. Tsënöllum Espiritu Santupa munéninčhö kawaq. Pë shuyäköqan Israel runakuna ñakayanqanpik salvakoq shamur orqunanpaq kaqtam. ²⁶ Uk unaqñam Espiritu Santu musyatsëqan Teyta Dios kačhamonqan Cristuta rikëkurraq wañukunanpaq kaqta. ²⁷ Tsë unaqmi Espiritu Santu pushaptin templuman Simeón ëwáqan. Tsëmanñam Mariawan José ley ñenqankunata cumpliyänapaq Jesústa čhätsiyáqan.

²⁸ Simeónñam llulluta marqarkur Teyta Diosta alabar ñëqan:

²⁹ “Teyta Diosnë, ñimanqëkita cumpliskinkiñam.

Kananqam kushishqaña wañukushaq.

³⁰ Kačhamonqëki salvakoqta rikaskëñam.

³¹ Pëta kačhamonqëkitam mëčhö tsëčhöpis täkoq runakuna musyayanqa.

³² Mana Israel runakunapaqpis aktsinö kaptinmi entiendiyanqa salvanëkipaq kaqta.

Pë rëkum kuyanqëki Israel runakunapis reqsishqa kayanqa”.

[†] 2.22 Levítico 12.2–8. [†] 2.23 Éxodo 13.2,12–13;

Números 3.11–13,45–47; 18.15–16. [†] 2.24 Levítico 12.8.

³³Simeón tsënö ñenqankunata wiyarmi Joséwan María kushikuyäqan. ³⁴Simeónñam Teyta Diosman mañaköqan pëkunata yanapëkunanpaq. Ñirkur Jesús pa maman Maríatañam ñëqan: “Kë wawëkitam Teyta Dios çhuramushqa wakin Israel masintsikkunata salvananpaq y wakintaña juzgananpaq. Pëtaqa atskaq runakunam çhikiyanqa. ³⁵Tsënöpam runakuna allita o mana allita yarpäyanqanpis musyakanqa. Tsëkuna päsaptinmi qampa shonqiki espädawan tuksikaqnöraq llakikiwan nananqa” ñir.

³⁶Templu patiuçhömi këkäqan Teyta Diospa profëtan Ana shutiyoq çhakwaspis. Pëpa teytanmi Aser trïbupik Fanuel käqan. Shipashlla casarakonqanpikmi qançhis (7) watallatam qosan wañöqan. ³⁷Tsämi viüdalla kaköqan pusaq çhunka çhuku (84) wata. Templu patiupik mana yarqïpam paqasta unaqta Teyta Diosta adorar tüköqan. Tsënöpis ayunarmi Teyta Diosman mañakoq. ³⁸Simeón mañakur ushaskiptinmi Anapis llullu Jesúsman witiykur Teyta Diosta agradëciköqan. Ñirkurñam Teyta Dios kaçhamonqan Cristuta shuyarëkaq runakunata ñëqan: “Kë llullum shuyanqantsik salvakoq” ñir.

³⁹Teyta Dios leyninçhö mandakonqankunata templuçhö cumpliskirñam Joséwan María Galilea provincia Nazaret markanman kutikuyäqan. ⁴⁰Teyta Dios yanapaptinmi wiñar Jesúsqa alläpa yaçhaqña y kallpayoqña tikräqan.

Templuçhö Jesús ta tarenqan

⁴¹Cada watam Jesús pa papäninwan maman Jerusalénman ëwayaq Pascua fiestata päsaq. ⁴²Jesús çhunka ishkë (12) watayoqña këkaptinmi pëwanpis tsë fiestaman ëwayäqan Israel runakunapa costumbrinkunaman. ⁴³Fiesta ushëñam

© 1996 David C. Cook

Joséwan María markankunapa kutikuyäqan. Jerusalénchö Jesús qepañqanta manam cuentata qokuyäñaqtsu. ⁴⁴Pëkunaqa wakin runakunawan Jesús ewëkanqanta yarpami qoyatña ewëkäyanqantaraq watukaskir ashiyäqan. Castankunata reqsinakonqankunata tapupakurpis manam tariyäqantsu.

⁴⁵Manaña tarirmi Jerusalénman asheqnin kutiyäqan.

⁴⁶Çhäyanqanpik warantinraqmi Jesústa tariyäqan templuchö yaçhaq runakunapa çöpinkunaçhö tapurninkuna uchurëkaqta. ⁴⁷Tsëchömi wiyaqkunapis kushikuyäqan tsë runakunawan allish yaçhaq këninwan parlapänakuyanqanpik.

⁴⁸Tsëchö tariykurñam mamankuna alläpa kushikuyäqan. Mamanñam ñëqan: “Ö wamrä, çimanartan këchö qepäköqonki? Ñoqakuna alläpa llakirnikim ashikuyäqoq”.

© 1996 David C. Cook

⁴⁹ Jesúsñam ñëqan: “Mamë, ¿imanartan ashiyämäqonki? ¿Manaku musyayanki Papänëpa wasinçhö kanäpaq kaqta?”
⁵⁰ Tsënö ñiptin pëkunaqa imapaq ñiykanqanta manam entiendiyäqantsu.

⁵¹ Tsëpikñam pëkunawan Nazaretman Jesús kutiskir mandanqankunata ruräqan. Mamanqam llapan ima päsänqankunatapis shonqullançhö yarparäqan. ⁵² Wiñarëkar Jesús imëkapaq yarpëniyoq tikraptinmi Teyta Diospaq y runakunapaqpis alläpa alli käqan.

Bautizakoq Juan willakonqan

Mateo 3.1–12; Marcos 1.1–8; Juan 1.19–28

3 ¹⁻² Tiberio César chunka pitsqa (15) wataña Romaçhö mätsë nacionkunapa mandaqnin këkaptinmi tsunyaq irkaçhö Zacariäspa tsurin Juanta Teyta Dios ñëqan willakïninta

willakunanpaq. Tsë witsanmi Judea provinciačhö Poncio Pilato mandakoq käqan. Galilea provinciačhönam Herodes mandakoq käqan. Iturea y Traconíte provinciakunačhönam Herodespa öqin Felipe mandakoq käqan. Abilene provinciačhönam Lisantias mandakoq käqan. Jerusalénčhönam Anáswan Caifás llapan cürakunapa mandaqnin këkäyäqan.

³Tsämi Jordán mayu kučhun kinran markakunapa purir Juan willakur ñëqan: “Teyta Dios perdonayäshunëkipaq utsëkikunata dëjar bautizakuyë” ñir.

© 1996 David C. Cook

⁴Tsënö Juan willakunanpaqmi Teyta Diospa profëtan Isaías qellqanqančhö ñin:

“Uk runam tsunyaqkunačhö qayarar willakikan:
‘Teyta Diosnintsik shamunanpaq nänita patsatsiyë.
Alli nänikunata kičhayë.

⁵ Raqrakunatapis pampatsäyë.
 Irkankunatapis parijayë.
 Wiksu nänikunatapis derechayë.
 Uçhku uçhkukunatapis tsapäyë.

⁶ Teyta Dios shamurñam munëninwan salvanqa.
 Tsëtaqa mëtsëchö täkoq runakunam rikäyanqa' ”.†

⁷ Tsë witsanmi atskaq runakuna bautizakuyänapaq Juan kaqman ëwayäqan. Pëkunatam Juan ñëqan: “¡Culebra casta runakuna! ¿Qamkunaqa ‘Bautizakuyanqällawanmi salvakuyäshaq Diospa castigunpik’ ñiyankipischi?

⁸ Utsëkikunata dëjayanqëki musyakänapaq Teyta Dios munanqannö kawayë. Ama yarpäyëtsu Abrahampa castan kayanqëkipik Teyta Dios salvayäshunëkipaq kaqta. Teyta Dios munarqa kë rumikunatapis Abrahampa castanmanmi tikraskatsinman. ⁹ Mana wayoq muntikunata kuçhupik mutuskir ninaman qëkoqnömi utsa ruraqkunata castigananpaq Teyta Dios listuña këkan”.

¹⁰ Tsënö ñiptinñam runakuna tapur ñiyäqan: “Tsënö kaptenqa ¿imatatan rurayäman?” ñir.

¹¹ Juanñam ñëqan: “Ishkë mödë ratënikikuna kaptenqa mana kapoq kaqkunata qïkuyanki. Tsënölla mikïnikikuna kaptenqa mana kapoq kaqta rakipïkuyanki” ñir.

¹² Tsënöllum impuestuta cobraqkunapis bautizakuyänapaq çhëkur tapuyäqan: “Teytë, ñoqakunaqa ¿imatatan rurayäman?” ñir.

¹³ Tsëñam Juan ñëqan: “Cobrayänëkipaq kaqpik mastaqa ama cobrayankitsu”.

¹⁴ Tsënöllum soldädukunapis tapuyäqan: “Ñoqakunaqa ¿imatatan rurayäman?” ñir.

---

† 3.4–6 Isaías 40.3–5.

© 1996 David C. Cook

Pëkunatañam ñëqan: “Pipa imankunatapis ama qeçhuyankitsu. Ama pítapis manakaqtaqa tumpayankitsu. Pagrayäshonqëkillawan conformakuyanki”.

¹⁵Tsëta wiyarmi runakuna yarpaçhakuyäqan: “¿Juantsuraq Teyta Dios kaçhamonqan Cristo kanman?” ñir.

¹⁶Tsënö yarpäyanqanta musyarmi Juan ñëqan: “Ñoqaqa yakullawanmi qamkunata bautizëkäyay. Ñoqapik mas puëdeqmi uk shamonqa. Pëpa llanqi watunta paskanällapaqpis sirvëtsu. Pëqa Espiritu Santuwan y ninawanmi bautizayäshunki. ¹⁷Triguta wërananpaq urkitan aptashqañam këkan. Wërarimi triguta wasinman apakonqa. Päjantañam mana wañoq ninaman qëkonqa”.

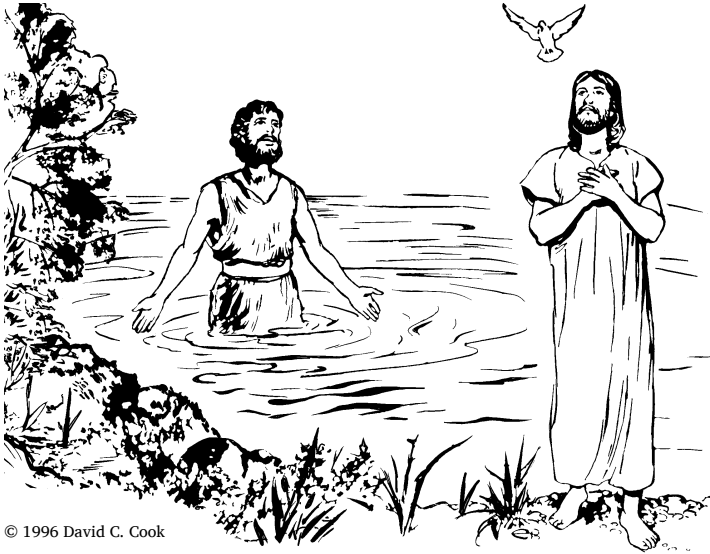
¹⁸Tsënö parlpar Teyta Diospa willakininta imëkata ñirmi Juan entienditsëqan. ¹⁹Tsëpikñam mandakoq Herodesta ollqutupäqan öqin Felipipa warmin Herodíasta qeçhonqanpik y llutankunata ruranqanpik.

²⁰Tsënö ñenqanpikmi Juanta carcelman Herodes wíçqatsëqan. Tsënö wíçqatsir mas utsayoqñam rikäköqan.

Jesústa Juan bautizanqan

Mateo 3.13–17; Marcos 1.9–11

²¹Runakunata Juan bautizékaptinmi Jesúspis éháqan bautizakunanpaq. Bautizakur Teyta Diosman mañakĩkaptinmi ciëlu kichakaskëqan. ²²Jesúsman Espiritu Santum paluma rikoq urämöqan. Tsë höram ciëlupik Teyta Dios ñimöqan: “Qanmi kuyë tsurillä kanki. Qampikmi kushikö” ñir.

© 1996 David C. Cook

Jesucristupa unë castankuna

Mateo 1.1–17

²³Jesús kimsa chunka (30) watayoqnöña këkarñam Teyta Diospa willakininta Jesús willakur qallëköqan. Pëpaqmi runakuna yarpäyëqan Josépa tsurin kanqanta.

Joséqa Elípa tsurinmi kañaq.

²⁴Elíñash Matatpa tsurin kañaq.

Matatñash Levípa tsurin kañaq.

Levíñash Melquípa tsurin kañaq.

- Melquíñash Janaipa tsurin kañaq.
Janaiñash Josépa tsurin kañaq.
- 25 Joséñash Matatíaspa tsurin kañaq.
Matatíasñash Amóspa tsurin kañaq.
Amósñash Nahúmpa tsurin kañaq.
Nahúmñash Eslípa tsurin kañaq.
Eslíñash Nagaipa tsurin kañaq.
- 26 Nagaiñash Máhatpa tsurin kañaq.
Máhatñash Matatíaspa tsurin kañaq.
Matatíasñash Semeipa tsurin kañaq.
Semeiñash Josecpa tsurin kañaq.
Josecñash Joiadápa tsurin kañaq.
- 27 Joiadáñash Johanánpa tsurin kañaq.
Johanánñash Resápa tsurin kañaq.
Resáñash Zorobabelpa tsurin kañaq.
Zorobabelñash Salatielpa tsurin kañaq.
Salatielñash Nerípa tsurin kañaq.
- 28 Neríñash Melquípa tsurin kañaq.
Melquíñash Adípa tsurin kañaq.
Adíñash Cosampa tsurin kañaq.
Cosamñash Elmadampa tsurin kañaq.
Elmadamñash Erpa tsurin kañaq.
- 29 Erñash Jesúsapa tsurin kañaq.
Jesúsñash Eliézerpa tsurin kañaq.
Eliézerñash Jorimpa tsurin kañaq.
Jorimñash Matatpa tsurin kañaq.
- 30 Matatñash Levípa tsurin kañaq.
Levíñash Simeónpa tsurin kañaq.
Simeónñash Judápa tsurin kañaq.
Judáñash Josépa tsurin kañaq.
Joséñash Jonámpa tsurin kañaq.

- Jonámñash Eliaquimpa tsurin kañaq.
31 Eliaquimñash Meleápa tsurin kañaq.
Meleañash Menápa tsurin kañaq.
Menañash Matatápa tsurin kañaq.
Matatáñash Natánpa tsurin kañaq.
32 Natánñash Davidpa tsurin kañaq.
Davidñash Jesépa tsurin kañaq.
Jeséñash Obedpa tsurin kañaq.
Obedñash Boozpa tsurin kañaq.
Boozñash Sélahpa tsurin kañaq.
Sélahñash Nahasónpa tsurin kañaq.
33 Nahasónñash Aminadabpa tsurin kañaq.
Aminadabñash Admínpa tsurin kañaq.
Admín Arnípa tsurin kañaq.
Arníñash Hesrónpa tsurin kañaq.
Hesrónñash Farespa tsurin kañaq.
Faresñash Judápa tsurin kañaq.
34 Judáñash Jacobpa tsurin kañaq.
Jacobñash Isaacpa tsurin kañaq.
Isaacñash Abrahampa tsurin kañaq.
Abrahamñash Térahpa tsurin kañaq.
Térahñash Nacorpa tsurin kañaq.
35 Nacorñash Serugpa tsurin kañaq.
Serugñash Ragaupa tsurin kañaq.
Ragauñash Pélegpa tsurin kañaq.
Pélegñash Éberpa tsurin kañaq.
Éberñash Sélahpa tsurin kañaq.
36 Sélahñash Cainánpa tsurin kañaq.
Cainánñash Arfaxadpa tsurin kañaq.
Arfaxadñash Sempa tsurin kañaq.
Semñash Noépa tsurin kañaq.

Noéñash Lámeçpa tsurin kañaq.

³⁷ Lámeçñash Matusalénpa tsurin kañaq.

Matusalénñash Hénocpa tsurin kañaq.

Hénocñash Jéredpa tsurin kañaq.

Jéredñash Mahalaleelpa tsurin kañaq.

Mahalaleelñash Cainánpa tsurin kañaq.

³⁸ Cainánñash Enóspa tsurin kañaq.

Enósñash Setpa tsurin kañaq.

Setñash Adánpa tsurin kañaq.

Y Adánñam Teyta Dios kamanqan kashqa.

Jesústa Satanás tientëta munanqan

Mateo 4.1–11; Marcos 1.12–13

4 ¹ Jesús bautizakuskir Espiritu Santupa munëninçhö kaptinmi Jordán mayupik tsunyaq irkaman Espiritu Santu pushäqan. ²Tsëçhö çusku çunka (40) unaqñam diablu tientëta munäqan. Tsë unaqkuna mana ni imatapis mikurmi Jesús mallaqnäqan.

³Tsëçhöñam diablu Jesústa ñëqan: “Diospa Tsurin karqa mä kë rumita tantaman tikrëkatsiy”.

⁴Tsënö ñiptinñam Jesús ñëqan: “Teyta Diospa palabran-çhömi qellqashqa këkan: ‘Manam tantata mikurllatsu runa kawan, [sinöqa Teyta Dios ñenqankunata çasukurmi]’ ” ñir.[†]

⁵Tsëpikñam altu irkaman pallarkur diablu mëtsë nacionkunata saslla rikätsëqan. ⁶Ñirkurmi ñëqan: “Llapan rikëkanqëki nacionkunata y tsëçhö këkaq riquëzakunata qamtam qarashqëki. Tsëkunata çhaskishqa karmi munanqä kaqta pïtapis qïkushaq. ⁷Qonqurikïkur adoramaptikeqa llapan rikëkanqëkitam qoshqëki” ñir.

[†] 4.4 Deuteronomio 8.3.

⁸ Jesúsñam ñëqan: “[jKëpik witiy, Satanás!] Teyta Diospa palabrançhömi qellqashqa këkan: ‘Teyta Diosllatam adorayanki. Pëllatam sirviyanki’ ñir”.[†]

⁹ Tsëpikñam Jerusalénman diablu apaskir templu anançhöña Jesústa rikätsëqan. Ñirkurmi ñëqan: “Diospa Tsurin karqa mä këpik patsaman eqarpï. ¹⁰ Diospa palabrançhöcha qellqashqa këkan: ‘Angelninkunatam Teyta Dios kaçhamonqa imatapis cuïdashunëkipaq. ¹¹ Rumiçhö çhakikita mana takakänëkipaqmi makinkunawan tsariyëshunki’ ” ñirnin.[†]

¹² Jesúsñam ñëqan: “Tsënöllum Teyta Diospa palabrançhö ñin: ‘Teyta Diosta ama tientankitsu’ ñir”.[†]

¹³ Jesústa tsënö waqtëta mana puëdirmi uk tiempu yarparëkar diablu witiköqan.

Galileaçhö Jesús yaçhatsikur qallarenqan

Mateo 4.12–17; Marcos 1.14–15

¹⁴ Tsëpikñam Espiritu Santupa munëninwanña Galilea provinciaman Jesús kutiköqan. Tsë markakunaçhömi Jesús

© 1996 David C. Cook

[†] 4.8 Deuteronomio 6.13. [†] 4.10–11 Salmo 91.11–12.

[†] 4.12 Deuteronomio 6.16.

alli yačhatsikoq kanqanta runakuna alläpa parlayäqan.

¹⁵Teyta Diosman mañakur qorikäyänan wasikunačhö Jesús yačhatsikuptinmi runakuna alabarnin ñiyäqan: “Pëqa chumaqmi yačhatsikun” ñir.

© 1996 David C. Cook

Nazaret markačhö Jesús willakonqan

Mateo 13.53–58; Marcos 6.1–6

¹⁶Tsëpikñam Jesús wiñanqan markan Nazaretman ëwäqan. Pëqa imëpis yëkonqannömi säbadu amë unaqčhö yëköqan Teyta Diosman mañakur qorikäyänan wasiman. Tsëchömi llapankunapa ñöpanman ëwäqan Teyta Diospa palabranta liyinanpaq. ¹⁷Profëta Isaías qellqanqan rölluta makyayaptinmi liyiya munanqanta kičhaskir liyëqan:

¹⁸“Teyta Diosmi Espiritunta ñoqaman kačhamushqa. Pëmi akramashqa waktsakunata alli willakëninta willakunäpaq.

Tsënömi kačhamashqa [llakishqa kawaqkunata
animatsinäpaq,]
uk naciončhö präsu këkaqkunata libriña
kayänapaq kaqta willanäpaq,
qaprakunata kutikätsinäpaq,
čhikeqninkunapa makinpik ñakëkaq
runakunata orqunäpaq
19 y Teyta Dios salvananpaq kaq tiempu
čhämonqanta willakunäpaq”.†

20 Tsënö liyiskirñam rölluta wankuskir qorikäyänen wasičhö
cuïdakoq runata kutiykatsir uchurköqan. Tsëčhö këkaqkuna
rikaräyaptinmi 21 Jesús ñëqan: “Liyimonqäčhö ñenqannömi
kanan cumplishqa” ñir.

22 Tsëmi runakuna kushikur parlayäqan: “¡Pëqa chumaqmi
parlan! ¿Manaku Josépa tsurin këkan?” ñir.

23 Tsëñam Jesús ñëqan: “ ‘Ampikoq karqa kikikiraq ampiki’
ñiyanqannöchi qamkunaqa munayanki Capernaúmčhö
milagruta ruranqänö kë markantsikčhöpis milagruta
ruranäta”.

24 Ñirkurmi ñëqan: “Rasuntam ñiyaq: Manam ni mëqan
profëtatapis kikinpa markančhöqa chumaq čhaskiyantsu.

25 Yarpäyë profëta Elías kawanqan witsan imanö
päsanqantapis. Kimsa wata soqta killa mana tamyaptin
llapan Israel markakunačhö alläpa mallaqnëta päsayäñaq. Tsë
witsan Israel naciončhö atska viüdakuna ñakar kawayäñaq.

26 Tsënö këkaptinpis Teyta Dios Israelčhö ni mëqan viüdata
yanapananpaqpis Elíasta kačhañaqtsu. Tsëpa rantenqa uklä
Sidón naciončhö kaq Sarepta markačhö täkoq viüdallaman
kačhañaq. 27 Tsënömi profëta Eliseo kawanqan witsanpis

---

† 4.18–19 Isaías 61.1–2.

Israel nacionchö lepra qeshyëwan qeshyaqkuna atskaq kayãñaq. Tsënö kayaptinpis Eliseo manam kutikätsiñaqtsu ni mëqantapis. Tsëpa rantenqa uklä Siria nacionpik Naamánllatam kutikätsiñaq”.

²⁸ Jesús tsënö ñenqanta wiyëkurñam tsëchö këkaq runakuna alläpa rabiayäqan. ²⁹ Tsëmi Jesústa markapik orquskir apayäqan qaqapa killunman tsëpik tanqaskiyänapaq. Markankunapik washaläninçhömi tsë qaqa anan këkan. ³⁰ Tsëchö tanqaskiyta munayaptinpis runakunapa çhöpinpik yarquskirmi Jesús ëwaköqan.

Shapshi löcuyätsenqan runata

Jesús kutikätsenqan

Marcos 1.21–28

³¹ Tsëpikñam Galilea provinciaçhö Capernaúm markaman Jesús ëwäqan. Tsëchömi cada säbadu amë unaqçhö runakunata yaçhatsëqan. ³² Chumaq yaçhatsenqanta wiyarmi runakuna kushikur ñiyäqan: “¡Pëqa poderniyoy qarmi chumaq yaçhatsimantsik!” ñir.

³³ Tsë qorikäyänan wasiçhömi këkäqan shapshi löcuyätsenqan runa. Pëmi qayarar ñëqan: ³⁴ “¡Nazaret markapik Jesús, [këpik ëwaki]! ¿Imatatan munanki ñoqakunawan? ¿Ushakätsiyämänëkipaqku shamöqonki? ¡Ñoqa reqseqmi Dios akranqan kanqëkita!” ñir.

³⁵ Jesúsñam shapshita piñaparnin ñëqan: “¡Kë runapik upälla yarqï!”

Tsënö ñiykuptinmi llapan runakunapa ñöpançhö tsë runata tapsiskirnin mana ni imata rurarlla ëwaköqan.

³⁶ Tsëta rikëkurmi runakuna mantsakashqa uknin ukninpis ñinakuyäqan: “Pëqa jima puëdeqñaraq uk shimilla ñiskiptin shapshikunapis cäsukur ëwakuyänapaq!” ñir.

³⁷Shapshita qarqonqanta musyaskirmi tsë kinran markakunaçhö runakuna parlayäqan Jesús alläpa poderniyöq kanqanta.

Pedrupa suegran kutikätsenqan

Mateo 8.14–17; Marcos 1.29–34

³⁸Tsëpikñam qorikäyänen wasipik Jesús ëwäqan Simónpa wasinman. Çhänanpaq Simónpa suegran antsayar usurëkäqan alläpa açaçhar. Tsëmi Jesústa rugayäqan pëta kutikätsinanpaq. ³⁹Rugayaptinñam qeshyëkaq warmiman witiykur ñëqan: “Amaña fiebriyñatsu”. Ñiykuptin tsinan höram kutikaskir shärirkur pëkunata mikininkuna qarañaq.

Atskaq qeshyaqkunata kutikätsenqan

Mateo 8.16–17; Marcos 1.32–34

⁴⁰Rupë illakëkaptinñam imëkaläya qeshyëwan qeshyaqkunata Jesúsman apayämöqan. Tsë qeshyaqkunata yatëkuptinmi llapanpis kutikaskiyäqan. ⁴¹Tsënömi atskaq qeshyaqkunapikpis shapshikuna yarquyäqan kënö qayëkaçhar: “;Qamqa Diospa Tsurinmi kanki!” ñir.

Teyta Dios kaçhamonqan Cristo kanqanta ñiyaptinmi shapshikunata Jesús piñapäqan manaña parlakuyänenpaq.

Jesús willakur purenqan

Marcos 1.35–39

⁴²Patsa waraskiptinñam tsunyaq irkaman Jesús ëwaköqan. Tsëmanpis runakunaqa ashirninmi çhäyäqan. Tsëçhö tariykurmi rugayäqan pëkunapik mana ëwakunanpaq.

⁴³Tsëmi Jesús ñëqan: “Teyta Diospa mandakinin

čhāmonqanta wakin markakunačhöpis willakunāraqmi kēkan. Tsēpaqmi Teyta Dios kačhamashqa”.

⁴⁴Tsēnōmi ari Jesúsqa mētsē Israel markakunapa purir qorikāyānan wasikunačhö Teyta Diospa willakininta willakōqan.

Atska pescādukunata Pedro tsarenqan

Mateo 4.18–22; Marcos 1.16–20

5 ¹Uk kutiñam Genesaret qoča^d kučhunčhö Jesús yačhatsikikaptin kičkiypa runakuna qorikāyāqan Teyta Diospa willakininta wiyayānanpaq. ²Tsē qoča kučhunčhömi ishkē būquikuna kēkaqta Jesús rikaskēqan. Pescaq runakunaqam būquinkunapik yarquskir mällankunata mälläkāyāñaq. ³Tsēmi Simónpa^e kaq būquinman Jesús eqarkur rugakōqan qoča kučhunčhö būqui kēkaqta mas čhöpinman wititsiyānanpaq. Būquiman uchikurmi runakunata yačhatsikamōqan.

⁴Yačhatsiyta ushaskirñam Simónta ñēqan: “Kananqa mas čhöpin kaqman būquikita apayē. Tsēčhö mällëkikunata itayē pescādukunata tsariyāmünëkipaq” ñir.

⁵Simónñam ñēqan: “Teytē, kanan paqas warat pesquëkarpis mana ni ukllëllatapis tsariykuyätsu. Qam ñiyāmptikeqa mällëkunata mä yapē itayāshaq”.

⁶Tsēnō ñirmi mällankunata chumaq mashtëkur alläpa atskata pescādukunata tsariyāmōqan mällankunapis račhināranqanyaq. ⁷Tsēñam ukllan būquičhö pescaq masinkunata qemllar qayakuyāqan orqötsir yanapayānanpaq.

---

^d 5.1 Galilea qočhapa waklä kučhunčhömi kāqan Genesaret marka. Tsē markachö täkoq runakunam Galilea qočhataqa “Genesaret qoča” ñiyapqis. ^e 5.3 Simónpa uknin shutinmi Pedro kāqan.

© 1996 David C. Cook

Ĉhëkurmi ishkan büquinkuna hundinanqanyaq pescädukunata rakiyāqan.

⁸Tsëta rikëkurmi Simón Pedro Jesús pa ñöpanman qonqurikikur ñëqan: “Teytë, ñoqapik witikullë. Ñoqaqa utsasapa runam kä” ñir. ⁹Alläpa atska pescädukunata tsariykurmi pescaq masinkunawan alläpa mantsakar Simón

tsenö ñeqan. ¹⁰ Tséchöllum mantsakäkuyäqan Zebedeupa tsurinkuna Santiaguwan Juanpis. Pëkunaqa Simónpa pescaq masinkunam. Tsenö mantsakäyaptinmi Simónta Jesús ñeqan: “Ama mantsakëtsu. Pescäduta pescayämonqëkinömi kananpikqa runakunata qoriyämunki Teyta Diospa munëninçhö kayänanpaq”.

¹¹ Tsenö ñiptinmi büquinkunata qochapik orqaskamur imëkankunatapis itaskir Jesúswan ewakuyäqan.

© 1996 David C. Cook

Leprawan qeshyaqta Jesús kutikätsenqan

Mateo 8.1–4; Marcos 1.40–45

¹² Uk markaçhö Jesús këkaptinñam leprawan qeshyakoq uk runa çhäqan. Jesússta rikëkurñam urkunpis patsaman töpanqanyaq kitiykur ñeqan: “Teytë, munarqa kë qeshyënëpik kutikätsimë” ñir.

¹³ Tsenö rugakuptinñam Jesús yatëköqan: “Kananpikqa kutikaskinkiñam”.

Tsenö ñiptinmi tsë höräpik lepra qeshyënin illakäñaq.

¹⁴ Ñirkurñam Jesús ñeqan: “Kutikätsenqaqta ama pitapis

© 1996 David C. Cook

willakunkitsu. Tsëpa rantenqa kutikanqëkita rikëshunëkipaq cüraman ewë. Ñiykurña kutikashqaña kanqëkita llapankuna musyayanpaq templuman apë Moisés qellqanqançhö ñenqannö purificäkunëkipaq ofrendëkita” ñir.^f

¹⁵“Ama willakunkitsu” ñiykaptinpis mëçhö tsëçhömi runakuna musyaskiyäqan. Tsëmi atskaq qorikäyäqan

---

^f 5.14 Lepra qeshyëwan qeshyaq runakuna kutikarkur imata rurananpaq kaqkunapik masta musyanëkipaq liyinki Levítico 14.1–32.

yačhatsikonqankunata wiyayānanpaq y qeshyēninkunapik kutikätsinanpaq. ¹⁶Jesúsqa imēpis tsunyaqkunaman ewēkurmi Teyta Diosman mañakoq.

Mana puriyta puēdeq runata Jesús kutikätsenqan

Mateo 9.1–8; Marcos 2.1–12

¹⁷Uk wasiçhömi Jesús yačhekätsiptinmi tsēçhö uchurēkäyāqan fariseukuna y ley yačhatsikoqkuna. Pēkunaqa shayāmushqa kayañaq Galilea provinciapa mētsē markankunapik, Judea provinciapik y Jerusalēnpik. Qeshyaqyashqakunata kutikätsinanpaqmi Teyta Diospa poderninwan Jesús käqan. ¹⁸Tsēmanmi runakuna quirmawan wantushqa çhätsiyämöqan puriyta mana puēdeq runata. Pēkunaqa imēkanöpis Jesúsqa ñöpanman yēkatsiytam munayāqan. ¹⁹Alläpa runakuna kiçhkishqa kayaptinmi imanö

këtapis mana puëdiyäqantsu. Tsëmi wasi ananman eqarkatsir wasi ananta uchkuskir waskawan watarkur kaçhäyäqan quirmantinta Jesús pa ñöpanman. ²⁰Tsë runakuna pëman confiayanqanta musyarmi tsë qeshyëkaq runata Jesús ñëqan: “Llapan utsëkikunapik perdonashqam kanki” ñir.

²¹Tsënam tsëchö wakin ley yaçhatsikoqkunawan fariseukuna yarpaçhakur ñiyäqan: “¡Pitan kë runaqa llutallata parlan Diosta piñatsir! Teyta Diosllam utsa ruraqkunataqa perdonan” ñir.

²²Tsënö yarpëkäyanqanta musyarmi Jesús kënö tapöqan: “¿Imanartan qamkuna llutallata yarpäyanki? ²³Mëqantan mas afán kanman: ¿Runapa utsankunata perdonëku? ¿O qeshyëkaqta kutikätsiyku?

²⁴Runapa Tsurin⁸ kë patsachö munëniyoqmi runakunata utsankunapik perdonananpaq. Tsëtam kanan musyayanki”.

Tsënö ñiskirñam mana puriyta puëdeq runata ñëqan: “Shärir quirmëkita apakurkur wasikipa ëwaki”.

²⁵Tsënö ñiykuptin tsë runañam llapankuna qorirëkäyaptin ñöpankunapik tsinan höra itaranqan quirmanta ñikshakurkur wasinpa ëwaköqan Teyta

© 1996 David C. Cook

---

⁸ 5.24 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesucristo parläqan. Tsënöpam tantiyatsëqan Daniel 7.13–14-çhö qellqarëkanqannö Runapa Tsurin kanqanta, kutimunananpaq kanqanta (Lucas 12.40; 17.22–30; 18.8; 21.27) y llapanpaq munëniyoq kanqanta (Lucas 6.5; 22.69).

Diosta alabarnin. ²⁶Tsëta rikarmi llapankuna alläpa mantsakur Teyta Diosta alabayäqan: “¡Pë ruranqantanöqa ni imëpis manam rikäqontsiktsu!” ñirnin.

Discípulun kananpaq Levíta akranqan

Mateo 9.9–13; Marcos 2.13–17

²⁷Tsëpik ewëkarñam Jesús rikäqan Leví shutiyoq^h impuestuta cobrar uchurëkaqta. Pëtam ñëqan: “Discípulö kanëkipaq ñoqawan ewakushun”. ²⁸Tsënö ñiptinmi shärirkur tsëchö imëkantapis itaskir Jesúswan ewaköqan.

²⁹Tsëpikñam Jesús paq Leví wasinçhö fiestata ruratsëqan. Tsëchömi impuestuta cobraq masinkunawan wakin runakunapis Jesúswan mikikäyäqan. ³⁰Tsëta rikëkurmi fariseukuna y ley yaçhatsikoqkuna parlëkaçharraq Jesús pa discí pulunkunata ñiyäqan: “¿Imanartan qamkuna impuestu cobrakoqkunawanpis y utsasapakunawanpis qorikar mikuyanki upyayanki?” ñir.

³¹Jesúsñam ñëqan: “Sänu kaqkunaqa manam ampikoqta wanäyantsu. Qeshyaqkunallaqam ampikoqta wanäyan.

³²Ñoqaqa manam utsannaq runakunamantsu shamöqö, sinöqa utsasapakuna utsankunata dëjayänanpaqmi”.

Ayünupaq Jesús tapuyanqan

Mateo 9.14–17; Marcos 2.18

³³Tsëpikñam Jesús ta tapuyäqan: “Bautizakoq Juanpa discí pulunkuna y farisekunapa discí pulunkunaqa Teyta Diosman mañakur imëpis ayunayanmi. Qampa discí pulikikunaqa ¿imanartan ayunayantsu?” ñir.

---

^h 5.27 Leví pa uknin shutinmi käqan Mateo.

³⁴Jesúsñam ñëqan: “Casarë fiestaman invitashqakuna ¿ayunëkuyanmantsuraq noviuwan paqta këkar? ³⁵Casaraq noviuta wañutsiyaptenqam ayunayanqa”.

³⁶Tsënö ñiskirñam Jesús yaçhatsikur ñëqan: “Manam pïpis mushoq ratëninta rutuntsu makwa ratëta irananpaq. Tsënö rurarqa mushoq ratëta qorikätsirmi račhitsenqa. Tsënöllum mushoq ratëpik rutionqan tëla mana chumaqqa rikakanñapistsu makwa ratëçhöqa”.

³⁷“Tsënölla manam pïpis tsëraq roqyatsishqa aswata winantsu shillikëkaq piñuman. Tsënö karqa masraq shillikätsinmi. Tsënöpam aswapis içhakaskinman y piñupis ushakanman. ³⁸Tsëmi tsëraq roqyatsishqa aswataqa allı piñuman winantsik.ⁱ [Tsënö ruraptenqa aswapis içhakantsu ni piñupis manam pakikantsu]”.

³⁹“Y manam pïpis unëña çhurarashqa vïnuta malliykur tsëraq rurashqa kaqtaqa upyëta munanñatsu: ‘Unëña çhurarashqa kaq vïnum mas allish këkan’ ñirnin”.

Säbadupaq Jesús yaçhatsenqan

Mateo 12.1–8; Marcos 2.23–28

6 ¹Uk säbadu amë unaqçhömi trïgu poqurëkaq killunpa discipulunkunawan Jesús ëwarëkäyëqan. Tsëpa päsarmi discipulunkuna trïguta kiplluskir kupaskir mikuyëqan.

²Tsëta rikarmi fariseukuna piñakur ñiyëqan: “¿Imanartan leynintsikta mana cäsür säbadu amë unaqçhö trïguta kipllupäkikëyanki?” ñir.

ⁱ **5.38** Makwa ratëta y shillishqa piñuta Jesús iwalatsëqan unë costumbrinkunamanmi. Mushoq ratëta y tsëraq roqyashqa aswatañam iwalatsëqan kikinpa yaçhatsikininman. Tsënö iwalatsirmi ñëqan pëpa yaçhatsikinin mushoq kar unë costumbrinkunaman mana iwalanqanta.

³ Jesúsñam ñëqan: “¿Manaku Diospa palabrantá liyiykarpis yarpäyanki rey David mallaqnar imata ruranqanta? ⁴Davidqa Teyta Diosman mañakuyänan ruriman yëkuskirmi cürakunalla mikuyänapaq kaq çhuraraq tantata mikuñaq. Ñirkurmi qateqñin soldädukunatapis qarañaq”.[†]

⁵Tsënö ñiskirpis Jesús ñëqan: “Runapa Tsurenqa^j munëniyoqmi säbadu amë unaqçhöpis runakuna imata ruranapaq o mana ruranapaq kaqtapis ñinanapaq”.

Makin wañushqa runata säbaduchö kutikätsenqan

Mateo 12.9–14; Marcos 3.1–6

⁶Tsëpik uk säbadu amë unaqçhöñam Teyta Diosman mañakur qorikäyänan wasiman Jesús yëkur yaçhatsiköqan. Tsëçhömi uk runa derëcha kaq makin wañushqa këkäqan. ⁷Ley yaçhatsikoqkunawan fariseukunañaqa Jesústa rikapëkäyáqan shonqunkunallaçhö yarpaçhakurmi: “Mä ¿kanan amë unaq mana arukï këkaptin kë runata kutikätsenqakush o manakush? Kutikätsiptenqa tsëmi achäqui kanqa autoridäkunaman apatsinapaq” ñir.

⁸Tsënö yarpëkäyanqanta musyarmi makin wañushqa runata Jesús ñëqan: “¿Shärir tsë çhöpiman shäkami!” Ñiptin tsë runaqa çhöpinkunamanmi shäköqan.

⁹Ñirkurñam tsë fariseukunata Jesús ñëqan: “Kanan mä ñiyämë. Leynintsik ¿imañintan? Säbadu amë unaqçhö ¿allita rurashunmanku o manaku? Wañikaqta kuyapar ¿salvashunmanku o ‘tsinapis wañukutsun’ ñishunmanku?”

---

^j 6.5,22 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesucristo parläqan.

[†] 6.4 1 Samuel 21.1–6; Levítico 24.5–9.

¹⁰Tsënö ñiskirñam tsë kinran këkaq runakunata rikëkačhaskir runata ñëqan: “Makikita rikätsikamï” ñir. Makinta rikaskatsikur sänuñam tikraskëqan.

¹¹Säbadu amë unaqčhö tsënö kutikätsenqanta rikarmi fariseukuna alläpa rabi ar willanakuyäqan: “¡Imanëkuntsiktan kë Jesústa!” ñir.

Čhunka ishkë (12) apostolninkunata Jesús akranqan

Mateo 10.1–4; Marcos 3.13–19

¹²Tsë unaqkunam irkanman ëwëkur Teyta Diosman Jesús mañakikar waräqan. ¹³Patsa waraskiptinñam llapan discipulunkunata qayaskir pëkunapik čhunka ishkë (12) runakunata akräqan apostolninkuna kayänanpaq. ¹⁴Pëkunaqa kayäqan Simón (pëpa shutintam Jesús čhuräqan Pedro), Simónpa öqin Andrés, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵Mateo, Tomás, Alfeupa tsurin Santiago, Celote ñiyanqan Simón, ¹⁶Santiagupa tsurin Judas y Judas Iscariote. Pëmi Jesústa rantiköqan.

Atskaq runakunata Jesús kutikätsenqan

Mateo 4.23–25

¹⁷Apostolninkunawan irkapik Jesús urëkäyarñam pampačhö atskaq discipulunkuna y wakin runakunapis qorirëkaqta tariyäqan. Tsë runakunaqam shayämushqa kayäqan Judea provinciapi, Jerusalénpik, mar killun Tiro y Sidón markakunapik. ¹⁸Pëkunam qorikäyäqan Jesús yačhatsikonqanta wiyëta munar y qeshyënikunapik kutikëta munar. Tsëčhömi shapshi löcuyätsenqan runakunapis Jesús kutikäyäqan. ¹⁹Poderninwan runakunata kutikätsiptinmi uknin ukninpis Jesústa yatëta munayäqan qeshyënikunapik kutikaskiyänanpaq.

Kushikîpaq y llakikîpaq Jesús willakonqan

Mateo 5.1–12

²⁰ Tsënam discipulunkunata rikëkur Jesús ñëqan:
 “Kushishqam kawayanki, waktsakuna. Qamkunapaqmi Teyta Diospa mandakinin këkan.

²¹ “Kushishqam kawayanki, mallaqnëchö kaqkuna.
 Qamkunaqa manañam mallaqnäyankiñatsu.

“Kushishqam kawayanki, waqakiçhö kaqkuna. Qamkunaqa manañam llakikuyankiñatsu.

²² “Kushishqam kawayanki Runapa Tsurinta criyikuyanqëkipik çhikiyëshuptiki, qarquyëshuptiki, ashipar ñiyëshuptiki y imaman iwalatsiypis qayapäyëshuptikipis.

²³ Tsënö kaptinpis alläpa kushikuyë. Qamkunataqa gloria vîdächömi Teyta Dios alläpa chumaq premiuta qoyëshunki. Qamkunatanömi çhikiyëshoqnikikunapa unë castankunapis Teyta Diospa profëtankunata ñakatsiyäqan”.

²⁴ “¡Allaw, ricukuna! Qamkunaqa kë vîdallaçhömi kushikuyanki.

²⁵ “¡Allaw, paçhankuna unta këkaqkuna! Qamkunaqa mallaqnäyankim.

“¡Allaw, asikur asikaçhaqkuna! Qamkunaqa alläpa llakikurmi waqayanki.

²⁶ “¡Allaw, llapan runakunapik alabashqa kaqkuna! Qamkunatanöllum llullakoq profëtakunatapis unë castëkikuna alabayäqan.

Çhikimaqnintsikta kuyanantsikpaq Jesús yaçhatsikonqan

Mateo 5.38–48; 7.12

²⁷ “Wiyëkämaqkuna, chumaq entiendikuyë.
 Çhikiyëshoqnikikunata kuyayanki. Mana alli

rikäshoqníkikunatapis allí shonqíkikunawan rikäyanki.

²⁸Rimayäshoqníkikunapaq allíllata parlayanki.

Chikiyäshur contrashoqníkikunapaqpis Teyta Dios

yanapananpaq mañakuyanki. ²⁹Laqyëkuyäshuptikeqa

ukllan qaqllekikunataña kamëkuyanki. Puchíkikunata

qechuyäshuptikeqa chompëkikunatapis llushtipikuyanki.

³⁰Imatapis mañakuyäshuptikeqa qarëkuyanki. Tsënö

imëkikunata qechurniki apakuyaptenqa ama ‘Kutitsimë’

ñiyankitsu. ³¹Runa masikikuna qamkunapaq allita rurananta

munayanqëkinö qamkunapis runa masikikunapaq allíllata

rurayanki”.

³²“Kuyanakuyanqëkillawan kuyanakuyarqa

çima allítatan rurëkäyanki? Utsasapa runakunapis

kuyanakuyanqanllawanqa kuyanakuyanmi. ³³Allí

kaqkunallawan allí kawarqa çima allítatan rurëkäyanki?

Utsasapa runakunapis tsënöllaqa kawayanmi. ³⁴Gänayänëki

rëku imatapis mañarqa çima allítatan rurëkäyanki? Utsasapa

runakunapis gänayänan rëkullaqa imatapis mañayanmi”.

³⁵“Qamkunaqa chikiyäshoqníkikunata kuyayë. Pëkunapaq

allíkunallata rurayë. Imatapis mañëkur ama yarpäyëtsu

pagrayäshunëkítaraqqa. Tsënö allí kawayanqëkipikmi

Teyta Dios alläpa chumaq premiuta qoyäshunki. Pëqa

mana agradëcikoqkunata y utsasapakunatapis kuyapanmi.

Tsëmi qamkunapis kuyapäkoq karqa poderösu Teyta Diospa

wamranña këkäyanki. ³⁶Teyta Dios kuyapäkoq kanqannö

qamkunapis kuyapäkoq kayë”.

Runa masintsikta mana juzgashunpaq willakonqan

Mateo 7.1–5, 17–20; 12.34–35

³⁷“Teyta Dios mana juzgayäshunëkipaq runa masikikunapa

vidanta ama ashiyankitsu. Llutallata rurayaptinpis ama

contran yarquyankitsu. Contran yarquyänëkipa rantenqa perdonayanki, Teyta Dios qamkunatapis perdonayäshunëkipaq.
³⁸Runa masikikunata qarëkuyaptikeqa Teyta Dios qamkunatapis mas mastam kutitsiyäshunki tuponqëkipikpis içhat içhat. Runa masikita imanöpis yanapayanqëkimanmi qamkunatapis Teyta Dios yanapayäshunki”.[†]

³⁹Tsënöllum iwalatsikiwan yaçhatsikur Jesús ñëqan: “¿Qapra runa qapra masinta pushanmantsuraq? Qapra masinta pusharqa çimanatsuraq pözumanpis ishkan ishkishyanman?^k ⁴⁰Mëqan yaçhakoqpis manam yaçhatseqninpic mastaqa yaçhantsu. Tsënö kaptinpis yaçhakuskerqa yaçhatseqninnöñam yaçhanqa”.^l

⁴¹“Kikikikunapa ñawikikunaçhö qeru cuentataraq këkaptenqa çimanartan runa masikikunapa ñawinçhö uchuklla astillata rikapâyanki? ⁴²Ñawikikunaçhö qeru cuenta këkaptenqa çimanöparaq runa masikitaraq ñiyankiman: ‘Ñawikiçhö astillata orquskapushqëki’ ñirnin? ¡Yaçhaq tukoqkuna! Nöpata ñawikikunaçhö kaqtaraq orquyë. Tsëraqmi chumaq rikâyanki runa masikipa ñawinçhö këkaqta orqupuyänëkipaqq”.^m

⁴³“Alli wayoq açhaqa manam mana allitaqa wayuntsu. Tsënöllum mana alli açhapis allitaqa wayuntsu.

---

^k **6.39** Jesucristo tsënö ñëqan manakaqman çuraq runata qapraman iwalatsirmi. ^l **6.40** Tsënö yaçhatsirmi Jesucristo ñëqan: “Yaçhatsishoqniki runa masikita manakaqman çuraq kaptenqa qampis runa masinta manakaqman çurëtam yaçhakuyanki”. ^m **6.42** Kë textuçhömi runa masintsikpa utsankunata iwalatsin ñawinçhö këkaq astillaman. Kikintsikpa utsantsiktañam iwalatsin ñawintsikçhö këkaq qeruman. Ñawintsikpik qeruta orqunantsikpaq ñerqa utsantsikkunata dëjanantsikpaq ñëqan. Tsënöpam tantiyatsimantsik ukta parlëkaçhänantsikpa rantin kikintsikpa utsantsikkunata dëjanantsikpaq kanqanta.

[†] **6.38** Mateo 7.2.

⁴⁴Wayinipikmi ima a'cha kanqantapis reqsintsik. Manam kashakunapiktsu higusta pallantsik ni irakakunapiktsu üvasta pallantsik. ⁴⁵Tsënömi ari alli runaqa allita yarpanqanta parlan y mana alli runañam shonqun'chö mana allita yarpanqanta parlan. Runaqa shonqun'chö yarpanqantam allitapis o mana allitapis parlan”.

Cäsukoq runa y mana cäsukoq runa imanö kanqanpis

Mateo 7.24–27

⁴⁶“Ya'chatsenqäkunata mana cäsumarqa çimanartan ‘Teyta, qampa mandädiki'chömi kékä’ ñiyämanki? ⁴⁷Kanan entienditsiyashqëki wiyakamaq runa imanö kanqantapis. ⁴⁸Uk runash wasita shäritsinanpaq patsa rumiman çhanqanyaq u'chkikur cimientuta perqañaq. Rumi anan'chö chumaq perqashqa kaptinshi atska yaku miramur sëtaptinpis tsë wasitaqa u'chutsiñaqtsu. ⁴⁹Uk runañash cimientunnaqta allpa anallan'chö wasita shäritsiñaq. Tsëshi atska yaku ëllukar shamorqa ankat u'chötsiñaq. Tsëshi alläpa kuyapëpaq kañaq. Tsënömi ya'chatsenqäkunata mana cäsumaq runapis kanqa”.

Capitán wätakonqan runata Jesús kutikätsenqan

Mateo 8.5–13; Juan 4.43–54

7 ¹Runakunata parlapëta ushaskirñam Capernaúm markaman Jesús ëwäqan. ²Tsë'chömi Roma capitänpa kuyë wätakonqan runa antsayar wañipa qeshyëkäqan. ³Tsë capitänñam Jesús ruranqankunata wiyarña Israel respetashqa mayorkunata Jesúsman kachaköqan shamur wätakonqan runata kutikätsinanpaq.

⁴Pëkuna çhekurnam Jesússta rugakuyäqan: “Teytë, capitännëkuna alli runa kanqan rëku wätakonqan runata

kutikëkatsipi. ⁵Pëqa marka masintsikkunatapis alli rikarmi qorikäkunantsik wasitapis shäritsishqa” ñir.

⁶Tsënö rugakuyaptinmi pëkunawan Jesús ëwäqan. Wasiman yëkurëkaptinñam amigunkunata capitán töpapätsëqan Jesústa ñiyänapaq: “Teytë, amañash afanakur ëwankiñatsu. Uklä runa kaptin manash wasinmanpis yëkunkimantsu. ⁷Tsëshi kikenqa shamushqatsu. Wätakonqan runa kutikaskinanpaq këllapikñash ñiykunki. ⁸Pëpis mandaqninpa munëninçhöshi. Tsënöshi pëpa munëninçhöña soldädunkunapis kayan. Tsëshi mëqantapis ‘ëwë’ ñiptin ëwayan, ‘shamí’ ñiptin shayämun y wätakonqan runata ‘këta rurë’ ñiptinpis ruran”.

⁹Tsënö ñenqanta wiyëkurmi Jesús kushikur pëwan ëwëkaq runakunata ñëqan: “Pënö llapan shonqunwan confiakamaq runaqa manam Israel runakunaçhöpis kantsu” ñir.

¹⁰Capitanpa kaçhakonqankuna kutiykurñam wätakonqan runata kutikashqaña këkaqta tariyáqan.

Viüdapa wawanta Jesús kawatsenqan

¹¹Tsëpikñam Jesús discipulunkunawan ëwëkäyáqan Naín markaman. Pëkunawanmi atskaq runakunapis ëwarëkäyáqan.

¹²Markaman çhëkarñam Jesús paqtapukäyáqan atska runakuna ayata apëkäyáqwan. Tsë pampaq apëkäyanqan viüdapa apallallan wawanmi käqan. ¹³Viüda waqaqta rikëkurmi kuyaparnin Jesús ñëqan: “Ama waqëtsu”.

¹⁴Tsënö ñir quirmata yatëkuptinmi apaqkuna shäkuskiyáqan. Jesúsñam ñëqan: “¡Jövin, shäriy!” ñir.

¹⁵Jövin tsinan höram uchurkamur parlar qallëköqan. Viüdatañam wawan kawarimushqatañam entregëköqan.

¹⁶Tsëta rikëkurmi llapan runakuna mantsakar Teyta Diosta alabar ñiyáqan: “Munëniyoq profëtanmi ñoqantsikman

čhämushqa. Teyta Diosmi yanapëkamänantsikpaqmi pëta kačhamushqa” ñir.

¹⁷Tsëmi tsinantin Judeapa y ñöpan kinran markakunapa ewar Jesús rurënkunata willakuyäqan.

Bautizakoq Juan kačhakonqankuna Jesúsman ëwayanqan

Mateo 11.2–6

¹⁸Bautizakoq Juanpa discipulunkunam Jesús ruranqankunata Juanta willayäqan. Carcelchö këkarmi ishkaq discipulunkunata qayaskir ¹⁹Jesúsman Juan kačhäqan kënö tapuyämunanpaq: “¿Qamkush kanki Teyta Dios kačhamonqan Cristo o uktaraqkush shuyäyäshaq?” ñir.

²⁰Jesúsman čhëkurñam ñiyäqan: “Teytë, Bautizakoq Juanmi tapuyänaqpaq kačhayämashqa. ¿Qamkush kanki Teyta Dios kačhamonqan Cristo o uktaraqkush shuyäyäshaq?” ñir. ²¹Tapoq čhayanqan höram Jesús kutikëkätsëqan atskaq imëkaläya qeshyaqkunata, shapshi qeshyatsenqankunata y qaprakunata.

²² Tsënö tapuyaptinñam Jesús ñëqan: “Kanan kutir Juanta willayë rikäyanqëkikunata y wiyayanqëkikunata. Qaparakuna rikäyanñam. Mana puriyta puëdeqkuna puriyañam. Leprawan qeshyaqkunapis kutikäyashqam. Toqrokunapis wiyayanñam. Wañushqakunapis kawariyamushqam. Waktsakunapis allı willakıta wiyëkanñam. ²³Yarpäyanqannö mana ruraptëpis mana ajayëpa ñoqaman confiakamoq runaqa kushishqa kawanqa”.

Bautizakoq Juan Teyta Diospa profëtan kanqan

Mateo 11.7–15

²⁴ Juanpa kaçhakonqankuna kutiskiyaptinñam runakunata Jesús ñëqan: “Tsunyaqçhö këkaptin çımanaqtan Juanman ëwayäqonki? ÇWëra oqshata kuyutseqta rikapaqlaku? ²⁵Mana tsëqa çımanaqtan ëwayäqonki? ÇAlläpa chumaq ratënishqa runata rikapäyänëkipaqku ëwayäqonki? Musyayanqëkinöpis tsënö cuestaq ratënishqakunaqa reypa wasinkunallaçhömi amëkäyan, manam tsunyaqkunaçhötsu. ²⁶Manam tsëkunata rikaqtsu ëwayäqonki, sinöqa Teyta Diospa profëtan kanqanta rikäyänëkipaqmi. Pënöqa manam mëqan profëtapis kashqatsu. ²⁷Juanpaq kaqtaqa Teyta Diospa palabrançhöpis ñiykanmi: ‘Manaraq çhaptikim willakoqnëta kaçhashaq runakunata alistakunanpaq’ ñir.†

²⁸“Ñoqam ñiyaq: Llapan profëtakunapikpis Juanqa masmi entiendishqa Teyta Diospa willakinin imanö kanqanta. Tsënö kaptinpis Teyta Diospa mandakininçhö kaqkunaqa Juanpikpis masmi entiendiyan”.

²⁹(Juan willakonqanta wiyëkurmi hasta impuestuta cobraqkunapis Teyta Diosta çasukur Juan bautizananpaq

---

† 7.27 Malaquías 3.1.

ëwayäqan. ³⁰Fariseukunawan ley yačhatsikoqkunaqam Diosta mana cäsür bautizakuyäqantsu.)

Bautizakoq Juanpaq y Jesúsapaq runakuna imanö parlayanqan

Mateo 11.16–19

³¹Tsëpikñam masta Jesús ñëqan: “Kanan tiempu runakunata çimamanraq iwalatsëman? çImanötan kayan? ³²Pëkunaqa imëka pläzačhö pukllaq wamrakunanöllum këkäyan. Wamra yanasankuna pukllëta mana munaptinmi ñiyan: ‘Pïnkulluta tucapäyaptëpis manam tushuyankitsu. Llakïnëpaqta cantayaptëpis manam waqayankitsu’ ñir. Tsë wamrakunanöllum kanan tiempu runakunapis kayan. ³³Bautizakoq Juanqa imëpis ayunanmi vïnutapis manam upyantsu. Tsëmi ñiyanki: ‘Pëqa shapshiyöq karmi tsënö kakun’ ñirnin. ³⁴Runapa Tsurinⁿ ima mikïtapis mikuptin y vïnutapis upyaptenqam ñiyanki: ‘çKë runaqa mikur upyar purikun! çImpuestu cobraqkunawanpis y utsasapakunawanpis qorikanmi!’ ñirnin. ³⁵Tsënö kaptinpis discïpulökuna alli kawayaptinmi Juanta y ñoqata Teyta Dios kačhayämanqanta entiendikikäyan”.

Utsasapakuna perdonashqa kar Teyta Diosta mas kuyayanqan

³⁶Tsëpikñam uk fariseo runa Jesústa pushäqan wasinčhö mikuyänapaq. Čhëkurñam mësamän Jesús uchuräqan. ³⁷Fariseupa wasinčhö Jesús mikïkanqanta musyaskirmi purikoq mañösa warmi yëkuskëqan alabastro rumipik ruranqan pömučhö perfüminta apakurkur. ³⁸Jesúspa qepallanpa witiykur waqaptinmi čhakinman weqin shutöqan. Tsë shutonqantañam aqtsanwan pitsapar Jesúspa čhakinta mutsëkur apanqan perfüminta içhapäqan.

ⁿ 7.34 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesucristo parläqan.

³⁹Tsëta rikëkurmi invitaq fariseo runa kënö yarpäqan: “Kë runa rasunpa Diospa profëtan karnenqa kë yataqnin warmi utsasapa kanqantam musyanman” ñir.

⁴⁰Tsënö yarpanqanta entiendiskirñam Jesús tsë fariseuta ñëqan: “Simón, ukta willashqëki”.

Pëñam ñëqan: “Mä ñimë, teytë” ñir.

⁴¹Ñiptinñam Jesús ñëqan: “Ishkaq runakunash uk runata dëbïyanqan kayañaq. Ukninshi dëbikuñaq ishkë wata arupakur gënanqannö. Ukllanñash dëbiñaq ishkë killa arur gënanqannö. ⁴²Imanöpapis pagrëta mana puëdiyaptinshi ishkankunatapis kuyapar manaña cobrañaqñatsu. Kanan mä ñimë: ¿Mëqan kaqtan tsë qellëniyoq runata mas kuyanqa?”

⁴³Simónñam ñëqan: “Mas atskaq dëbikoq kaqçhari”.

Ñiptinñam Jesús ñëqan: “Allim entiendëqonki”.

⁴⁴Tsënö ñiskirñam warmita rikaskirña fariseo Simóna ñëqan: “Kë warmi ruranqanta ¿rikäqonkiku? Wasikiman çhämuptë çhakëta mëllakunäpaq qamqa manam yakuta qaramäqonkitsu. Kë warmeqam çhakëta weqinwan shututsirmi aqtsanwan pitsapämashqa. ⁴⁵Yëkaskamuptë manam mutsakinikiwan napënikamäqonkitsu. Pëqam yëkaskamuptë tsë höräpik çhakëta mutsamushqa. ⁴⁶Umämanpis manam aceitita içhamöqonkitsu. Pëqam çhakëman perfümita içhamushqa. ⁴⁷Tsëmi ñeq: Kë warmeqa utsasapa kanqanpik perdonashqa karmi alläpa kuyamar tsënö rurashqa. Wakinkunaqam ‘Ñoqa manam utsayoqtsu kä’ yarparnin anan shonqulla kuyayäman”.

⁴⁸Ñirkurñam tsë warmita ñëqan: “Llapan utsëkikunapik perdonashqañam kanki” ñir.

⁴⁹Tsëñam mësaçhö uchurëkaq runakuna kikinkunapura ñinakuyäqan: “¿Pïñatan pëqa utsankunapik runakunata perdonananpaqqa?” ñir.

⁵⁰Jesúsñam warmita ñëqan: “Ñoqaman confiamonqëkipikmi salvaköqonki. Kananqa kushishqaña ëwaki”.

Jesústa yanapaq warmikuna

8 ¹Tsëpikqa chunka ishkë (12) discipulunkunawan markan markan Jesús purir Teyta Diospa mandakinin çhämonqanta willaköqan. ²Pëwanmi ëwayäqan shapshikunapa munëninpik orqonqan warmikuna y qeshyënikunapik kutikätsenqan warmikuna. Ukninmi käqan Magdalena ñiyanqan María. Tsë warmipikmi Jesús qarqöqan qançhis (7) shapshikunata. ³Tsënömi ëwäqan Herodespa yanapaqnin Cuzapa warmin Juana, Susana y wakin warmikuna. Pëkunam Jesústa y discipulunkunata yanapayäqan imëkankuna kaqllawan.

Diospa willakïninta murukiwan iwalatsenqan

Mateo 13.1–9; Marcos 4.1–9

⁴Mëtsë markakunapikpis atskañam runakuna qorikäyäqan Jesúswan puriyänanpaq. Tsëchémi kënö ñir parlapäqan: ⁵“Uk runash éhakraman yarquñaq triguta muroq. Muruta tsaqtsikaptinshi wakin kaq ishkiñaq näniman. Runakuna nänipa purirñash ishkishqa kaqta saruyäñaq y pichukunapis éhekur upshaskäriyäñaq. ⁶Wakin murukunañash shankallman ishkiyäñaq. Tsëchéña ras wiñarkamur chumaq allpa mana kaptinshi tsakiskäriyäñaq. ⁷Wakin murukunañash kashakuna rurinman ishkiyäñaq. Kashantin wiñarkamurshi qarwatarlla tsakiskäriñaq. ⁸Wakin kaq murukunañash alli allpaman éhäñaq. Tsëchéqa chumaq wiñamurshi poquñaq cada espigachö uk pachak (100) gränuyaq”.

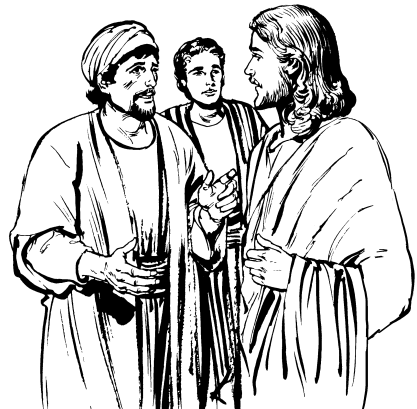
Tsënö parlaparninkunam Jesús sinçhipa ñëqan: “Yächatsenqaqkunata wiyaq kaqqa entiendikuyë” ñir.

Iwalatsiwan imanar Jesús yächatsikonqan

Mateo 13.10–15; Marcos 4.10–12

⁹Tsënam discipulunkuna Jesússta tapuyäqan: “Teytë, tsë yächatsikonqëki çimañinantan?” ñir.

¹⁰Tsënö tapupäyaptinñam Jesús ñëqan: “Qamkunataqa Teyta Diospa mandakïnin imanö kanqantapis chumaqmi entienditsiyashqëki. Wakinkunataqam imamanpis iwalatsir parlapä. Tsënöpam

rikëkarpis mana rikaqnö kayan y wiyëkarpis mana entiendiyantsu”.†

Muruman iwalatsenqanta entienditsenqan

Mateo 13.18–23; Marcos 4.13–20

11 “Kë iwalatsikipa yaçhatsenqäta kananmi entienditsiyashqëki. Trïgu muroqa Teyta Diospa willakïninmi.

12 Muru näniman ishkeqnömi wakin runakuna kayan.

Çukru shonquyoq karmi Diospa willakïninta wiyarpis çhaskikuyantsu. Tsëmi wiyayanqallantapis diablu qonqatsiptinmi mana criyir salvacionta tariyantsu.

13 “Shankallnömi wakin runakuna kayan. Pëkunaqa Diospa willakïninta wiyar kushishqam çhaskikuyan. Tsënö kushishqa çhaskikurpis allpa mana kaptin trïgu wiñarkamur tsakeq cuentam ñakëkuna päsaptin criyikïninta dëjayan.

14 “Kashayoq çhakranömi wakin runakuna kayan. Pëkunaqa Diospa willakïninta wiyarpis yarpaçhakuyan qepakunata imanö kawayänapaq, imëkayoqpis kayänapaq y kushishqa kawayänapaq kaqlatam. Tsëkunallapaq yarpaçhakurmi mana wayoq trïgunö kayan.

15 “Wakin runakunaqam alli allpanö kayan. Pëkunaqa Diospa willakïninta llapan shonqunkunawan çhaskikurmi mana dëjëpaq Teyta Dios munanqannö kawayan. Alli allpaçhö murukï alli wayonqannömi imëpis Teyta Diospaq allita rurayan”.

Willakïninta aktsiman iwalatsenqan

Marcos 4.21–25

16 Tsëpik discïpülunkunata entienditsir mastapis Jesús ñëqanmi: “Manam pipis aktsita tsaritsir çhurantsu manka

---

† 8.10 Isaías 6.9–10.

rurinkunaman ni catri qopinman. Musyayanqëkinöpis aktsitaqa çhurayan alërikunamanmi chumaq atsiyänanpaq. ¹⁷Tsënömi yaçhatsenqäkuna kanan pakarëkaqnö karpis musyakanqa. Kanan mana entiendikarpis warëkunaqa entiendikanqam. ¹⁸Tsënö këkaptenqa chumaq wiyayämë. Yaçhatsenqäta cäsukoqkunaqa masmi entiendikuyanqa. Mana cäsukoq kaqkunaqam uchukllata entiendiyanqanllatapis qonqaskiyanqa”.

Maman y öqinkuna pi kanqantapis Jesús ñenqan

Mateo 12.46–50; Marcos 3.31–35

¹⁹Tsë wasimanñam Jesús pa mamanwan öqinkuna çhäyäqan asheqnin. Atska runakuna qorikashqa kayaptinmi Jesús këkanqan kaqmanqa yëkita puëdiyäqantsu. ²⁰Tsëmi Jesús ta uk runa willäqan: “Mamëkiwan öqikikunam punkuçhö shuyëkäyëshunki” ñir.

²¹Jesúsñam ñëqan: “Diospa willakininta wiyakur cäsukoq kaqkunam mamä y öqëkuna kayan” ñir.

Alläpa wërawan qoçha yaku kuyïkaçhëkaqta Jesús päratsenqan

Mateo 8.23–27; Marcos 4.35–41

²²Uk unaqñam discipulunkunata büquiman eqarkur Jesús ñëqan: “Aku päsashun qoçhapa wak tsimpanman”. Tsëmi büquiwan ëwakuyäqan.

²³Qoçhata ëwarëkäyaptinmi Jesús puñukaskëqan. Tsëyaqmi alläpa wërawan yaku kuyïkaçhar qallëköqan büquitapis hundikätsiytaña munarnin. ²⁴Tsëñam Jesús ta rikaçhatsir ñiyäqan: “¡Teyta Jesús, hundikëkantsikñam!” ñir.

Jesús shärirkurñam wëratapis yakutapis pärakunanpaq ñëqan. Tsinan höram wërapis yakupis pärasqëqan.

²⁵Ñirkurñam discipulunkunata ñëqan: “¿Imanartan Teyta Diosman confiakayämunkiraqtsu?” ñir.

Discipulunkunañam alläpa mantsakashqa parlapä-nakuyäqan: “Kë runaqa ¿ima runañaraq kakunpis tsëläya wërapis yakupis pe ñenqanta cäsuyänanpaq?” ñirnin.

Runapik shapshikunata qarqonqan

Mateo 8.28–34; Marcos 5.1–20

²⁶Tsënö ëwarëkarñam Gerasa regionman çhäyäqan. Tsëqa këkan Galilea provinciapa wak tsimpançhömi.

²⁷Büquipik Jesús yarqikaptinñam shapshi löcuyätsenqan runa shamöqan. Tsë runaqa unaqpikpis qalapächullam purikoq. Pantionllaçhömi täkoqpis. ^{28–29}Tsë runata imëka

munanqantam shapshi ruratsëqan. Makinta çhakinta cadënanawan watëkäyaptinpis cadënatapis raçhiskirmi tsunyaq irkakunapa ëwakoq.

Tsëñam tsë runata rikëkur Jesús ñëqan: “¡Qam shapshi, kë runapik yarqï!”

Ñiptinñam ñöpanman qonqurikikur sinçhipa qayarëqan: “¡Poderösu Teyta Diospa Tsurin Jesús! ¿Imatatan ñoqakunawan munanki? ¡Ama ñakëkatsimëtsu!” ñir.

³⁰Tsëñam Jesús tapöqan: “¿Imatan shutiki?” ñir.

Shapshiñam ñëqan: “Ñoqapa shutëqa Legiónmi”.^o (Tsënö ñëqan alläpa atska shapshikuna pëman yëkushqa kaptinmi.)

³¹Tsë shapshikunam Jesústa yapë yapë rugakuyëqan alläpa tutapaq kaqman mana qarpunanpaq. ³²Tsë manyankunaçhömi atska kuchikuna këkaqta rikaskir rugakuyëqan kuchikunaman yëkukikuyënanpaq. Rugakuyanqanta Jesús ariñiptinmi ³³shapshikuna runapik yarquskir kuchikunaman yëkuyëqan. Tsëmi kuchikuna löcuyar tunaq manyanpik akatëkaçhëkar qoçhaman eqarpuyëqan. Tsëçhömi ögakar wañuyëqan.

³⁴Tsëta rikëkurmi kuchi mitseqkunaña ëqir ëwakuyëqan markaçhö y ñöpan kinrançhö täkoq runakunata willakuyënanpaq. ³⁵Willakuyaptinñam runakunaqa markapik shayämöqan: “Mä imash päsashqa” ñir. Jesús këkanqanman çhëkurñam rikäyëqan shapshi löcuyätsenqan runa ratënin çhurakushqa chumaq fisyunçhöña Jesúsipa ñöpançhö uchurëkaqta. Tsëta rikëkurmi alläpa mantsakuyëqan.

³⁶Jesús kutikätsenqanta rikaqkunañam tsëman çhaqkunata llapanta willayëqan. ³⁷Tsëñam tsë Gerasa runakuna alläpa mantsakëwan Jesústa rugayëqan markankunapik

---

^o 8.30 Legión ñinanqa “atska mil” ñinanmi.

ëwakunanpaq. Tsënö ñiyaptinmi büquiman eqarkur discipulunkunawan Jesús ëwaköqan.

³⁸Manaraq ëwakuyaptinmi kutikaq runa Jesússta rugaköqan paqtan ëwananpaq. Tsëmi Jesús ñëqan: ³⁹“Wasikipa kutir Teyta Dios kutikätsishonqëkita willakï” ñir.

Tsënam kutiykur pimë marka masinkunata willaköqan Jesús kutikätsenqanta.

Jairupa tsurinta kawaritsenqan y yawar apëwan qeshyaq warmita kutikätsenqan

Mateo 9.18–26; Marcos 5.21–43

⁴⁰Gerasapik qoçha wak tsimpanman Jesús kutiptinñam atska shuyarëkaq runakuna kushishqa çhaskiyäqan.

^{41–42}Tsëmanmi qorikäyanqankunaçhö mandakoq Jairo shutiyoq runa çhäqan. Pëpa çhunka ishkë (12) watayoq ukllëlla warmi tsurinmi wañikäqanña. Tsëmi Jesússpa ñöpanman pillatakikur rugaköqan wamranta kutikätselq wasinman ëwananpaq. Jairupa wasinman Jesús ëwaptinmi atska runakuna qepanta kichkirarraq ëwayäqan.

⁴³Tsë runakunaçhömi uk warmi ëwäqan çhunka ishkë (12) wataña yawar apëwan qeshyaqyashqa. [Ampitsikunanpaqmi imëkantapis ankat rantikur ushashqa käqan.] Peru manam ni pi ampiptinpi kutikäqantsu. ⁴⁴Tsë warmi Jesússpa qepanpa yëkikurmi ratëninpa killunta yatëköqan. Tsënö yatëkuptin tsinan höram yawar apënin päaskëqan. ⁴⁵Tsënam Jesús tapöqan: “¿Pitan yatamashqa?” ñir.

Llapan runakuna “Manam ñoqatsu” ñiyaptinmi Pedro ñëqan: “Teyta, këläya kichki runaçhöqa uknin ukninpi tanqayäshunkim. [¿Tsëku ‘pitan yatamashqa’ ñinki?]”

⁴⁶Tsënö ñiptinpi Jesús yapëmi ñëqan: “Musyämi mëqanpi yatëkamar podernëwan kutikanqanta” ñir.

⁴⁷Yatanqanta tantiyaptinmi tsë warmi siksikyarraq Jesúsqa ñöpanman pillatakiköqan. Ñirkurñam llapan runakunapa ñöpanchö willäqan imanar yatëkonqanta y tsinan höra kutikaskenqanta. ⁴⁸Jesúsñam ñëqan: “Wawë, ñoqaman confiakamurmi kutikäqonki. Kananqa kushishqaña ëwaki”.

⁴⁹Jesús tsënö parlapëkaptinmi Jairupa wasinpi uk willakoqnin runa çëkur ñëqan: “Teyta Jairo, tsurikeqa wañushqañam. Amaña Jesústa pushëñatsu” ñir.

⁵⁰Tsëta wiyëkurmi Jesús Jairuta ñëqan: “Ama llakikitsu. Teyta Diosman confiakamï. Wamrëkeqa kawarimonqam” ñir.

⁵¹Jairupa wasinman çëkurñam Jesús yëkutsëqan Pedruta, Juanta, Santiaguta y Jairutapis warmintinta. Wakinkuna yëkuyänantaqa manam munäqantsu. ⁵²Wamra wañushqa kaptinmi waqtaçhö runakuna alläpa waqayäqan. Tsëmi Jesús ñëqan: “Ama waqayëtsu. Wamraqa manam wañushqatsu. Puñikanllam”.

⁵³Wamra wañushqa kanqanta musyarmi Jesústaqa runakuna asipäyëqanmi. ⁵⁴Tsëpikñam wañushqa wamrata makinpi tsarirkur Jesús ñëqan: “Wamra, shärimi”.

⁵⁵Tsënö ñiptinmi wamra tsinan höra kawarirkamur shärëqan. Jesúsñam ñëqan: “Wamrata paçhan qarayë” ñir.

⁵⁶Wamran kawarimonqanta rikëkurmi papäninkuna alläpa mantsakashqa kushikuyëqan. Jesúsñam ñëqan: “Wamrata kawaritsimonqäta pïtapis willakuyankimantaq”.

Çhunka ishkë (12) discipulunkunata Jesús kaçhanqan

Mateo 10.5–15; Marcos 6.7–13

9 ¹Tsëpikñam çhunka ishkë discipulunkunata qayëkur poderninta Jesús qöqan runakunapik shapshikunata qarquyänanpaq y imëkaläya qeshyëwan qeshyakoqkunata kutikätsiyänanpaq. ²Ñirkurñam pëkunata kaçhäqan

Teyta Diospa mandakinin éhāmonqanta willakuyānanpaq y qeshyakoqkunata kutikätsiyānanpaq. ³Tsēmi ñēqan: “Éwar ama apayankitsu tukruta, alporjata, millkapata ni qellēta. Anēkikunačhö ratēnikikunallawan éwakuyanki. ⁴Pīpis wasinman patsākurpis tsēllačhö kakuyanki tsē markapik éwakuyanqēkiyaq. ⁵Mē markačhöpis mana éhaskiyāshuptikeqa éhakikikunačhö polvuta tapsikuskir éwakuyanki. Tsēnöqa rurayanki Teyta Dios pēkunata castigananpaq kaqta musyayānanpaq” ñir.

⁶Tsēnö kačhaptin discipulunkuna markan markanmi purir Teyta Diospa alli willakininta willakuyāqan. Qeshyaqkunatapis mētsēčhömi kutikätsiyāqan.

Jesústa Herodes reqsiyta munāqan

Mateo 14.1–12; Marcos 6.14–29

⁷Jesús ruranqankunata musyaskirmi Galilea provinciapa mandaqnin Herodes allāpa yarpačhaköqan. Wakin runakunam Jesúspa q ñiyāqan: “Bautizakoq Juanmi kawarimushqa”. ⁸Wakinkunam ñiyāqan: “Profēta Elíasmi yurimushqa”. Wakinkunañam ñiyāqan: “Unē profētakunačhö mēqan karpis kawarimushqa” ñir. ⁹Herodesñam yarpačhakur ñēqan: “Juanpataqa kikēmi umantapis roqutserqa ¿pīraq kanman tsē runa?” ñir. Tsēnö yarpačhakurmi Jesústa imanöparaq reqsiyta munāqan.

5,000 runakuna mikuyānanpaq milagruta ruranqan

Mateo 14.13–21; Marcos 6.30–44; Juan 6.1–14

¹⁰Willakuyanqanpik apostolkuna kutirñam llapan rurayanqankunata Jesústa willayāqan. Tsēpikñam pēkunata pusharkur Betsaida markapa tsunyaq kinranman Jesús éwāqan. ¹¹Tsēpa éwayanqanta musyēkur atskaq runakuna

qepanta ëwayäqan. Pëkunata çhaskirmi Teyta Diospa mandakinin imanö kanqanta Jesús yaçhatsëqanmi. Tsënöllum qeshyaqkunatapis kutikätsëqan.

¹² Patsa tardiyaptinñam çhunka ishkë (12) discipulunkuna Jesústa ñiyäqan: “Teytë, kë tsunyaqçhöqa manam ni imapis kantsu kë runakunata qaranantsikpaq. Pëkunata ñiyki ëwakur imallatapis rantir mikuyänanpaq y posädata ashiyänanpaq” ñir.

¹³ Jesúsñam ñëqan: “Qamkuna mikuyänanpaq qarayë”.

Tsënö ñiptinmi ñiyäqan: “Këçhö pitsqa tantawan ishkë pescädullaña kapayäman. Këtsika runakunapaqqa ¡rantimurraqchi ëpätsishunman!” ñir.

© 1996 David C. Cook

¹⁴ Tsëçhömi pitsqa milnö (5,000) runakuna kayäqan. Discipulunkunatañam Jesús ñëqan: “Runakunata pitsqa çhunka kaman (50) uchötsiyë”.

© 1996 David C. Cook

¹⁵ Ñenqannömi llapanta uchötsiyäqan yupar yupar.

¹⁶ Jesúsñam tsë pitsqa tantata y ishkë pescäduta tsarirkur ciëluman rikaçhakikur Teyta Diosta agradëcikäqan.

Ñirkurñam tsë tantata y pescäduta pakiskir discipulunkunata makyäqan runakunata ëpätsiyänanpaq. ¹⁷ Paçhankuna untanqanyaq mikuyäqan. Manaña munar sobrankunatañam çhunka ishkë (12) canastakunaman qoriyäqan.

Teyta Dios kaçhamonqan Cristo kanqanta Pedro ñenqan

Mateo 16.13–19; Marcos 8.27–29

¹⁸ Uk unaqñam discipulunkunapik witiskir Teyta Diosman Jesús kkillan mañaköqan. Mañakita ushaskirñam pëkunata tapöqan: “¿Pï kanqätan runakuna ñoqapaq yarpäyan?”

¹⁹Discipulunkunañam ñiyäqan: “Wakinmi ñiyan Bautizakoq Juan kanqëkita. Wakinkunam ñiyan unë profëta Elías kanqëkita. Y wakinkunañam ñiyan uk profëta wañonqanpik kawarimushqa kanqëkita” ñir.

²⁰Tsënö ñiyaptinñam Jesús tapöqan: “Qamkunaqa ¿pï kanqätan yarpäyanki?” ñir.

Pedruñam ñëqan: “Qamqa Teyta Dios kaçhamonqan Cristum kanki”.

Wañutsiyänanpaq kaqta Jesús willakonqan

Mateo 16.20–28; Marcos 8.30–9.1

²¹Tsënö Pedro ñiptinñam discipulunkunata Jesús ñëqan pïtapis mana willayänanpaq. ²²Ñirkurmi ñëqan: “Runapa Tsurintam^p alläpa ñakatsir maltratayanqa. Autoridäkuna, cürakunapa mandaqninkuna y ley yaçhatsikoqkuna contran yarqurmi wañutsiyanqa. Tsëpik kimsa unaqtaqa kawarimonqam”.

²³Ñiskirñam llapan runakunatapis kënö ñëqan: “Pïpis discipulö këta munarqa kikinpa munëñillanta rurar ama kawatsuntsu. Ñakanan wañunan kaptinpis cada unaqpis ñoqaman confiakamur qatimätsun.[†] ²⁴Kawëninta salvëta munaqkunaqa kawëninta oqrayanqam. Kawëninta ñoqa rëku oqraqkunaqam kawëninta salvayanqa.^{q †}

²⁵“Infiernuman itëkushqa kananpaq këkaptenqa ¿imapaqraq välin entëru mundupa duëñun kanqanpis? ²⁶Pïpis

---

^p 9.22,26,44,56,58 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesucristo parläqan. ^q 9.24 Kawëninta salvëta munaqkunaqa kikin munanqannölla kawaqkunam kayan. Jesucristo rëku kawëninta oqraqkunaqa Jesucristo munanqannö kawaqkunam kayan.

[†] 9.23 Mateo 10.38; Marcos 8.34; Lucas 10.38; 14.27; Juan 12.24.

[†] 9.24 Mateo 10.39; Marcos 8.35; Juan 12.25.

ñoqapik y willakinëpik penqakuftenqa Runapa Tsurinpis pëpik penqakonqa, Teyta Diospa, santu angelninkunapa y kikinpa chipipikyarraq shamurmi. ²⁷Chumaq wiyayë. Manaraq wañurmi wakiki Teyta Diospa mandakininta rikâyanki”.

Jesús chipipikyarraq tikranqan

Mateo 17.1–8; Marcos 9.2–8

²⁸Tsëpik semänatanöñam Pedruta, Juanta y Santiaguta pusharkur uk irkaman Jesús witsäqan Teyta Diosman mañakoq. ²⁹Teyta Diosman Jesús mañakikaptinmi qaqlan ukläya chumaq tkraskëqan. Tsënöllum ratëninpis alläpa yullaq püruman tkraskëqan. ³⁰Tsëchömi unë profëtakuna Moiséswan Elías yuripuskir Jesúswan parlëkäyäqan. ³¹Tsë alläpa chipipikyaqchömi parlayäqan Jerusalénchö Jesús wañunanpaq kaqta.

³²Pedruñam ishkë discipulu masinkunawan puñi jikutaptin rikçhakikâyäqan. Tsëmi rikâyäqan Jesús chipipikyarraq ishkaq runakunawan parlëkäyaqta. ³³Tsë ishkaq runakuna ëwakuyänanpaqña këkaptinmi mana imanö këtapis puëdir Jesústa Pedro ñëqan: “Teytë, ima allipaqmi këman shayämöqä. Kananqa kimsa tsukllakunata rurayämushaq: ukta qampaq, ukta Moiséspaq y uktaña Elíaspaq” ñir.

³⁴Tsënö parlapëkaptinmi pukutë tsapaskëqan. Pukutë rurinchömi discipulukuna alläpa mantsakâyäqan. ³⁵Pukutë rurinpiñam Teyta Dios ñimöqan: “Pëmi akranqä kuyë tsurë. Pë ñiyäshonqëkikunata cäsukuyë” ñir.

³⁶Tsënö parlar ushaskiptinñam discipulunkuna Jesúsllataña rikaskiyäñaq. Irkaçhö rikâyänqankunata manam pïtapis willakuyäqanraqtsu.

Shapshi qeshyatsenqan wamrata Jesús kutikätsenqan

Mateo 17.14–21; Marcos 9.14–29

³⁷Warënin irkapik urëkëkäyämuptinñam atskaq runakuna Jesústa tsaripäyáqan. ³⁸Tsë atskaq runakunapik uk runa rugar ñimöqan: “¡Teyta, kë ukllëlla tsurilläta kuyapar rikëkapamë! ³⁹Shapshim tsurëta illaq illaq qayarätsin, alläpa siksikyätsin, pusoqëtapis aqtutsin. Mana dëjëpam maltratar ñakatsin. ⁴⁰Shapshita qarqïkuyänanpaq discipulikikunatapis rugakuptëpis qarqïtam puëdiyashqatsu”.

⁴¹Tsënö ñiptinñam Jesús ñëqan: “¡Confiakïninnaq utsasapa runakuna! ¿Imëyaqraq qamkunawan paqta këkäshaq? ¿Imëyaqraq awantayashqëki?”

Tsënö ñiskirmi wamrapa papäninta ñëqan: “Wamrëkita apamï” ñir.

⁴²Jesúspa ñöpanman çhëkatsiptinmi wamrata patsaman shapshi ishkiskatsir alläpa siksikyätsëqan. Shapshita ollqutuparñam Jesús ñëqan: “Kë wamrapik yarqï” ñirnin. Tsë höram wamra sänuña tikraskiptin Jesús papäninta entregäqan. ⁴³Tsënö Teyta Diospa poderninwan shapshita qarqonqanta rikarmi runakuna mantsakaskir kushikuyäqan.

Wañutsiyänanpaq kaqta Jesús yapë willakonqan

Mateo 17.22–23; Marcos 9.30–32

Ruranqankunapik runakuna kushishqa këkäyaptinmi discipulunkunata Jesús ñëqan: ⁴⁴“Kanan willayanqaqta mana qonqar wiyayämë. Runapa Tsurintam çhikeqninkunapa makinmanmi entregayanqa”.

⁴⁵Jesús tsënö parlapaptinpis discipulunkunaqa imata ñiykanqantapis manam entiendiyäqantsu. Tsënö mana entiendirninpis imapik tapukïtaqam mantsayäqan.

**Mëqanpis mas mandaq kananpaq
discipulukuna tapuyanqan**

Mateo 18.1–5; Marcos 9.33–37

⁴⁶Tsëpikñam Jesúsqa discipulunkuna kikinkuna pura piñanakuyäqan mëqan lapanpik mas mandaq këta munar. ⁴⁷Tsënö yarpëkäyanqanta musyaskir Jesús uk wamrata ñöpanman shäkatsëqan. ⁴⁸Ñirkurñam ñëqan: “Pïpis kë wamratanö shutëçhö çhaskeq kaqqa ñoqatam çhaskiman. Ñäña ñoqata çhaskimarnëqa kaçhamaqnëtam çhaskin. Qamkunaçhöpis mas humildi kaqqa mandakoqmi kanqa”.

**Shapshita qarquptin mana
miçhäyanpaq Jesús ñenqan**

Marcos 9.38–40

⁴⁹Juanñam ñëqan: “Teytë, ñoqakuna rikäyäqö uk runa shutikiçhö shapshikunata qarqoqtam. Ñoqantsikwan paqta mana puriptinmi miçhäyäqö”.

⁵⁰Tsënö ñiptinñam Jesús ñëqan: “Alli ruranqanta ama miçhäyankitsu. Pïpis contrantsik mana karqa favornintsikmi këkan”.

Santiagutawan Juanta Jesús piñapanqan

⁵¹Ciëluman kutinanpaq rikoqña tiempu çhekämuptinmi mana mantsakurtsu Jerusalénman Jesús ëwäqan.

⁵²Ëwëkarñam kaçhäqan Samariaçhö uk markaman tsëçhö patsäkuyänanpaq wasita asheq. ⁵³Jerusalénman ëwëkanqanta musyarmi tsë markaçhö runakuna çhaskiyäqantsu. ⁵⁴Tsëmi discipulunkuna Santiaguwan Juan ñiyäqan: “Teytë, ciëlupik shamoq ninawan kë runakunata ushakätsinanpaq ¿Teyta Diosman rugakuyämanku [profëta Elías rugakonqannö]?” ñir.

⁵⁵ Jesúsñam piñapar [ñëqan: “Tsënö yarparqa manam Teyta Dios munanqannötsu yarpäyanki. ⁵⁶Runapa Tsurenqa manam runakunata ushakätsinanpaqtsu shamushqa, sinöqa runakunata salvananpaqmi”.]

Tsënö ñiskirmi uklä markapaña ëwakuyäqan.

Qatirëta munaqkunata Jesús entienditsenqan

Mateo 8.19–22

⁵⁷Nänipa ëwëkäyaptinmi Jesústa uk runa ñëqan: “Teytë, mëpa ëwaptikipis qatirashqëkim” ñir.

⁵⁸Jesúsñam ñëqan: “Atoqkunapa maçhëninkuna kanmi. Pichukunapapis qeshwankuna kanmi. Runapa Tsurinpaqam mëçhö puñunallanpaqpis kantsu”.

⁵⁹Tsëpikñam uk runata ñëqan: “Aku ëwakushun”.

Ñiptinñam ñëqan: “Teytë, qamta qatiränäpaq papänëtarraq pampaskamushaq” ñir.

⁶⁰Jesúsñam ñëqan: “Wañushqakunataqa wañushqa masinkuna pampakuyätsun. Qamqa ëwar Teyta Diospa mandakininta willakí”.

⁶¹Tsëpikñam uk runapis ñëqan: “Teytë, ñoqapis qatirashqëkim. Wasëçhö castäkunatarraq willëkamushaq ëwakushunpaq” ñir.

⁶²Jesúsñam ñëqan: “Pipis qepapa tikrakushqaqa yapyantsu. Tsënö castanpaq y imëkankunapaqpis yarparëkarqa ñoqapa discipulö këtaqa manam puëdenqatsu”.

72 qatiraqninkunata Jesús kaçhanqan

10 ¹Tsëpikñam qançhis çhunka ishkë (72)^r qatiraqninkunata akraskir ishkë ishkë Teyta Jesús kaçhäqan pë ëwananpaq kaq markakunaman. ²Tsënö

---

^r 10.1 Qepa kaq griego copiakunaçhöqa qançhis çhunka (70) kanqantam ñin.

kačharninmi Jesús kënö ñëqan: “Cosëcha poqurëkaqnömi mëtsikaq runakuna Teyta Diosman qoriypaq këkäyan. Qoreqkunaqam uchukllaraq kayan. Tsëmi Teyta Diosta rugakuyänëki atska willakoqkunata kačhamunanpaq”.

³“Kanan willakoq ëwayë. Löbukunaman^s ishakunata qëkonqan cuentam qamkunata kačhëkaq. ⁴Ëwar ama apayankitsu qellëta, qepita ni llanqikikunata. Piwanpis nänichö töparqa ama parlakur kakuyankitsu”.

⁵“Pipa wasinmanpis čharqa ñiyanki: ‘Alli kawë qamkunačhö këkutsun’ ñir. ⁶Tsë wasiyoq alli čhaskiyäshuptiki ñiyanqëkinömi alli kawë tsë wasinčhö kanqa. Mana čhaskiyäshuptikeqam alli kawë kanqatsu. ⁷Ama wasin wasinraqqa puriyankitsu. Tsëpa rantenqa patsätsiyäshonqëki wasillančhö qepäkuyanki. Qarayäshonqëkita mikukuyanki y upuyanki. Arupakoq runa aronqanpik pägunta čhasheqnömi qamkunapis qarayäshonqëkita čhaskiyanki”.

⁸“Më markamanpis čhäyaptiki čhaskiyäshurniki imallatapis qarayäshonqallëkita mikuyanki. ⁹Tsë markačhö qeshyaqkunata kutikätsirnin willapäyanki: ‘ıTeyta Diospa mandakënin čhämushqañam!’ ñir. ¹⁰Më markačhöpis mana čhaskiyäshuptikeqa cälliman yarquskir ñiyanki: ¹¹‘Kikikikuna utsayoq kayanqëki musyayänëkipaqmi markëkikunapa polvun čhakëkunačhö këkaqtapis tapsiyä. Ima kaptinpis musyayë Teyta Diospa mandakënin čhämonqanta’ ñir. ¹²Chumaq wiyayämë: Juiciu final unaqčhö unë Sodoma runakunata castiganqanpikpis mas kuyapëpaqmi tsë runakunata Teyta Dios castiganqa”.†

---

^s 10.3 Löboqa atoqpik mas atunmi.

† 10.12 Génesis 19.1–29.

13“;Allaw imanöraq kayanki, Corazín y Betsaida marka runakuna! Qamkunaçhö milagrukunata ruranqänö Tiro y Sidón markakunaçhö[†] milagrukunata ruraptëqa mëñam utsa rurëninkunata dëjayanman käqan. Tsënöllum utsankunapik llakikorqa arrepentikur shïshuna ratëta çhurakurkur uçpa anançhö uchikur waqayanman käqan. 14Tsëmi Tiro y Sidón runakunata castiganqanpikpis masraq juiciu final unaqçhö castigayäshunki. 15Capernaúm markaçhö täkoq runakuna, ¿qamkunaqa ciëluman çhäyänëkipaq kaqtaku yarpäyankipischi? Tsënö yarparpis infiernullamanmi qëkukäyanki”.[†]

16Tsënö ñiskirñam discïpulunkunata ñëqan: “Qamkuna willakuyanqëkita çhaskiyäshoqnïkikunaqa ñoqatam çhaskiyäman. Qamkunata mana çhaskiyäshoqnïkikunaqa ñoqatapis manam çhaskiyämantsu. Ñoqata mana çhaskimaq kaqkunaqa kaçhamaqnë Teyta Diostapis manam çhaskiyantsu”.

Willakoq ëwaqkuna kutiyanqan

17Tsëpik uk ishkë semäna päsaptinñam qançhis çhunka ishkë (72) ëwaqkuna kushishqa kutir Jesústa ñiyäqan: “Teytë, shutikiçhö qarquyaptëmi ;shapshikunapis cäsuyämashqa!” ñïrnin.

18Jesúsñam ñëqan: “Ömi, ñoqapis rikäqö imëka räyutanöraq ciëlupik Satanás ishkimoqta.^t 19Ñoqam podernëta qamkunaman çhuräqoq culebrakunatapis

---

^t 10.18 “Imëka räyutanöraqmi Satanás ishkimoqan” ñïnanqa “Satanás poderninnaqmi rikäköqan” ñïnanmi.

[†] 10.13 Isaías 23.1–18; Ezequiel 26.1–28.26; Joel 3.4–8; Amós 1.9–10; Zacarías 9.2–4. [†] 10.15 Isaías 14.13–15.

atoqkurukunatapis saruskiyänëkipaq y Satanás imata ruraptinpis vinciyänëkipaq. Satanásta pärapuyaptikipis manam imapis päsayäshunkitsu. ²⁰Tsënö shapshikuna cäsuyäshonqëkipik kushikurpis masraq kushikuyë ciëlucho shutikikuna qellqashqa kanqanta”.

Teyta Diosta Jesús alabanqan

Mateo 11.25–27; 13.16–17

²¹Tsë hörañam Espiritu Santupa munëninwan kushikur Teyta Diosta alabar Jesús ñëqan: “Ciëluchoöpis kë patsächöpis imëkawan munëniyoq Papänillä, qamtam alaballaq yaçhaq tukoqkunata mana entienditsenqëkipik. Tsëpa rantenqa wamranö kaqkunallatam entienditsiköqonki. Tsënö kanantam ari munäqonki, Papänillä” ñir.

²²Ñirkurnam tsëchö këkaq runakunata ñëqan: “Papänillämi llapantapis munënëman éhuramushqa. † Tsurin kanqëta pëllam musyan. Tsënöllum Papänillä kanqanta ñoqalla musyã. Tsëmi entienditsenqä kaqkunalla Papänë imanö kanqantapis musyayan”. †

²³Tsëpikñam discipulunkunallata ñëqan: “Kanan päsanqankunata rikarmi kushishqa kayanki. ²⁴Unë profëtakunapis y reykunapis rikayanqëkita rikëta munarpis manam rikayäqantsu. Wiyayanqëkita wiyëta munarpis manam wiyayäqantsu”. †

---

† 10.22 Juan 3.35. † 10.22 Juan 1.18; 10.15.

† 10.23–24 Mateo 13.16–17.

Runa masinta Samaria runa kuyapanqan

²⁵ Uk kutichöñam ley yaçhatsikoq runa Jesús yaçhaq o mana yaçhaq kanqantapis musyananpaq kënö tapöqan: “Teytë, çimatatan ruräman wiñë kawëta tarinäpaq?” ñir.

²⁶ Jesúsñam ñëqan: “¿Imañintan Teyta Diospa leyninchö? Liyir çimatatan entiendinki?”

²⁷ Ñiptinñam tsë runa ñëqan: “Teyta Diospa leyninchö kënömi ñiykan: “Teyta Diosta kuyanki llapan shonqikiwan, llapan voluntänikiwan, llapan kallpëkiwan y llapan yarpënikiwan. Runa masikitapis kikiki kuyanqëkinö kuyanki ñir”. †

²⁸ Ñiptinñam Jesús ñëqan: “Allitam ñëqonki. Tsë ñenqëkikunata cumplirmi wiñë kawëta tarinki”.

²⁹ Tsë runañam yaçhaq tukur tapöqan: “Tsë höraqa qampaq çpitan tsë runa masëqa?”

³⁰ Tsënö tapuptinmi Jesús ñëqon: “Uk runash Jerusalénpik Jericó markaman ëwëkäñaq. Ëwëkaptinshi ladrunkuna alläpa maqaskärir çhurakaranqan ratëninta y imëkantapis qëchuskir wañushqatanö dëjaskir ëqiyäñaq”.

³¹ “Tsë nänipash uk cüra ëwëkäñaq. Tsëña wañushqatanöña runa itarëkaqta rikëkarpis mana rikaq tukurshi päsaquñaq. ³² Tsëpikñash Leví tribu runapis itarëkanqan kaqman çhãñaq. Pëpis mana rikaq tukurshi tikrakuskir päsaquñaq.

³³ “Pëkunapa qepantañash Samaria runapis nänipa ëwëkar tsëman çhãñaq. Pëqa yawarllata itarëkaqta tariskirshi alläpa llakipaskiñaq. ³⁴ Tsëshi witiykurnin aceitiwan y vïnuwan ampipëkur heridankunata chumaq wataskiñaq. Ñirkurñash ashnunman lloqarkatsir patsäkonqan wasiman apëkur tsëchö

---

† 10.27 Deuteronomio 6.5; Levítico 19.18.

© 1996 David C. Cook

uchuk ukläyanqanyaq täparäñaq. ³⁵Warantin ewakurñash wasiyoqta ishkë unaq arupakur gänañqantanö qellëta pagrar ñiñaq: “Teytë, kë qeshyaq runata ampir rikëkäpamanki. Masta gastakuptikeqa kutimurmi pagrallashqëki’ ñir”.

³⁶Tsënö willapëta ushaskirñam Jesús tapöqan: “Tsë kimsan runakunapik mä çmëqan kaqtan runa masinta kuyapäqan?”

³⁷Ñiptinñam ley yaçhatsikoq runa ñëqan: “Tsë kuyapaq kaqçhari”.

Jesúsñam ñëqan: “Kanan qampis tsë runanölla runa masikita kuyapaniki”.

Martapa y Mariapa wasinman Jesús éhanqan

³⁸Tsëpik discipulunkunawan Jesús ëwarmi uk takshalla markaman éhãqan. Tsëchömi Marta shutiyoq warmi wasinman patsätsëqan. ³⁹Martapa ñañan Mariãnam Jesús yaçhatsenqanta wiyar ñöpanman uchukiköqan. ⁴⁰Martaqam wasinçhö imëka rurënkunata afanakikarpis Jesúsman witiykur ñëqan: “Teyta, ¿imanartan ñañã tsëchö uchuräkun imëka rurëkunawan apallã këkaptë? Ñiyki yanapamãnanpaq” ñir.

© 1996 David C. Cook

⁴¹Teyta Jesúsñam ñëqan: “Ö Marta, Marta. Qamqa imëka rurënikikunallapaqmi yarpaçhakunki. ⁴²Tsënö afanakur këkaptikipis uklëllam mas alleqa. Tsëtam ñañëki Mariãqa akrashqa. Pë yaçhakonqantaqa manam pipis qeçhonqatsu”.

Teyta Diosman mañakunantsikpaq yačhatsikonqan

Mateo 6.9–15; 7.7–11

11 ¹ Uk unaqčhöñam Teyta Diosman Jesús mañakikāqan. Mañakita ushaskiptinñam uk discipulun Jesústa ñeqan: “Teytë, discipulunkunata Bautizakoq Juan yačhatsenqannö ñoqakunatapis yačhatsiyämë Teyta Diosman mañakuyänäpaq” ñir.

² Jesúsñam ñeqan: “Teyta Diosman mañakur kënö ñiyanki:

“[Ciëlučhö këkaq] Teyta Diosnëkuna,
shutiki respetashqa katsun.

Kë patsächö mandakoq kanëkipaq shamiki.

[Ciëlučhö munanqëkinölla kë patsächöpis
kamakëkutsun.]

³ Cada unaqpaq mikunäkuna ama faltätsimïtsu.

⁴ Mana alli rikämaqñëkunata perdonayanqänö
utsäkunapik perdonëkayämë.

Utsaman Satanás ishkitsiyämëta munaptinpis
tsapëkayämë,

[y yanapëkayämë llutallata imëpis mana
rurayänäpaq]”.

⁵ Ñirkurñam Jesús yačhatsir willapäqan: “Uk runash pullan paqas amïgunpa wasinman ëwar ñiñaq: ‘Amïgu, kimsa tantëkita mañakushqëki. ⁶ Uk amïgömi wasëman posädakamushqa. Manam imäpis kapamantsu qarëkunäpaq’ ñir. ⁷ Tsënö mañakuptinshi amïgun ñiñaq: ‘¿Imanartan kë höraraq shamunki mañakamaq? Punköpis trangashqañam. Wamräkunawanmi puñukikä. Kë höräqa manam atiendiyta puëdeqñatsu’ ñir”.

⁸ Ñiskirñam Jesús ñeqan: “Amïgun kanqanta reqsir shärimita mana munëkarpis yapë yapë qayakuptenqa

© 1996 David C. Cook

qaranqam. ⁹Tsämi ñiyaq: Mañakuptikeqa Teyta Dios qarayäshunkim. Asherqa tarinkim. Qayakuptikeqa punkuta kiçhapuyäshunkim. ¹⁰Mañakoq kaqqa çhaskinmi. Asheq kaqqa tarinmi. † Qayakoq kaqtaqa punkuta kiçhapuyanmi.

¹¹“Mëqëkitapis wamrëkikuna [tantata mañakuyäshuptiki çrumitatsuraq aptatsiyankiman?] Pescäduta mañakuyäshuptikipis çculebratatsuraq

qarayankiman? ¹²Runtuta mañakuyäshuptiki çatoqkurutatsuraq qikuyankiman? ¹³Qamkunaqa imaläya yaqa karpis wamrëkikunataqa allı kaqlatam qarayanki. Ciëluçhö këkaq Teyta Diosqa mas allı karmi mañakoq kaqman Espiritu Santuta kaçhamonqa”.

Jesúspa contran parlayanqan

Mateo 12.22–30; Marcos 3.20–27

¹⁴Uk unaqñam upayashqa runapik shapshita Jesús qarqöqan. Shapshi yarquskiptinñam tsë runa parlëta qallëköqan. Tsënö kutikätseqta rikëkurmi runakuna mantsakaskir kushikuyäqan. ¹⁵Wakin runakunaqam ñiyäqan: “Kë runaqa shapshikunapa mandaqñin

† 11.10 Deuteronomio 4.29; 2 Crónicas 15.2–15; Jeremías 29.13.

Satanáspa poderninwanmi shapshikunata qarqun” ñir.

¹⁶Wakinñam Jesústa imanöpapis ishkitsiyta munar Diospa poderninwanña uk milagruta rurananta munayäqan.

¹⁷Tsënö llutanta yarpëkäyanqanta musyarmi Jesús ñëqan: “Uk nacionchö runakuna kikinkuna pura çhikinakorqa çmanatsuraq wañutsinakur ushakätsinakuyanman? Tsënölla uk wasichö täkoqkuna çhikinakur çmanatsuraq wakpa këpa qarqunakur ushakäyanman? ¹⁸Tsënöllum shapshikunata mandaqnin Satanás qarquptin kikinkuna pura ushakäyanman. Tsënö ñiyaq ‘Satanáspa poderninwanmi shapshikunata qarqun’ ñiyämaptikim”.

¹⁹“Satanáspa poderninwan shapshikunata qarquptëqa çpäpa poderninwantan discipulëkikunaqa shapshikunata qarquyan? Diospa poderninwan shapshikunata qarquyanqanta entiendiykarqa çimanartan entiendiyankitsu ñoqapis Diospa poderninwan qarqonqäta? ²⁰Diospa poderninwan shapshikunata qarquptëmi musyayanki Teyta Diospa mandakinin çhämonqanta”.

²¹“Alli armashqa sinchi runa wasinta täpëkaptenqa manam pëpis imantapis suwapunmantsu.” ²²Tsënö täpëkaptinpis pëpik mas kallpayoq runa çhëkorqam armanman confiakikaptinpis vinciskir qëchonqa. Ñirkurmi imankunatapis apar rakipanakuyanqa”.

²³“Pëpis discipulö mana karqa conträmi këkan. Ñoqawan paqta mana qoreq kaqqa witsikaskinmi”.

---

^u **11.21** Alli armashqa sinchi runatam Satanásman iwalatsin. Wasintañam munëninchö katsenqan runakunaman iwalatsin. ^v **11.22** Mas kallpayoq kaq runaqa Jesúsmi. ^w **11.23** Tsënö parlarqa Jesús ñëqan: “Runakuna Diospa makinchö kawayänapaq ñoqawan paqta mana qoreq kaqqa miçhayan”.

Runaman shapshi kutenqan

Mateo 12.43–45

²⁴“Runapik shapshi yarquskirmi äkoqkunapa ewan meçhöpis täkunanpaq ashir. Mana tarirñam yarpaskin: ‘Yarqamonqä runamanmi kutishaq’ ñirnin. ²⁵Tsënö kutirñam chumaq çhurapakushqa pitsapakushqa wasitanöraq tarin. ²⁶Tsënöta tarirkurñam pëpik mas mana allin kaq qançhis (7) shapshikunata pusharkurña tsë runaman kutin pëçhö täkuyänanpaq. Tsëmi ñöpata kanqanpikpis mas peormanña tsë runa tikran”.

Teyta Diosta cäsukoqkuna kushikushqa kayänanpaq kanqan

²⁷Jesús tsënö parlëkaptinñam runakunapa çhöpinpik uk warmi ñimöqan: “¡Ima kushishqaraq waçhaqniki y chuchoqniki mamëki!” ñir.

²⁸Tsënö ñiptinñam Jesús ñëqan: “Pëpikpis masraq kushishqam kayan Teyta Diospa palabranta wiyar cäsukoqkuna”.

Milagrutaraq Jesús rurananta munayanqan

Mateo 12.38–42; Marcos 8.12

²⁹Tsëtsika runakuna qorikäyaptin Jesús ñëqan: “Kë tiempu runakunaqa mana cäsukoqmi kayan. Milagruta ruranätaraq munayaptinpis munayanqannöqa manam ima milagrutapis rurashaqtsu. Tsëpa rantenqa unë profëta Jonásta salvar milagruta ruranqannömi Teyta Dios uk milagruta ruranqa. ³⁰Nínive runakuna Jonásta çhaskiyänanpaq Teyta Dios milagruta ruranqannömi kanan witsan runakuna Runapa Tsurinta^x çhaskiyänanpaqpis milagruta ruranqa.

---

^x 11.30 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesucristo parläqan.

³¹“Unë rey Salomónpa yačhatsikininta wiyananpaqmi ‘Sabá’ ñenqan nacionpik uk reinapis larguta shamöqan.† Salomónpik mas yačheniyoq këkaptëpis kanan witsan runakunaqa manam čhaskiyámantsu. Tsëmi juiciu final unaqčhö tsë reina shärimonqa kanan witsan runakuna mana cäsukoq kayanqanpik acusayänanpaq.

³²“Tsënöllum Jonás willakonqanta wiyar Nínive runakuna utsa rurënkunata dëjayäqan.† Kanan witsan runakunaqam Jonáspik mas imëkawan munëniyoq këkaptëpis willakonqäta cäsukuyantsu. Tsëmi juiciu final unaqčhö Nínive runakuna shäriyämonqa kanan witsan runakunata acusayänanpaq”.

Alli yarpëniyoq kaqkuna Jesústa čhaskiyanqan

Mateo 5.15; 6.22–23

³³“Manam pëpis aktsita tsaritsir manka rurinmantsu ni pakäpinmantsu čhuran. Tsëpa rantenqa wasiman yëkoqkuna chumaq rikäyänanpaq alërimanmi čhuran.‡ ³⁴Ñawikikunaqa shonqikikunapaq aktsinömi. Tsëmi ñawikikuna alli kaptenqa shonqikipis atsikyaqčhö këkan. Ñawikikuna mana alli kaptenqam tutapëllačhö kayanki.‡ ³⁵¡Paqtataq atsikyaqčhö kayanqëkita yarparpis tutapëllačhötaq kayankiman! ³⁶Yanqallapis tutapaq shonqikikunačhö kanqanpa rantenqa atsikyaqllačhö ñenqaqkunata cäsür kayanki. Aktsita tsaritsiptin atsikyaqnömi qamkunapis alli kawayanki”.

---

‡ **11.33** Aktsita alëriman čhuranqanta parlarqa runakuna tantiyayänanpaq yačhatsenqantam Jesucristo parläqan. ‡ **11.34** Tsënö parlarqa Jesucristo ñëqan: “Ñenqaqkunata cäsorqa imëka aktsiçhöñö këkar Teyta Dios kachamanqanta entiendiyankim. Mana cäsurnëqam imëka tutapëllaçhöñö këkäyanki”.

† **11.31** 1 Reyes 10.1–10; 2 Crónicas 9.1–12. † **11.32** Jonás 3.5.

Fariseukunata y ley yačhatsikoqkunata Jesús piñapanqan

Mateo 23.1–36; Marcos 12.38–40; Lucas 20.45–47

³⁷ Jesús parlëta ushaskiptinñam uk fariseo runa pushäqan mikuyänapaq. Wasinman čhëkurñam mësaman Jesús uchöqan. ³⁸ Fariseukunapa costumbrinkuna kanqannö mikunanpaq makinta Jesús mana mëllakoqta rikarmi pushaqnin fariseo yarpačhakur rikapäqan.

³⁹ Tsëñam Jesús ñëqan: “Fariseukuna, qamkunaqa pucillikikunata y matikikunata anallanta mëllaskir rurin taqrallata dëjëkoqnömi këkäyanki. Tsënö karmi llutalla yarpënikikunawan y imëkapaq mallaq kayanqëkikunawanqa rakčha shonqu këkäyanki. ⁴⁰ ¡Mana entiendikoq runakuna! ¿Manaku musyayanki Teyta Dioslla cuerpikikunata kamar shonqikikunatapis kamanqanta? ⁴¹ Waktsakunata kuyapar imallawanpis yanapayë. Tsënöpam shonqikikunapis limpiu kanqa”.

⁴² “¡Allaw, fariseukuna! Qamkunaqa mentapik, rüdapik y wakin wiltapik diezmuta rakiykarmi ‘Diospa leynintam llapantapis cumpliykäyä’ ñiyanki. Tsëkunata rurarpis manam runa masikikunata kuyapäyankitsu ni Diostapis kuyayankitsu. Diezmupaq rakir cumpliyänqëkinö runa masikikunata y Teyta Diostapis kuyayankiman”.

⁴³ “¡Allaw, fariseukuna! Qamkunaqa qorikäyänan wasikunačhö allin kaq uchökunamanraq uchikita munayanki. Tsëöllam cällikunačhöpis runakuna respetar qayakuyäshunëkita munar puriyanki”.

⁴⁴ “¡Allaw, qamkuna! Mana rikakaq pamparanqančhö ismikaq ayakunanömi këkäyanki. Mana rikakaq pamparanqan ananpa pipis purir rurinčhö millanëpaq kanqanta mana musyanqannömi runakuna musyayantsu mana alli shonquyoq kayanqëkita”.

© 1996 David C. Cook

⁴⁵Tsëta wiyarñam ley yačhatsikoq uk runa ñëqan: “Teytë, tsënö ñerqa ñoqakunatapis wiyëkätsiyämankim” ñir.

⁴⁶Jesúsñam ñëqan: “¡Allaw, qamkunapis ley yačhatsikoqkuna! Qamkunaqa runakuna apariytapis mana ëpakäyanqanyaq qepita aparitseqnömi runakuna imatapis cumpliyänanpaq ñiykäyanki. Cumpliyta mana puëdiyaptinpis manam imanöllapis yanapëkuyankitsu”.

⁴⁷“¡Allaw, qamkuna! Alli kayanqëkita runakuna ñiyänallanpaqmi unë castëkikuna wañutsiyänqan profëtakuna pamparäyanqan anančhö capillankunaraq rurapäyankipis.

⁴⁸Tsënö rurapar ‘Alliçhömi wañutsiyashqa’ ñeqnömi këkäyanki”.

⁴⁹“Tsëmi Teyta Dios yačhëniyoq këninwan ñëqan: ‘Pëkunamanmi profëtakunata y apostolkunata kačhamushaq.

Wakintam wañutsiyanqa y wakin kaqtañam mana alli ruraqtanö çhikir qatikaçhäyanqa' ñir. ⁵⁰ Kë patsata kamanqanpik profëtakunata wañutsiyanqanpikmi kanan witsan runakunata Teyta Dios juzganqa. ⁵¹ Abelta† wañutsenqanpik hasta Zacaríasta† templu punkuçhö wañutsiyanqanyaqmi Diospa profëtankunata wañutsiyäqan. Tsë wañutseq runakunatanöllum kanan witsan Israel runakunata Teyta Dios juzganqa”.

⁵² “¡Allaw, ley yaçhatsikoqkuna! Wasiman pïpis mana yëkunanpaq llävita tsarikoqnömi runakunata miçhëkäyanki Teyta Diospa willakïninta mana çhaskiyänanpaq. Tsënöllum kikikikunapis çhaskiykäyankitsu”.

⁵³ Jesús parlar ushaskir yarquskiptinñam ley yaçhatsikoqkunawan fariseukuna alläpa rabiakur piñanakuyäqan. Tsëmi imëkaläya tapukikunata tapupäyäqan ⁵⁴ pantaskatsir acusayänanpaq.

Fariseukunanö mana kanantsikpaq ñenqan

Mateo 10.26–27

12 ¹ Fariseukuna contran kayaptinpis Jesús yaçhatsenqanta wiyëta munarmi runakuna alläpa atska tanqanakur sarunakurraq qorikäyäqan. Tsëmi discïpulunkunata yaçhatsir Jesús ñëqan: “Fariseukunaqa ‘Teyta Dios ñenqankunata llapantam rurëkä’ ñiykarpis manam cumpliyantsu. Paqtataq pëkunanö allish tukur qamkunapis kayankiman. ² Pakäpalla rurayanqankuna rikakanqam. Pïpis mana rikëkaptin rurayanqanpis llapanmi musyakanqa. ³ Tsënömi paqaspa pakäpalla parlayanqëkikunapis patsa waraskiptenqa musyakanqa. Punkuta wiçhqaskir pakäpalla

---

† 11.51 Génesis 4.8. † 11.51 2 Crónicas 24.20–21.

parlayanqëkitapis wasi ananman llätarkurmi sinçhipa willakuyanqa”.

Pïtapis mana mantsakuyänanpaq willakonqan

Mateo 10.28–31

4“Kuyë amigökuna, qamkunatam ñiyaq: Ama mantsakuyëtsu pïpis wañutsiyäshunëkipaq jurayäshuptiki. Wañutsiyäshurnikipis almëkikunataqa manam imanätsiyanqatsu. 5Pëkunapik mantsakuyänëkipa rantenqa Teyta Diosllapik mantsakuyë. Pëqam munëniyoq këkan almantinta infernuman qëkuyäshunëkipaq. Tsëmi pëllata mantsakuyänëki”.

6“¿Manaku pitsqa pichukuna ishkë uchuchaq qellëllawan rantikuyan? Tsënö kaptinpis Teyta Diospaqqa alläpa välinmi. Pëqa manam qonqantsu ni ukllëllatapis. 7Pichukunatapis tsënö rikëkarqa qamkunatañaqa masraqmi Teyta Dios rikëkäyëshunki. Aqtsëkikunatapis yupashqatam pëqa këkätsin. Teyta Dios tsënö rikëkäyëshuptikeqa pïpikpis ama mantsayankitsu”.

Jesúsqa favornin parlaqkuna imanö kayänanpaq kanqan

Mateo 10.19–20,32–33; 12.32

8“Pïpis runakunapa ñöpançhö ñoqaman criyikoq kanqanta parlaptenqa Runapa Tsurinpis^a Teyta Diospa y angelninkunapa ñöpançhö pëkunapa favornin parlanqam. 9Pïpis runakunapa ñöpançhö nëgamaptenqa ñoqapis Teyta Diospa y angelninkunapa ñöpançhö pëkunata ‘Manam reqseqtsu’ ñishaqmi”.

10“Runapa Tsurin salvakoq kanqanta mana entiendir contran parlaptenqa Teyta Dios perdonanqam. Salvakoq

---

^a 12.8,10,40 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesucristo parläqan.

kanqanta Espiritu Santu tantiyëkäsiptin contran parlaptenqam Teyta Dios imëpis perdonanqañatsu”.

¹¹“Ñoqaman criyikamoq kayanqëkipikmi qorikäyänan wasikunaman, juezkunaman y autoridäkunaman apayäshunki castigayäshunëkipaq. Tsëchö ama llakikuyankitsu: ‘¿Imataraq ñiykushaq?’ o ‘¿Imanöparaq defiendikunäpaq parlashaq?’ ñirnin. ¹²Parlanqëki höram Espiritu Santu entienditsiyäshunki imata parlayänëkipaqpis”.

Imapaqpis mallaqnashqa mana kanantsikpaq yaçhatsikinin

¹³Runakunapa çhöpinpikmi uk runa Jesústa ñimöqan: “Teytë, öqëta ñiyki töcamanqan kaq herenciäta rakiyämananpaq” ñir.

¹⁴Jesúsñam ñëqan: “Amigu, ñoqaqa manam jueznikitsu kä herenciëkikunata rakiyänaqpaqqa”. ¹⁵Ñirkurñam runakunata ñëqan: “Paqtataq imapaqpis mallaqnashqa kayankiman. Alli kawëqa manam imëkayoqpis këraqtsu” ñir.

¹⁶Tsënö ñiskirñam iwalatsikiwan yaçhatsikur ñëqan: “Uk rïcu runash murukonqanpik alläpa cosëchata qoriñaq.

¹⁷Tsëshi yarpaçhakur ñiñaq: ‘Kananqa çmëmantan këtsika mikinëta çhuräshaq? Altusnä manam äkunñatsu çhuränäpaq’ ñir. ¹⁸Tsënö yarpaçhakurshi ñiñaq: ‘Kanan altusnëta paskaskirçhari ukta ruratsishaq mas atunkarëta. Tsëmanmi llapan qorenqä mikinëkunata y imëkäkunatapis çhuräshaq. ¹⁹Atska watapaq tsënö çhuräkikorqa manañam arur afanakushaqñatsu. Mikur upyar kushishqallañam kawakushaq’ ñir. ²⁰Tsënö yarpaçhakuskir këkaptinñash Teyta Dios ñiñaq: ‘¿Llutalla yarpaq malafë toqshu! Kanan paqasmi qam wañunki. Llapan çhuranqëkikuna çpïpaqraq qepanqa?’ ñir”.

²¹ Tsënö parlëta ushaskirmi Jesús ñëqan: “Tsë runata päsanqannömi kkillanpaq imëkata qoreqkunatapis päsanqa. Teyta Dios munanqanta mana yarparlla llakipëpaqmi kanqa”.

Pëman confiakoqkunata Teyta Dios cuïdanqan

Mateo 6.25–34

²² Ñirkurñam discipulunkunatapis ñëqan: “Ama yarpa-
 çhakuyankitsu: ‘¿Imanöraq kawashaq? ¿Imataraq mikushaq?
 ¿Imataraq çhuräkushaq?’ ñirnin. ²³ Manam mikinintsikllapaqtsu
 ni ratëta çhurakunantsikllapaqtsu kawantsik. ²⁴ Pichukuna imanö
 kawayanqantapis chumaq entiendikuyë. Pëkunaqa manam
 murukuyantsu, manam cosechayantsu, ni çhuräkuyantsu. Tsënö
 këkaptinpis Teyta Diosmi mikininkuna faltätsintsu. Qamkunam
 Teyta Diospaqqa pichukunapikpis mas väleq kayanki. ²⁵ Tsënö
 imëkapaq imäläya yarpaçhakurpis ¿pïraq tamãñunpik masllataqa
 atunyarman? ²⁶ Tsëllatapis mana puëdiyarqa ¿imapaqtan kë
 vïdächö kaqkunapaq yarpaçhakuyanki?”

²⁷ “Wëtakuna imanö kuyëpaq tuktöyanqantapis
 entiendikuyë. Wëtakunaqa manam aruyantsu ni puts kayantsu.
 Tsënö këkarpis imanö kuyëllapaq tuktonqannöqa manam
 rey Salomón çhurakonqan ratëninkunapis iwaläqantsu. †

²⁸ Confiakininnaq runakuna, rupatsishqa kananpaq
 këkaptinpis qewakunata ima chumaqta tuktikätserqa
 ¿manatsuraq qamkunataqa yanapayäshunkiman?”

²⁹ “Tsënö këkaptenqa ama yarpaçhakuyëtsu imata
 mikuyänëkipaq ni imata upuyänëkipaqpis. ³⁰ Tsëkunata
 yarpaçhakorqa puriyan Teyta Diosman mana confiakoq
 runakunallam. Teyta Diosqa musyëkanmi imata
 wanäyanqëkitapis. ³¹ Tsë imapaqpis yarpaçhakuyänëkipa

---

† 12.27 1 Reyes 10.4–7; 2 Crónicas 9.3–6.

rantenqa Teyta Diospa makinçhö kawayänëkipaq kaqta yarpaçhakuyëqa. Pëpa makinçhö kawayaptikeqa imata wanäyanqëkitapis manam faltätsenqatsu”.

Waktsakunata yanapanantsikpaq yaçhatsikonqan

Mateo 6.19–21

³²“Qatirämaqnekuna, pöculla karpis ama llakikuyëtsu. Teyta Diosmi qamkunata akrayäshöqonki imëyaqpis makinçhö kawayänëkipaq. ³³Imëkikunatapis rantikuskir waktsakunata yanapayë. Tsënö runa masikikunawan kuyanapur kawarqa ciëluman riquëzëkita çhuräkoqnömi këkäyanki. Tsëtaqa manañam runapis suwanqatsu ni puyupis ushanqatsu. ³⁴Riquëzëkita çhuranqëkimanmi shonqikipis yarparëkan”.

Alistakushqa kanapaq yaçhatsikonqan

³⁵“Tseqllekikunata allish watarkur aktsikikuna tsaritsishqa listullaña këkäyë. ³⁶Casarakï fiestapik patronnin kutimunanta shuyaraq empliädunnö kayë. Tsë empliädükunaqa patronnin çhëkur qayakuptin tsë höram punkuta kiçhaskiyanqa. ³⁷Patronnin çhämur yätsikonqannö shuyëkaqta tarenqanpikmi imanöraq empliädunkuna kushikuyanqa. Mësaman uchikatsirmi kikin patronnin mandilta çhurakur pëkunata sirvenqa. ³⁸Pullan paqas o madrugädu patronnin illanqanpik kutimur shuyëkaqta tariptinmi empliädunkuna imanöraq kushikuyanqa”.

³⁹“Chumaq entiendikuyë. Pëpis wasinta suwakunanpaq kaqta musyarqa imankunatapis täpëkar tantiyakushqallam waranman. ⁴⁰Tsënölla qamkunapis tantiyakushqalla imëpis këkäyë. Mana yarpäyanqëki höram Runapa Tsurin shamonqa”.†

---

† 12.40 Mateo 24.44.

Empliäduman iwalatsenqan

Mateo 24.45–51

⁴¹Tsënö ñiptinñam Pedro tapöqan: “Teytë, tsënö yaçhatsikonqëkeqa ¿ñoqakunallapaqku o llapan runakunapaqwanku?” ñir.

⁴²Jesúsñam ñëqan: “Mas confiaküpaq y allı yarpëniyoq kaq empliäduntam wasınman patronnin dëjan imëkankunatapis chumaq rikëkänanpaq y wakin empliädunkunatapis höranchö qarar këkänanpaq. ⁴³Patronnin kutimur yätsikonqannö llapantapis rurëkaqta tariykur imanöraq kushikur alabanqa tsë empliädunta. ⁴⁴Empliädun tsënö allı ruraptinñam

makinmanña llapan imëkantapis rikänapaq patronnin éhuranqa. ⁴⁵Mana confiakïpaq kaq empliädoqam: ‘Patronnë manaraqmi kutimonqaraqtsu’ ñirnin empliädu masinkunatapis maqar ushan y mikur upyar mačhashqa kakun. ⁴⁶Tsënö këkaqman mana yarpashqata patronnin éhëkorqa mana kuyapëpa tsë empliädunta castigarmi qarqonqa. Tsënö qarqonqa wakin mana cäsukoqkunatawan iwalmi”.

⁴⁷“Patronnin munanqanta musyëkarnin mana wiyakïpa llutallata ruraq empliäduntaqa alläpam castiganqa.

⁴⁸Mandakonqankunata mana musyëninpa llutallata ruraq empliäduntaqam alläpatsu castiganqa. Tsënöllam Teyta Diospis mas confiakonqan kaqkunata cuentata masta mañanqa”.

Chikishqa kayänapaq Jesús ñenqan

Mateo 10.34–36

⁴⁹“Ñoqaqa kë patsächö ninata tsaritsinäpaqmi shamöqö. ¡Mëña rupëkanmanña!^b ⁵⁰Ñöpataqa ñoqata alläpa ñakatsimarraqmi wañutsiyämanqa. Tsëtam alläpa llakikur shuyarä”.

⁵¹“¿Kë patsaman alli kawëta apamur shamonqätaku yarpëkäyanki? Manam tsëpaqtsu shamöqö, sinöqa kikinkuna pura éhikinakuyänapaqmi. ⁵²Kananpikqam uk wasíchö pitsqaq täkorqa ishkë kaqpa contran kimsa kayanqa. Ishkë kaqñam kimsa kaqpa contran kayanqa. ⁵³Tsurinpa contranmi teytan, teytanpa contranñam tsurin, wawanpa contranmi maman, mamanpa contranñam wawan, wačhqunpa contranmi suegran, suegranpa contranñam wačhqun”.

---

^b **12.49** Ninata tsaritsinanpaq ñenqanqa Jesucristo mana allita ushakätsinanpaq (3.9,17; 9.54) o runakuna éhikinakuyänapaq (12.51–53) o Espiritu Santuta kačhamunanpaq kaqtam (3.16) ñin.

Jesús ruranqankunata mana entiendiyangan

Mateo 16.2–3

⁵⁴Tsëchö qorikashqa këkaq atska runakunatam Jesús ñëqan: “Rupë illakanqan kaqpa pukutë yurimuptenqa: ‘Tamyanchañam’ ñiyanki y ñiyanqëkinöllum tamyanchan.

⁵⁵Tsënömi imëpis Neguev regionpik wërämuptin: ‘Kananqa wëkakipam achaçhanqa’ ñiyanki y ñiyanqëkinöllum achaçhan. ⁵⁶¡Yaçhaq tukoqkuna! Tsëkunatapis chumaq tantiyëkarqa çimanartan rurëkanqäkunata rikëkar Teyta Dios kaçhamanqanta entiendiyankitsu?”

Juezman manaraq çhar allitsashunpaq ñenqan

Mateo 5.25–26

⁵⁷“¿Imanartan entiendikuyankitsu chumaq kawayänëkipaq kanqanta? ⁵⁸Pipis demandayëshuptikeqa autoridëman manaraq çhar sas allitsanki. Tsënö mana allitsaptikeqa juezmanmi apatsiyëshunki. Juezñam wardiakunawan carcelman wiçhqatsiyëshunki. ^c ⁵⁹Tsë carcelpik manam yarquyankitsu llapan dëbikuyanqëkikunata mana pagrakorqa”.

Utsankunapik arrepentikuyänanpaq ñenqan

13 ¹Tsëchömi runakuna Jesústa willayäqan: “¿Galilea runakuna templuchö sacrificiuta rupëkätsiyaptinshi Pilato kaçhanqan soldädunkuna wañutsiyashqa!” ñir.

²Tsënö willayaptinñam Jesús ñëqan: “¿Qamkuna yarpäyanki tsë wañoq runakuna wakin Galilea

---

^c **12.58** Jueztam Teyta Diosman iwalatsin. Tsëmi Jesucristo ñëqan tiempu kanqanyaq Teyta Diosta perdonta mañakunantsikpaq.

runakunapikpis mas utsayoq kayanqantaku? ³Manam utsayoq kayanqanpiqtsu wañuyäqan. Qamkunaqam utsa rurëta mana djaskir pekunanö wañuyanki. ⁴Tsënömi Jerusalénchö Siloé törri uéhur éhunka pusaq (18) runakunata wañutsëqan. ¿Qamkuna yarpäyanki tsë wañoq runakuna Jerusalénchö täkoq marka masinkunapik mas utsayoq kayanqantaku? ⁵Manam utsayoq kayanqanpiqtsu wañuyäqan. Qamkunaqam utsa rurëta mana djaskir pekunanö wañuyanki”.

Mana wayoq higusman iwalatsenqan

⁶Higusman iwalatsirmi Jesús ñëqan: “Uk runapash üvas éhakanchö higusnin kañaq. Tsëshi higus pallaq ëwar ni ukllëllatapis tariñaqtsu. ⁷Éhakan cuídaqtañash ñiñaq: ‘Kimsa watañam kë higuspa wayininta pallaq shamurpis manam ni ukllëllatapis tarëqötsu. ¡Tsinan höra mutuskiy! Mana wayoqtaqa jimapaqtan éhakraéhöpis katsishun!’ ñir. ⁸Éhakan cuídaqñash ñiñaq: ‘Teytë, mä uk wata shuyäshunraq. Entërunpa ashpipaskirmi wanun íchapäshaq. ⁹Tsënö ruraptëchari wayonqa. Mana wayuptenqa mutuskinkiéhari ñir”.^d

Turmukashqa warmita Jesús kutikätsenqan

¹⁰Uk säbadu amë unaqéhöñam qorikäyänan wasiéhö Jesús yaéhatsikikëqan. ¹¹Tsëéhömi shapshi turmukätsenqan warmi këkäqan. Pëqa mana derechakëpam éhunka pusaq (18) watanña tsënölla kaköqan. ¹²Tsënö këkaqta rikarmi Jesús qayëkur ñëqan: “Warmi, kutikashqañam kanki”.

¹³Tsënö ñir yatëkuptinmi tsë warmi tsinan höra derechakaskir Teyta Diosta alabäqan.

---

^d **13.9** Israel runakunata higus aéhaman iwalatsirmi Jesús yaéhatsëqan.

¹⁴Säbadu amë unaqčhö Jesús kutikätsishqa kaptin qorikäyänan wasičhö mandakoq runa piñakurnin runakunata ñëqan: “Soqta unaqmi këkan runakuna aruyänanpaq. Alliyta munarqa tsë unaqkunačhö shayämunkiman. ¡Imanartan säbadu amë unaqčhöraq shayämunki!” ñir.

¹⁵Tsënam Jesús ñëqan: “¡Anan shonqu yačhaq tukoq runakuna! Säbadu kaptinpis ¿manaku törükikunata y ashnikikunata paskaskir yakötsiyanki? ¹⁶Kë warmeqa Abrahampik miraq castantsikmi. ¡Allaw! Čhunka pusaq (18) watam Satanás turmuyëkatsir ñakatsishqa. Tsënö ñakëkaptenqa ¿manaku säbadučhöpis kutikätsëman?”

¹⁷Tsënö ñiptinmi čhikeqninkunaqa alläpa penqakuyäqan. Wakin runakunaqam kushikuyäqan Jesús almirëpa allita ruranqankunata rikar.

Näbuspa murunman iwalatsenqan

Mateo 13.31–32; Marcos 4.30–32

¹⁸Mastam Jesús ñëqan: “Teyta Diospa mandakininta ¿imamanraq iwalatsëman? ¿Ima iwalatsikiwanraq tantiyatsëman? ¹⁹Teyta Diospa mandakinenqa näbus muruta uk runa wiltanman muronqannömi. Eqarkamur atunyaptinmi rämankunačhö pichukunapis qeshwankuna rurayan”.^e

Lebadüraman iwalatsenqan

Mateo 13.33

²⁰Tsënöllum yapë ñëqan: “Teyta Diospa mandakininta ¿imamanraq iwalatsëman? ²¹Tsëqa imëka levadüranömi.

---

^e **13.19** Tsënö ñirmi Jesús ñëqan: “Uchuk murullapik näbus eqarkamur wiñanqannömi Teyta Diospa willakinin mëtsëmanpis čhanqa”.

Tantata rurananpaq ishkë arröbanö machkaman levadürata warmi itaptinmi mäsaqa chumaq poqun”.^f

Kichki punkuman iwalatsenqan

Mateo 7.13–14, 21–23

²²Tsepik Jerusalénman Jesús ewarñam markakunapa y allqakunapa yachatsikur pásaqan. ²³Tsëchömi uk runa tapöqan: “Teytë, ¿pöcoqllaku salvakuyanqa?” ñir.

Jesúsñam ñëqan: ²⁴“Imanöpapis kichki punkupa yëkuyë. Atskaq yëkita munarpis pöcoqllam yëkuyanqa”.

²⁵“Wasiyoq punkunta wichqakaskamuptinmi waqtapik tucakur ñiyanki: ‘Teytë, punkikita kichapëkayämë’. Peru wasiyoqñam ñiyëshunki: ‘Qamkunata manam reqseqtsu. ¡Mëpikraq kayankipis!’ ñir. ²⁶Tsëmi ñiyanki: ‘Qamwanmi miköqontsik y upöqontsik. Markäkunaçhöpis yachatsëqonkim’ ñir. ²⁷Pëñam ñiyëshunki: ‘Qamkunata manam reqseqtsu. ¡Mëpikraq kayankipis! ¡Utsasapa runakuna, ñöpäpik witikuyë!’ ”

²⁸“Tsënö ñiyëshuptikim kirikikunatapis uçhurraq alläpa waqayanki. Tsë höräm Abrahamta, Isaacta, Jacobta y profëtakunata Teyta Diospa mandakininchö këkaqta rikäyanki. Qamkunaqam yëkita puëdiyankitsu. ²⁹Mëtsë nacionkunapikpis qorikëkurmi Teyta Diospa mandakininchö mikuyanqa. ³⁰Tsë höräqqa qepaçhö kaqkunam puntaçhö kayanqa. Puntaçhö kaqkunañam qepaçhö kayanqa”.^g

---

^f **13.21** Tsënö ñirmi Jesús ñëqan: “Tsë levadüra uchuklla këkar mäsaqa poqutsenqannömi Diospa willakininipis mëtsëman çhanqa”.

^g **13.30** Tsënö Jesús ñëqan humildi kaqkuna ciëluman yëkuyänapaq y orgullösu kaqkuna mana yëkuyänapaq kanqantam.

Jerusalén runakunapaq Jesús llakikur waqanqan

Mateo 23.37–39

³¹ Tsë unaqmi fariseukuna Jesúsman chëkur ñiyäqan: “¡Këpik sas ëwakì! Herodesmi wañutsiyunikita munëkan”.

³² Jesúsñam ñëqan: “Tsë atoqta willayë: ‘Uk ishkë unaqllañash shapshikunata runakunapik Jesús qarqonqa y qeshyaqkunatapis kutikätsenqa. Warantinllañash llapan rurananpaq kaqkunata ushanqa. ³³ Imanö kaptinpis kë unaqkunash Jerusalénman ëwanqa. Jerusalénpik uklächöqa profëtakuna manash wañuyanmantsu’ ”.

³⁴ Tsëpikñam Jesús ñëqan: “¡Ay, Jerusalén runakuna! ¡Qamkunaqa Teyta Diospa profëtankunata unëpikmi wañikätsiyanki! ¡Pë kaçhamonqan willakoqkunatapis rumintsäyankim! Chipshankunata wallpa älan rurinchö oqllaqnö wamrëkikunata atska kuti qoriyta munaptëpis manam munayäqonkitsu. ³⁵ Tsënö kayanqëkipikmi Jerusalénpis templupis tsunyëkar qepanqa. Manam yapë rikäyämankiñatsu hasta: ‘¡Teyta Diospa shutinchö shamoq runa alabashqa këküllätsun!’[†] ñiyanqëkiyaq”.

Saksashqa runata Jesús kutikätsenqan

14 ¹ Tsëpikñam uk säbadu amë unaqchö mandakoq fariseupa wasinman Jesús ëwäqan mikoq. Tsëchö këkaqkunañam Jesússta qawarëkäyäqan: “Mä imatataqshi ruranqa” ñir. ² Jesússta ñöpanchöñam entëru cuerpun saksashqa runa këkäqan. ³ Jesúsñam ley yaçhatsikoqkunatawan fariseukunata tapöqan: “Qeshyëkaq runata säbaduchö ¿kutikätsishunmanku o manaku?”

[†] 13.35 Salmo 118.26.

⁴Tsënö ñiptin pëkunaqa upällallam kayäqan. Tsëmi qeshyëkaq runata Jesús yatëkur kutikaskatsirnin ñëqan: “Kanaqqa wasikipaña ëwaki” ñir.

⁵Ñirkurñam tsë runakunata ñëqan: “Mëqëkipapis wamrëkikuna o törïkikuna pözuman ishkiptin säbadu këkaptinpis ¿manatsuraq tsinan höra orqoq ëwayankiman?”^h

⁶Tsënö ñiptin manam imañiytapis puëdiyäqantsu.

Alli tukoq mana kanantsikpaq ñenqan

⁷Tsëchömi wakin invitashqa runakuna mësa këkanqanmanraq uchöyänanpaq ëwayäqan. Tsëta rikëkurmi Jesús ñëqan: ⁸“Casaraq fiestaman invitayäshuptiki ama uchikuyankitsu allish kaq uchökunamanqa. Mëpis qamkunapik mas reqsishqa runata tsë casarakoq invitashqa kanman. ⁹Tsëchö uchurëkäyaptikeqa invitashoqniki ñiyäshunki: ‘Pë uchönanpaq witiki’ ñir. Tsënö ñishuptikim penqakurnin qepaman ëwar uchöyanki. ¹⁰Tsëpa rantenqa fiestaman invitayäshuptiki qepaman uchöyanki. Tsëmi invitayäshoqniki shamur ñiyäshunki: ‘Yanasa, mas ñöpaman shamur uchömi’. Tsënö uchötsiyäshuptikim mësaçhö uchuraqkuna respetayäshunki. ¹¹Alli tukoq kaqkunam penqakiman çhurashqa kayanqa. Humildi kaqkunaqam mas reqsishqa kayanqa”.

Mikuyänanpaq pïkunata invitashunpaq ñenqan

¹²Ñirkurñam wasinman invitaq fariseutapis Jesús ñëqan: “Pïtapis mikuyänëkipaq invitarqa ama qayatsinkitsu kuyanakuyanqëki kaqkunallataqa, ni öqïkikunallataqa,

---

^h **14.5** Tsënö Jesús ñëqan runakuna wamranta o törunta säbadu këkaptinpis pözupik orquyanqannö pëpis qeshyaqkunata säbadu këkaptinpis kutikätsenqantam.

ni castëkikunallataqa ni rïcu kaq vecinïkikunallataqa. Pëkunallata invitaptikeqa qamtapis rantintaqa kutitsiyäshunkim. ¹³Tsäpa rantenqa invitanki waksakunata, mancukunata, maqrukunata y qaprakunata. ¹⁴Pëkuna mana kutitsiyäshuptikipis kushishqam kayanki. Allï ruraq runakuna kawariyämonqan unaqmi Teyta Dios kutitsishunki”.

Mikuyänapaq invitanqan runakunaman iwalatsenqan

Mateo 22.1–10

¹⁵Jesús yaçhatsikonqanta wiyëkurñam mäsaçhö uchukïkanqanpik uk runa ñëqan: “¡Ima kushishqaraq kayanqa Teyta Diospa mandakininçhö mikoqkuna!”

¹⁶Tsënö ñiptinmi Jesús ñëqan: “Uk runash atska runakunata invitañaq wasinman mikoq ëwayänapaq. ¹⁷Mikï hörañash empliädunta kaçhañaq invitanqan runakunata ñinanpaq: ‘Llapanpis listuñam këkan. Tsinan hörash shayämi’ ñir. ¹⁸Tsä empliädun pushaq çhaptinshi llapanpis disculpakuyäñaq mana ëwëta puëdir. Tsëshi uknin ñiñaq: ‘Çakratam tsëraq rantëqö. Tsëmi kanan çakra rikaq ëwar shamïta puëdëtsu. Ñoqapik ama yarpaçhakutsuntsu’ ñir. ¹⁹Ukninñash ñiñaq: ‘Pitsqa yunta törökunatam rantishkä. Tsëmi yaçhatseq ëwëkä. Ñoqapik ama yarpaçhakutsuntsu’ ñir. ²⁰Uknin kaqñash ñiñaq: ‘Tsëraqmi casarashkä. Tsëmi shamïta puëdimushaqtsu’ ñir.

²¹“Kaçhanqan empliädun kutiykurñash runakuna imanö ñiyanqantapis patronninta willañaq. Willaptinshi patronnin alläpa rabiakur empliädunta ñiñaq: ‘Pläzakunapa y cällïkunapa saslla ëwar waksakunata, mancukunata, maqrukunata y qaprakunatapis pushamï’ ñir.

²²“Ñenqannö pushëkurñash patronninta ñiñaq: ‘Teytë, ñimanqëkinöllum pushamöqö. Tsënö kaptinpis wasikiman manaraqmi untäyanraqtsu’.

© 1996 David C. Cook

²³ “Patronninñash ñiñaq: ‘Nänikunapapis čhakrakunapapis ewar tarenqëki runakunata wasëman untayanqanyaq imëkanöpis pushamï. ²⁴ Ñöpata invitantaqä kaqkunaqa manañam wasëchö mikuyanqañatsu’ ”.

Discípulun kananpaq yačhatsenqan

Mateo 10.37–38

²⁵ Atsqaq runakuna qatiräyaptinmi Jesús ñëqan: ²⁶ “Pipis discípulö këta munarqa mamanta, papäninta, warminta, tsurinkunata, öqinkunata, paninkunata y kikinpa kawëninta kuyanqanpik ñoqata mas kuyamätsun. Tsënö mana kuyamarqa manam discípulö kayanmantsu. ²⁷ Ñakanan o wañunan kaptinpis cruzta apaqnö mana qatirämarqa manam discípulö kayanmantsu.

²⁸ “Mëqëkikunapis wasita shäritsiyänëkipaq chumaqraqmi yarpačhakuyanki ushatsiyänëkipaq gastiki ëpanqanta o mana ëpanqantapis. ²⁹ Cimientikurlla dëjaskiptikeqa llapan rikaqkunam burlakur ñiyäshunki: ³⁰ ‘Kë runaqa manapis puëdiyarmi wasita shäritsir qallaritsishqa!’ ñir.

³¹“Mëqan reypis uk nacionwan manaraq maqanakur ğmanaku ñöpataqa chumaqraq yarpačhakun ishke čunka mil (20,000) soldadukunata čunka mil (10,000) soldadullanwan vincinanpaq o mana vincinanpaq kanqantapis? ³²Mana vincinanpaq kanqanta tantiyarqa contran rey largullačhöraq këkaptinmi manaña maqanakuyänapaqa willakoqkunata kačanqa. ³³Tsënöllum meqëkipis imëkëkikunata ñoqa rëku mana dëjarqa discipulö këta puëdiyankitsu”.

Káčhiman iwalatsenqan

Mateo 5.13; Marcos 9.50

³⁴“Kačheqa allim. Qamyaskerqa manam imapaqpis välinñatsu. ³⁵Ni čakrapaq ni wanupaqpis mana väliptinmi itarikuntsik. Ñenqäta wiyaq kaqqa chumaq tantiyakutsun”.

Oqrakashqa išhaman iwalatsenqan

Mateo 18.12–14

15 ¹Jesús yačatsenqanta wiyayänapaqmi impuesto cobrakoqkunapis utsasapakunapis ëwayäqan. ²Tsäta rikëkurñam fariseukunawan ley yačatsikoqkuna burlakur

ñiyäqan: “¿Imanartan kë runaqa utsasapakunawanpis qorikëkur mikun?”

³Tsënö ñiyaptinmi iwalatsikiwan yaçhatsikur Jesús ñëqan: ⁴“Pïpis paçhak (100) ishankunapik ukta oqrëkorqa ¿manatsuraq wakin kaqkunata dëjëkur asheq ëwanman? ⁵Tariskerqa kushishqam matankarkur apan. ⁶Wasinman çhekatsirñam yanasankunatapis vecïnunkunatapis qayëkatsir ñin: ‘¿Oqranqä ishätam tariykamö! ¿Llapantsik kushikushun!’ ñir.

⁷“Tsë runa ishanta tariskir kushikonqannöllum ciëluçhöpis kushikuyan uk runallapis utsankunata dëjaskir Teyta Dios munanqannöña kawaptin. Tsënö kushikuyan isqon çhunka isqon (99) allı ruraq runakunapaq kushikuyanqanpikpis masraqmi.

Oqrakashqa qellëman iwalatsenqan

⁸“Tsënöllum pı warmipis çhunka qellëninpik ukta oqrëkorqa ¿manatsuraq aktsita tsarirkatsir tsë höra wasinta pitsapakurnin ashinman tarenqanyaq? ⁹Tariykurñam reqsinakonqankunata y vecïnankunatapis qayëkatsir ñin: ‘¿Llapantsik kushikushun! ¿Oqranqä qellënëtam tariskëqö!’ ñir. ¹⁰Tsënöllum uk runallapis utsa rurëta dëjaskir Teyta Dios munanqannöña kawaptin Teyta Diospa angelninkunapis alläpa kushikuyan”.

Ëwakoq jövinman iwalatsenqan

¹¹Mastam Jesús ñëqan: “Uk runapash ishkë ollqu tsurinkuna kañaq. ¹²Tsëshi qepa kaq tsurin papäninta

ñiñaq: ‘Papä, herenciäta kanan höra rakipëkamë’. Tsënö ñiptinshi ishkan tsurinkunata papänin rakipikuñaq.

¹³“Tsëpik uk ishkë unaqllatañash qepa kaq tsurin llapan çhaskenqankunata rantikuskir tsë qellëwan largu markapa ëwakuñaq. Tsëçhöshi munanqanta rurar llapan qellëninta mana allikunallaçhö ushañaq. ¹⁴Tsë witsanshi tsë markaçhö alläpa mallaqnë kañaq. Tsëshi tsë jövin alläpa mallaqnar ¹⁵arïta ashiptin tsë markaçhö täkoq uk runa kuchinkunata mitsinanpaq çhaskiñaq. ¹⁶Tsëçhöshi alläpa mallaqnar kuchikunapa mikïnintapis mikïta munañaq. Tsënö mallaqnaptinpis manash pïpis qarañaqtsu.

¹⁷“Tsëshi yarpaçhakur ñiñaq: ‘Këçhö mallaqnar këkaptë papänëpa aroqninkunaqa paçhankuna unta mikurçhi këkäyan. ¹⁸Kanan kutiykurmi papänëta ñishaq: “Papä, qamta y Teyta Diosta piñatsirmi utsata ruräqö. ¹⁹Amaña tsurikitanöqa çhaskimëñatsu, sinöqa aroqnikitanölla çhaskiykallämë”’. ²⁰Tsënö yarpaçhakuskirshi papänin kaqpa kutikuñaq.

“Largulällataraq shamikaqta rikëkurshi papänin kushikur cörrilla töpaqnin ëwar abrazakurkur mutsañaq. ²¹Tsëshi tsurin ñiñaq: ‘Papä, qamta y Teyta Diosta piñatsirmi utsata ruräqö. Amaña tsurikitanöqa çhaskimëñatsu’.

²²“Tsënö ñiykaptinshi papänenqa empliädunkunata ñiñaq: ‘Sas allish kaq ratëkunata orqaskamur tsurëta çhurarkatsiyë. Tsënölla sortijata y llanqitapis çhurarkatsiyë. ²³Ñirkur wiran torituta pishstayë fiestata rurar mikunantsikpaq. ²⁴¡Kë tsurëqa wañonqanpikmi kawarimushqa! ¡Oqrakanqanpikmi kutimushqa!’ Tsënö ñirshi fiestata rurar qallëkuyäñaq.

²⁵“Mayor kaq tsurinñash çhakraçhö arikäñaq. Wasinman çhëkarñash wiyañaq tucaqkunata y tushoqkunata. ²⁶Tsëñash uk empliädunta qayëkur wasiçhö ima päsanqantapis tapuñaq.

© 1996 David C. Cook

²⁷Empliädunñash ññaq: ‘Öqikim kutimushqa. Allilla çhämuptinmi papäniki kushikur wira torituta pishtatsishqa’ ñir.

²⁸“Tsënö willaptinshi alläpa rabiakur wasinman yëkitapis munañaqtsu. Tsëñash papänin ëwar yëkunanpaq rugañaq yëkunanpaq. ²⁹Tsëshi papäninta ññaq: ‘Atska watañam sirvirniki llapan ñimanqëkikunata imëpis rurëkä. Tsënö sirviykapteqpis manam ni uk cabrallatapis qaramäqonkitsu yanasäkunawan fiestata rurar mikurkuyänalläpaqpis.

³⁰¡Peru kë tsurikeqa prostitütakunawan qellënikita ushaskir kutiykamuptenqam wira toritutaraq pishtatsëqonki!’ ñir.

³¹“Papäninñash ñiñaq: ‘Hiju, mana yarqukipam ñoqawan kékanki. Tsëmi llapan imëkākunapis qamllapaqña kēkan.
³²Peru imanö kaptinpis fiestata kushishqa rurashun. ¡Kë öqikeqa wañonqanpikmi kawarimushqa! ¡Oqrakashqa kanqanpikmi kutimushqa!’ ñir”.

© 1996 David C. Cook

Sabidu empliädunman iwalatsenqan

16 ¹Mastapis discipulunkunata yaçhatsirmi Jesús ñëqan: “Uk ricupash mas confiakonqan empliädun kañaq. Tsë empliädunpaqshi rïcu runata willayäñaq tsë empliädun imëkankunatapis llutalla ushëkanqanta. ²Tsëta musyëkurñash empliädunta qayëkatsirnin ñiñaq: ‘Imëkätapis llutalla ushëkanqëkitam runakuna parlayan. Kananpikqa manañam empliädöñatsu kanki. Llapanpik cuentata qomänëkipaq alistaki’.

³“Tsënö ñiptinñash empliädun yarpaçhakur ñiñaq: ‘Patronnë qarqamaptenqa ¡imataraq rurashaq! Çhakraçhö arunäpaq manam kallpäpis kantsu. Limusna mañakïtapis penqakömi. ⁴¡Kananqam imata ruranäpaqpis musyäña! Patronnë qarqamaptinpis runakuna wasinkunaçhö çhaskiyämänapaqmi kënö rurashaq’ ñir.

⁵“Tsënö yarpaçhakuskirshi patronninpa dëbeq kaq runakunata ukllëpalla qayëkatsir ñöpa kaqta tapuñaq: ‘¿Ëkatan patronnëta dëbiykanki?’

⁶“Tsënö tapuptionshi ñiñaq: ‘Pëta dëbiykä ishkë paçhak (200) läta aceitim’. Tsëshi confiakonqan empliädun ñiñaq: ‘Paçhak (100) lätaallataña pagranëkipaq kë recibuçhö firmë’.

⁷“Uknin kaqtañash tapuñaq: ‘Qamqa ëkatan dëbiykanki’. Tsë runash ñiñaq: ‘Çusku paçhak (400) säcu trigum’. Ñiptinshi ñiñaq: ‘Kimsa paçhak (300) säcullataña pagranëkipaq kë recibuçhö firmë’ ñir.

⁸“Tsënö sabïdu kanqanta musyëkurshi patronnin alabañaq. Tsë empliädu sabïdu kanqannömi Teyta Diosman mana criyikoqkunapis amistäta rurayänapaq criyikoqkunapik mas sabïdu kayan. ⁹Tsënö kaptinmi ñiyaq: Qamkunapis kë patsächö qellënikiwän y imëkëkikunawanpis waktsakunata yanapar amistäta ashiyë. Tsënöpam wañuyaptiki gloriaçhö mana ushakaq wasiman çhaskiyäshunki. ¹⁰Pïpis uchuklla kaponqanwan confiakïpaq karqa atska kaponqanwanpis confiakïpaqmi kanqa. Uchuklla kaponqanwan mana confiakïpaq karqa atska kaponqanwanpis mana confiakïpaqmi kanqa. ¹¹Kë patsächö qellënikikunawan runa masikikunata mana yanapayaptikeqa jïmanöraq Teyta Dios gloriaçhö premiukunata qïkuyäshunkiman! ¹²Ukpa imëkançhöpis mana honrädu këkäyaptikeqa ¿Teyta Dios confiakuyäshunkimantsuraq töcayäshunëki kaqta qoyäshunëkipaq?ⁱ

ⁱ **16.12** Ukpa imëkankunaqa kanqanta ñiykan llapan tsararanqantsikkunapis Teyta Diospik kaptinmi. Töcamanqantsik kaqqa gloriaçhö premiuta çhaskinapaqmi.

¹³“Manam pï runapis ishkë patrontaqa sirvinmantsu. Ishkë patronniyoq karqa uk kaqta čhikirmi uknintaqa kuyanqa. Uk kaqta cäsür uknintaqa manam cäsönqatsü. Tsënöllum rücu këllapaq yarpačhakorqa Teyta Diosta sirviyta puëdiyankitsu”.

¹⁴Tsënö yačhatsenqankunata wiyarmi fariseukuna qellëllapaq mallaqnashqa kar Jesúspik burlakur asikuyäqan. ¹⁵Tsëñam

Jesús ñëqan: “Qamkunaqa runakunapa ñöpančhö alli tukuyaptikipis Teyta Dios musyëkanmi shonqïkikuna imanö kanqanta. Tsëmi runakuna respetyäshuptikipis Teyta Diosqa millakuyäshunki.

© 1996 David C. Cook

Teyta Diospa palabranta cumplinanpaq ñëqan

¹⁶“Teyta Diospa leyninkunalla y profëtakuna qellqanqankunaqa Bautizakoq Juan willakonqanyaqmi käqan. Kananqa Teyta Diospa mandakïnin čhämonqantañam willakïkä. Tsëmi tsë mandakïninman atska runakuna imanöllapis yëkita munayan. ¹⁷Peru ciëluwan kë patsa ushakaptinpis leyninkunačhö ñëqankunataqa Teyta Dios llapantam cumplenqa.

Casädukuna mana rakikäyänanpaq yačhatsenqan

Mateo 5.31–32; 19.9; Marcos 10.11–12

¹⁸“Mëqan runapis warminpi rakikaskir ukwan täkorqa adulteriu utsatam ruran. Tsënöllum qosanpi rakikashqa warmiwan täkorqa adulteriu utsata ruran”.

Lázarupaq y rícu runapaq willakonqan

¹⁹“Uk rícu runash allí ratëkunallata éhurakaraq. Cada unaqshi fiestata rurar allí allíllata mikoq. ²⁰Tsë rícu runapa punkunéhöshi uk waktsa runa Lázaró shutiyoq uchuráñaq. Pépa entëru cuerpuntash qeri usháñaq. ²¹Alläpa mallaqnarshi rícu runapa mësanpik miki shikwaqtapis munapáñaq. Tsëchéhöshi alqukuna qerinta laqwayáñaq. ²²Lázaro wañuskiptinñash Abrahampa ñöpanman angelkuna apayáñaq. Rícu runa wañuptinñash pampayáñaq.

²³“Infiernuchö alläpa ñakëkarshi rícu runa largupik rikaskiñaq Abrahampa ñöpanché Lázaró këkaqta. ²⁴Tsëshi qayakuñaq: ‘Teyta Abraham, llakipëkallämë. Lázaruta kaçhekallämí dëdunta tullpíkur shimëta oqutsipämënanpaq. Alläpam kë ninaché rupar ñakëkä’ ñir.

²⁵“Abrahamñash ñiñaq: ‘Hiju, yarpë imëka ananchö kawanqëkita. Lázaróqa waktsa karmi alläpa ñakëqan. Tsëmi kananqa këché kushishqa këkan y qamñam tsëché ñakëkanki. ²⁶Tsinapis atunkaräre raqram rakimantsik. Tsëmi qam kanqëkiman pipis tsimpamita puëdintsu ni qampis këman tsimpamita puëdiyankitsu’.

²⁷“Tsënö ñiptinshi rícu runa ñiñaq: ‘Teyta Abraham, rugakonqaq rëku papänëpa wasinman Lázaruta kaçheküllë. ²⁸Tsëchéhömi pitsqaraq öqëkuna kayan. Kë ñakëman mana shayämunanpaq pëkunata willamutsun’ ñir.

²⁹“Abrahamñash ñiñaq: ‘Moisés y profëtakuna qellqayanqankunatam musyayan. Tsëkunata cäsukuyätsun’ ñir.

³⁰“Rícu runañash ñiñaq: ‘Teyta Abraham, tsëtaqa manam cäsuyanqatsu. Peru uk runa wañonqanpik kawarirkur willakuptenqam utsa rurënkunata dëjaskiyanqa’.

³¹“Abrahamñash ñiñaq: ‘Moisés y profëtakuna qellqayanqankunata mana cäsikarqa wañonqanpik kawarirkur willakuptinpis manam cäsuyanqatsu’ ”.

Utsaman mana pïtapis ishkitsinanpaq ñenqan

Mateo 18.6–7,21–22; Marcos 9.42

17 ¹Tsëpikñam discïpulunkunata Jesús ñëqan: “Runa masinta utsaman ishkitsikoqkunaqa imëpis kanqam. Peru jallaw, pïtapis utsaman ishkitseq runa! ²Ñoqaman criyikamoqkunata utsaman ishkitseqtaqa mas allëqam kanman kunkanman mulinu rumita watëkur marman itarpuyaptin. ³¡Tsënö këkaptenqa paqtataq tsënö kankiman!

Runa masintsikta perdonananpaq yaçhatsenqan

“Runa masiki mana allita rurashuptiki llutallata rurëkanqanta tantiyatsinki. ‘Perdonëkallämë’ ñiyäshuptikeqa perdonayanki. ⁴Uk unaqllaçhö qançhis kuti contrëki mana allita ruraskir qançhis kuti ‘Perdonëkallämë’ ñiyäshuptikeqa perdonëkuyanki”.

Mas confiakoq kayänanpaq mañakuyanqan

⁵Tsëñam apostolninkuna Teyta Jesústa ñiyäqan: “Yanapëkayällämë mas confiakayämunäpaq” ñir.

⁶Teyta Jesúsñam ñëqan: “Näbuspa murunnö uchukllapis confiakinikikuna kaptenqa kë sicómoro munti açhata: ‘Çhapëkipik llupikaskir marman patsë’ ñiyaptikipis cäsuyäshunkimanmi”.

Empliädu cuentalla Teyta Diosta cäsukushunpaq ñenqan

⁷“Mëqëkipapis empliädiki yapyanqanpik o mitsikonqanpik çhämuptin manam ‘Uchï mikunëkipaq’ ñiyankitsu. ⁸Tsëpa rantenqam ñiyanki: ‘Yanukamïraq qaramänëkipaq. Mikur upur ushanqäyaq sirvimë. Tsëpikñam qamqa mikunki’ ñir.

⁹Tsënö mandayanqëkita rurëkaptinpis ¿acäsu tsë empliädikita päyikuyankimanku? Manaçhari.

¹⁰“Tsënölla qamkunapis Teyta Dios ñiyäshonqëkita cumplir ñiyankiman: ‘Ñoqantsikqa Diospa sirveqnin karmi ñimanqallantsikta rurëkantsik’ ñir”.

Leprawan qeshyëkaq çhunka runakunata kutikätsenqan

¹¹Jerusalénman ewëkarmi Samaria y Galilea provinciakunapa lindërun nänipa Jesús päsäqan. ¹²Uk takshalla markaman çhäyänanpaq këkaptinmi leprawan qeshyëkaq çhunka runakuna Jesúswan töpapäyänanpaq ëwayäqan. Manaraq pëman çharmi largullapik ¹³qayakur ñiyäqan: “Teyta Jesús, ¿kuyapëkayälläm!”

¹⁴Pëkunata rikaskirñam Jesús ñëqan: “Rikäyëshunëkipaq cürakunaman ëwayë” ñir.

EWëkarllañam kutikaskiyäqan. ¹⁵Kutikäyanqanta tantiyaskirmi uk runallaña Teyta Diosta qayarar alabarëkar Jesús kaqman kutëqan.

¹⁶Çhëkurñam urkunpis patsaman çhanqanyaq Jesúsqa ñöpanman pillatakikur: “¡Päyillä, teyta!” ñëqan. Pëqa Samaria runam käqan.

¹⁷Jesúsñam ñëqan: “Leprapik kutikaqkunaqa ¿manaku çhunkaq kayäqonki? ¿Mëtan wakin kaqqa? ¹⁸Kë uklä runallam Teyta Diosta päyikurnin kutimushqa”.

¹⁹Tsënö ñiskirñam tsë runata ñëqan: “Shärir ewakï. Confiakamanqëkipikmi Teyta Dios kutikätsishöqonki”.

Teyta Diospa mandakïnin imë çhämunanpaq kaqta tapuyanqan

Mateo 24.23–28,36–41

²⁰Uk kutim fariseukuna Jesússta tapur ñiyäqan: “Teyta Diospa mandakïnin ¿imëtan çhämonqa?” ñir.

Jesúsñam ñëqan: “Teyta Diospa mandakînin çhâmunanpaqqa manam ima señaltapis rikâyankitsu. ²¹Manam pîpis ñenqatsu: ‘Kêchöñam’ o ‘Washaçhöñam këkan’ ñîr. Teyta Diospa mandakînenqa qamkuna kaqçhöñam këkan”.

Jesús kutimuptin imanö kananpaq ñenqan

²²Tsëpikñam discîpulunkunata ñëqan: “Shamoq watakunaçhömi Runapa Tsurin^j uk unaqllapis mandakoq kanqanta rikëta munayanki, peru manam rikâyankitsu. ²³‘Kêçhömi’ o ‘Washaçhömi këkan’ ñiyëshuptikipis ama cäsuyankitsu ni rikaqpis ëwayankitsu. ²⁴Relampagu watsityaptin ciëlupa uk kuçhunik uklä kuçhunyaq atsikyanqanta llapan runakuna rikâyanqannömi Runapa Tsurin kutimuptin llapanpis rikâyanqa. ²⁵Tsëkuna manaraq päsaptenqam kanan tiempu runakuna pëta çhikirnin alläpa ñakatsiyanqa.

²⁶“Noé kawanqan witsan runakuna kawayanqannömi[†] Runapa Tsurin shamunan witsanpis kawayanqa. ²⁷Arcaman Noé yëkonqan unaqyaqmi runakuna mikur, upyar y casarakur kayäqan. Tsënö këkäyaptinmi diluviu shamur llapan runakunata ushakätsëqan.

²⁸“Tsënöllum Lot[†] kawanqan witsanpis runakuna mikur, upyar, rantir, rantikur, murupakur y wasitapis shäritsir këkäyäqan. ²⁹Sodoma markapik Lot yarqonqan unaqqam azufriyoq nina ciëlpik tamyamur llapan runakunata ushakätsëqan. ³⁰Tsënöllum Runapa Tsurin kutimonqan unaqpis kanqa.

---

^j 17.22,30 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesucristo parlâqan.

[†] 17.26 Génesis 6.5–8. [†] 17.28 Génesis 19.1–29.

³¹“Tsë unaqqa wasi anančhö këkaqkuna^k imëkantapis orqoq ama wasinman yëkuyätsuntsu. Čhakračhö këkaqkunapis wasinman amaña kutiyätsuntsu. ³²¡Paqtataq Lotpa warminta päsanqannö qamkunatapis päsayäshunkiman![†] ³³Kawëninta salvëta munaqkunaqa kawëninta oqrayanqam. Kawëninta oqraqkunaqam kawëninta salvayanqa.^{† †}

³⁴“Tsë paqasmi uk cämallačhö ishkaq puñikaqpi uk kaqta apanqa y uknintaña itaskenqa. ³⁵Ishkaq warmikuna aqakikaqpi uk kaqta apanqa y uknintaña itaskenqa. ³⁶[Ishkaq runakuna čhakračhö arikaqpi uk kaqta apanqa y uknintaña itaskenqa]”.

³⁷Tsënö ñiptinmi tapuyäqan: “Teytë, ¿mëchötan tsëqa kanqa?” ñir.

Jesúsñam ñëqan: “Mëchöpis wañushqakuna itaranqanmanmi wiskulkuna qorikäyanqa” ñir.^m

Mana ajayëpa Teyta Diosman mañakunapaq yačhatsenqan

18 ¹Imëpis mana ajayëpa Teyta Diosman mañakuyänanpaqmi discipulunkunata Jesús imamanpis iwalatsiypa yačhatsir ²ñëqan: “Uk markačhöshi Teyta Diosta mana cäsukoq juez kañaq. Runakunatapis manash respetaqtsu. ³Tsë markačhöshi uk viüdapis täkuñaq. Pëshi tsë juezman kutin kutin ëwar ñiñaq: “Teytë, quejakonqäta arreglëkallämi” ñir. ⁴Tsënö kutiptinpis juezqa

^k **17.31** Israel naciončhömi tsë witsan wasita qatanqanpa rantenqa terrädu ananman tsaqllaskir mituwan llashtayaq. Tsë anančhöñam awakuyaq, aqakuyaq y trigutapis akrayaq. [†] **17.33** Kawëninta salvëta munaqkunaqa kikin munanqannölla kawaqkunam kayan. Jesucristo rëku kawëninta oqraqkunaqa Jesucristo munanqannö kawaqkunam kayan.

^m **17.37** Tsënö ñirmi Jesucristo tantiyatsëqan ñenqankuna mëtsëchöpis tsënö päsanapaq kanqanta.

[†] **17.32** Génesis 19.17,26. [†] **17.33** Mateo 10.39; Marcos 8.35; Juan 12.25.

manash cäsüñaqtsu. Tsëshi yarpaçhakur shonqullançhö ñiñaq: ‘Diosta mana cäsürpis ni runakunata mana respetarpis ⁵kë warmipa demandunta sas arreglëkushaq. Mana arreglaptëqa umäta nanatsirmi imë hörapis kutimonqa’ ”.

⁶Tsënö ñiskirñam Teyta Jesús ñëqan: “Mana allı juez imata ñenqantapis chumaq tantiyakuyë. ⁷¿Manatsuraq Teyta Diospis kuyapanqa akranqan runakuna paqaspapis unaqpapis mañakuyaptin? ¿Pëqa mañakuyanqanta shuyarätsenqaku? ⁸Manaçhari. Mañakoq kaqtaqa Teyta Dios mana shuyarätsiypam yanapanqa. Peru Runapa Tsurinⁿ kë patsaman kutimur ¿pillapis Teyta Diosman confiakikaqta tarenqaraqtsuraq?”

Fariseuman y impuesto cobraqman iwalatsenqan

⁹Runa masinta manakaqman çhurar allish tukoq runakunatam iwalatsir yaçhatsir Jesús ñëqan:

¹⁰“Ishkaq runakunash templuman Diosta mañakoq ëwayãñaq. Uk kaqshi fariseo kañaq y ukninñash impuesto cobraq kañaq. ¹¹Tsë fariseushi shäkikur Teyta Diosta mañakur ñiñaq: ‘Teyta Dios, wakin runakunanö mana kanqäpikmi qamta agradëcikoq. Pëkunaqa suwakoq, mana allı ruraq, uknin ukninwan kakurmi yaqakur utsa ruraq kayan. Ñoqaqa manam taqë impuesto cobraqnötsu kä. ¹²Ñoqaqa ayunäpis ishke kutim cada semänaçhö. Tsënöllum llapan gänanqäpik imëpis templuman diezmöta^o apä’ ñir.

¹³“Impuesto cobraqkoq kaqqash largullaman shäkukikur mana ni umallantapis ciëluman pallariñaqtsu. Tsëpa rantenqa

---

ⁿ 18.8,31 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesucristo parläqan.

^o 18.12 Diezmoqa llapan gänanqanta çhunkaman rakiskir uk kaqta Diosman apanqanmi.

alläpa llakikurshi pëchunta takarraq ñiñaq: ‘Teyta Dios, llakipëkallämë. Ñoqaqa utsasapam kä’ ñir.

¹⁴“Ñoqam ñiyaq: Impuestu cobraq runam utsanpik perdonashqaña wasinman kutëqan. Fariseo kaqtaqam Teyta Dios perdonäqantsu. Allish tukoqkunaqa penqakïman éhurashqam kayanqa. Humildi kaqkunaqam alliman éhurashqa kayanqa”.

Wamrakunapaq Teyta Diosman Jesús mañakonqan

Mateo 19.13–15; Marcos 10.13–16

¹⁵Tsëpikñam wamrakunata Jesúsman apayäqan umankunaman makinta éhurëkur Teyta Diosman mañakunanpaq. Tsëta rikëkurmi discipulunkuna miçhäyëqan.
¹⁶Tsënö miçhäyanqanta rikëkurmi wamrakunata qayaskir

discipulunkunata Jesús ñëqan: “Wamrakunata apayämunanta ama miçhäyëtsu. Wamranö kaqkunapaqmi Teyta Diospa mandakinenqa. ¹⁷Rasuntam ñiyaq: Pipis Teyta Diospa mandakininta wamranö mana çhaskerqa manam pëpa ñöpanman çhämonqatsu”.

Rïcu runa ajataraq salvakänapaq kanqan

Mateo 19.16–30; Marcos 10.17–31

¹⁸Uk mandakoq runam Jesússta ñëqan: “Teytë, alli runam kanki. Mana ushakaq kawëta tarinäpaq çimatatan ruräman?”

¹⁹Jesúsñam ñëqan: “¿Imanartan alli runa kanqäta ñimanki? Teyta Diosllam alli ruraqqa. ²⁰Musyankim mandamientukuna ñenqanta: ‘Ama yaqakï utsaçhöqa kankitsu. Ama runa masikita wañutsinkitsu. Ama suwakunkitsu. Ama llullakorqa manakaqta pïtapis tumpankitsu. Mamëkita y papänikita alli rikanki’ ”.†

²¹Tsënö ñiptinñam tsë runa ñëqan: “Tsëkunataqa wamra kanqäpikñam llapanta cumpliykä” ñir.

²²Tsëñam Jesús ñëqan: “Ukraqmi cumplinëkipaq faltäshunki. Llapan imëkëkikunatapis rantikuskir waktsakunata yanapë. Tsëta rurarqa ciëluman riquëzëkita çhurëkanki. Tsëpik qatimë”.

²³Tsëta wiyëkurmi alläpa rïcu kar tsë runa llakiköqan.

²⁴Llakishqa këkaqta rikëkurñam Jesús ñëqan: “¡Ima afanmi rïcu runakuna Teyta Diospa mandakininman yëkuyänapaq!

²⁵Rïcu runa Teyta Diospa mandakininman yëkunapaq kaqpikqa mas fäcilmi camëllupis aujapa uçhkunpa päsanman”.

²⁶Tsëta wiyaqkunañam Jesússta tapuyäqan: “Tsënö kaptenqa ¡pïraq salvakonqa!” ñir.

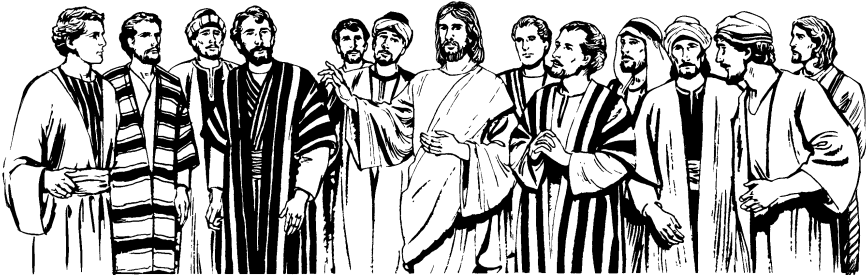
²⁷Jesúsñam ñëqan: “Runakunapaq afán karpis Teyta Diospaqqa manam afantsu”.

---

† 18.20 Éxodo 20.12–16; Deuteronomio 5.16–20.

²⁸ Ñiptinñam Pedro ñëqan: “Teytë, ñoqakunaqa llapan imëkäkunatapis itaskirmi qamta qatirëkäyaq”.

²⁹ Jesúsñam ñëqan: “Rasuntam ñiyaq: Pipis wasinta, mamanta, papäninta, öqinkunata, paninkunata, warminta o tsurinkunata Teyta Diospa mandakinin rëku dëjarqa ³⁰ kë vidaçhö mas atskatam çhaskenqa. Tsënöllum gloria vidaçhö mana ushakaq kawëta tarenqa”.

© 1996 David C. Cook

Wañutsiyänanpaq kaqta Jesús yapë willakonqan

Mateo 20.17–19; Marcos 10.32–34

³¹ Çhunka ishkë discipulunkunata qayëkurmi Jesús ñëqan: “Jerusalénman çhänantsikpaq uchukllañam faltan. Tsëçhömi profëtakuna qellqayanqannölla Runapa Tsurinta llapanpis päsanqa. ³² Uklä autoridäkunapa makinmanmi qoyanqa. Pëkunam burlakurnin qayapäyanqa y toqapuyanqa. ³³ Astar maqarmi wañutsiyänqa. Peru kimsa unaqtam kawarimonqa”.

³⁴ Tsënö ñiptin discipulunkunaqa manam tantiyayäqantsu ni musyayäqantsu imapaq parlanqantapis.

Jericó markaçhö qaprata Jesús kutikätsenqan

Mateo 20.29–34; Marcos 10.46–52

³⁵ Jericó markaman Jesús yëkikaptinñam näniçhö uchurëkaq uk qaprayashqa runa limusnata mañakur këkäqan.

³⁶ Atska runakuna ewëkäyaqta wiyarninmi tsë qapra tapuköqan: “¿Imatan päsëkan?” ñir.

³⁷ Runakunañam ñiyäqan: “Nazaretpik Jesúsmi päsëkan”.

³⁸ Willëkuyaptinñam qapra runa qayarar ñëqan: “¿Rey Davidpa Tsurin^P Jesús, llakipëkallämë!”

³⁹ Tsënö qayakuptinmi nöpata ewëkaqkuna piñapar ñiyäqan: “¿Upälla kë!” Tsënö ñiyaptinpis pëqa mas qayararraqmi ñëqan: “¿Davidpa Tsurin, kuyapëkallämë!”

⁴⁰ Tsëta wiyaskirmi Jesús shäkikur tsë qaprata apapäyänanpaq ñëqan. Nöpanman chëkatsiyaptinñam tapöqan: ⁴¹ “Qampaq ¿imata ruranaqtatan munanki?”

© 1996 David C. Cook

---

^P **18.38** Teyta Dios kaçhamonqan Cristutam runakuna ñiyäqan rey Davidpa Tsurin kanqanta. Tsënö ñiyäqan rey Davidpik miraq imëyaqpis mandakunanpaq Teyta Dios prometishqa kaptinmi.

Qaprañam ñëqan: “Teytë, ñawë rikänantam munä”.

⁴²Jesúsñam ñëqan: “¡Rikëña! Confiakamonqëkipikmi kutikäqonki”.

⁴³Tsënö ñiptinmi qapraqa tsinan höra ñawin kiçhakaskiptin Teyta Diosta alabarëkar Jesúsqa qepanta ëwäqan. Tsëta rikëkurñam llapan runakunapis Teyta Diosta alabayäqan.

Jesúsman Zaqueo criyikonqan

19 ¹Tsëpikñam Jericó markapa Jesús päsëkäqan. ²Tsë markaçhömi Zaqueo shutiyoq rïcu runa tāköqan. Pëmi impuesto cobraqkunapa mandaqnin käqan. ³Tsë runam Jesústa alläpa reqsiyta munäqan. Peru takshalla karmi atska runakuna tsapaptin rikëta puëdëqantsu. ⁴Tsëmi cörrilla ñöpaskir sicómoro qeruman Zaqueo eqäqan Jesús päsëkaqta rikänanpaq.

⁵Tsëpa päsëkarñam Zaqueo llätarëkaqta rikaskir Jesús ñëqan: “Zaqueo, sas yarpamï. Kananqa wasikiçhömi patsätsimanki”.

⁶Zaqueo sas yarpaskamurmi alläpa kushikur wasinman Jesústa pushäqan. ⁷Tsëta rikëkurmi runakuna Jesúsqaq rimar ñiyäqan: “¿Imanartan utsasapa runapa wasinman patsäkunanpaq ëwan?”

⁸Wasinçhö këkarñam Zaqueo shäkurkur Jesústa ñëqan: “Teytë, llapan kapamanqanpa pullannintam waktsakunata rakipushaq. Y pïpa imantapis qeçhushqa karqa çhusku kutim masta kutitsishaq”.

⁹Jesúsñam ñëqan: “Kananmi kë runapis y wasinçhö tāköqkunapis salvashqaña këkäyan. Teyta Diosman Abraham confiakonqannömi pëpis confiakiñan. ¹⁰Oqrakashqakunata ashirnin salvananpaqmi Runapa Tsurenqa^q shamushqa”.

---

^q 19.10 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesús parläqan.

Empliädunkunata patronnin qellëta dējaponqan

Mateo 25.14–30

¹¹ Jesús tsenö parlanqanta wiyar y Jerusalénman čhānanpaqña kaptinmi runakuna yarpäyāqan: “Kananči Teyta Diospa mandakinin qallëkonqa” ñir. Tsenö yarpäyaptinmi Jesús iwalatsiypa yačhatsir ¹²ñëqan: “Uk rïcu runash largu nacionman ëwāñaq rey këta čhaskiskir kutimunapaq. ¹³Manaraq ëwarshi čhunka empliädunkunata qayaskatsir ukninta uknintapis atska qellëta dējapur ñiñaq: ‘Kutimonqäyāq kë qellënëwan arikäyë’. ¹⁴Tsenö yätsikuskir ëwakuptinñash marka masinkuna čhikirnin qepantaña willakoqkunata kačhayāñaq ñiyānanpaq: ‘Manam tsë runa mandamaqnëkuna kananta munayätsu’.

¹⁵“Tsenö ñiyaptinpis rey kananpaq yëkuñaqshi. Tsëpik markanman kutiykurñash qellënin tsararaq empliädunkunata qayatsiñaq qellënin ëkata miranqantapis musyananpaq.

¹⁶Tsëshi nöpata čhaq kaq ñiñaq: ‘Teytë, qellënikiwān čhunka kuti mastam gānaköqö’.

¹⁷“Tsëñash patronnin ñiñaq: ‘¡Allim! Alli empliädömi kanki. Uchukllapikpis qellënëta miratsenqëkipikmi čhunka markapa mandaqnin kanëkipaq čhurashqëki’.

¹⁸“Tsëpikñash uknin empliädun čhëkur ñiñaq: ‘Teytë, qellënikiwān pitsqa kuti mastam gānalläqö’.

¹⁹“Tsëshi pëtapis ñiñaq: ‘Qamtapis pitsqa markapa mandaqnin kanëkipaqmi čhurashqëki’.

²⁰“Uknin kaq empliädun čhëkurñash ñiñaq: ‘Teytë, këčhömi qellëniki. Pañuwan qepirkurmi čhurëköqö. ²¹Qamqa mana čhuranqëkipikmi qorinki y mana muronqëkipikmi cosechanki. Tsenö malafë runa kaptikim mantsakur čhurëköqö’.

²²“Patronninñash ñiñaq: ‘¡Qamqa mana confiakîpaq empliädum kanki! Kikikîpa shimikipikmi juzgashqa kanki. Malafë kanqäta musyëkar, mana çhurakîkar qorenqäta musyëkar y mana murukîkar cosechanqätapis musyëkarqa ²³¿ïmanartan qellënëta bancullamanpis çhuräqonkitsu kutimur mirëniyoqtaña qorinëpaq?’ ²⁴Tsënö ñiskirñash tsëchö këkaq runakunata ñiñaq: ‘¡Tsararanqan qellënëta qeçhuskir çhunka kuti mas miratseq kaqta qîkuyë!’ ñir.

²⁵“Pëkunañash ñiyäñaq: ‘Teytë, pëpaqa çhunka kuti masñam qellëninpis këkan’.

²⁶“Patronñash ñiñaq: ‘Confiakîpaq kaqmi masta çhaskenqa. Mana confiakîpaq kaqtaqa uchuk kaqnillantapis qeçhuyanqam. ²⁷Rey kanäta mana munar çhikimaqkunataqa ¡këman apëkamur ñöpächö wañuskatsiyë!’ ”

Jerusalénman Jesús yëkonqan

Mateo 21.1–11; Marcos 11.1–11; Juan 12.12–19

²⁸Tsënö yaçhaskatsirñam Jerusalénman Jesús ëwar sigüëqan. ²⁹Olivos irkançhö Betfagë y Betania markakunaman çhëkarñam ishkaq discipulunkunata kaçhar ³⁰ñëqan: “Taqë markaman ëwayë. Tsëchömi manaraq pîpis lloqashqa ashnu watarëkaqta tariyanki. Tsë ashnuta paskaskir apayämunki. ³¹Pîpis: ‘¿Imapaqtan tsë ashnuta paskëkäyanki?’ ñiyäshuptiki ‘Teyta Jesúsmi wanan’ ñiyanki”.

³²Discipulunkuna ëwarmi Jesús ñenqannölla tariyäqan. ³³Ashnuta paskëkäyaptinñam ämunkuna tapuyäqan: “¿Imapaqtan ashnöta paskëkäyanki?”

³⁴Pëkunañam ñiyäqan: “Teyta Jesúsmi wanan” ñir.

³⁵Jesús kaqman ashnuta çhëkatsiyaptinñam punchunkunata karonaskiyaptin Jesús lloqarköqan. ³⁶Tsënö lloqarkushqa ëwëkaptinñam punchunkunata yallkunkunata

© 1996 David C. Cook

näniman mantayäqan.^r 37 Olivos irkanpik urëkäyämunanpaq këkäyaptinñam milagrukunata rikäyanqanpik kushikur tsëtsika qatiraqninkuna Teyta Diosta sinçhipa alabar qallëkuyäqan.

38 Tsënö alabarninmi ñiyäqan:

“¡Teyta Diospa shutinçhö shamoq rey alabashqa këkullätsun![†]

¡Teyta Dioswan alli kawëçhöña kashun!

¡Ciëluçhöpis alabashqa këkullätsun!”

39 Tsëñam runakunapa çhöpinçhö ëwaq fariseukuna ñiyäqan: “Teytë, qatiyäshoqnirikuna upälläkuyänanpaq ñiyki”.

^r 19.36 Tsë witsan markaman uk rey yëkuptin runakuna kushishqa çhaskirmi yallkunkunata, punchunkunata y palmapa raprankunatapis näniman mantayaq.

[†] 19.38 Salmo 118.25–26.

⁴⁰Tsënö ñiyaptinñam Jesús ñëqan: “Pëkuna upälläkuyaptenqa rumikunapis qayararmi Teyta Diosta alabayanqa” ñir.

⁴¹Jerusalénman çhëkarñam markata rikaskir Jesús waqar ⁴²ñëqan: “¡Imanöñam munä Teyta Dioswan alli kawayänëkipaq kaqta kanan unaqllapis tantiyakuyänëkita! ¡Peru manam tantiyayankitsu! ⁴³Tsämi ñakayänëkipaq unaqkuna qamkunaman çhämönqa. Tsë unaqkunam çhikiyäshoqnikikuna shamur marka murällëkikuna waqtanman allpata qotur mëtsëninpa atacayäshunki. ⁴⁴Tsënö atacayäshurnikim wasikikunata uçhutsir wamrëkikunatawan wañutsiyäshunki. Manam ni uk rumillapis perqarëkar qepanqatsu. Tsënömi kanqa Teyta Dios shamönqanta mana cäsuyanqëkipik”.

Templupa patiunchö rantikoqkunata Jesús qarqonqan

Mateo 21.12–17; Marcos 11.15–19; Juan 2.13–22

⁴⁵Tsëpikñam templupa patiunman Jesús yëkuskir tsëchö rantikoqkunata qarqöqan. ⁴⁶Tsë runakunata piñaparmi

ñëqan: “Teyta Diospa palabrançhömi ñin: ‘Wasëqa mañakayämënan wasim’.[†] ¡Qamkunaqam ladrunkunapa machënantanö tikratsiyäqonki!”[†]

⁴⁷Tsëpikñam templupa patiunçhö cada unaq Jesús yaçhatsiköqan. Cürakunapa mandaqninkuna, ley yaçhatsikoqkuna y autoridäkunam imëkanöllapis Jesústa wañutsiyta munayäqan. ⁴⁸Peru Jesús yaçhatsenqankunata llapan runakuna chumaq wiyayaptinmi ni imata rurëtapis puëdiyäqantsu.

Rantikoqkunata qarqonqanpik Jesústa tapuyanqan

Mateo 21.23–27; Marcos 11.27–33

20 ¹Uk unaqñam Teyta Diospa allı willakininta templu patiukunaçhö Jesús yaçhëkäsiptin cürakunapa mandaqninkuna, ley yaçhatsikoqkuna y respetashqa

© 1996 David C. Cook

[†] 19.46 Isaías 56.7. [†] 19.46 Jeremías 7.11.

mayorkunapis éháyáqan. ²Tséchöñam tapuyáqan: “Qamqa ¿pípa puèdeq kéninwantan templuchö rantikoqkunata qarqöqonki? ¿Pítan tsenö qarqunékípaq ñishöqonki?”

³Jesúsñam ñëqan: “Qamkunatapis mä tapuyashqëki. Mä ñiyämë: ⁴¿Pítan Juanta kaçhamöqan bautizananpaq? ¿Teyta Diosku o runakunaku?”

⁵Tsenö ñiptinñam kikinkuna pura willanakur ñiyáqan: “Teyta Diosmi kaçhamushqa ñishqaqa: ‘¿Imanartan criyiyáqonkitsu!’ ñimäshunmi. ⁶Runakunalla kaçhamonqanta ñishqañam runakuna rumintsar wañutsimäshun. Llapanmi yarpäyan Juanqa Teyta Dios kaçhamonqan profëta kanqanta”.

⁷Tsëmi Jesústa ñiyáqan: “Manam musyayätsu pí kaçhamonqantapis”.

⁸Tsenö ñiyaptinñam Jesúsapis ñëqan: “Ñoqapis manam willayaqtsu pípa poderninwan rantikoqkunata qarqonqäta”.

Chakra flëtaqkunaman iwalatsiypa yaçhatsenqan

Mateo 21.33–46; Marcos 12.1–12

⁹Tsëpikñam iwalatsiypa yaçhatsikur Jesús ñëqan: “Uk runash éhakranman üvasta plantatsiñaq. Ñirkurshi tsë éhakranta flëtakuskir largu markapa ëwakuñaq. ¹⁰Cosëcha qallariptinñash uk empliädunta mandañaq pëta töcanqan kaqta apananpaq. Tsë empliädun éhaptinshi maqaskärir tsinallanta qarquyäñaq. ¹¹Tsëshi éhakrayoq runaqa uktaña empliädunta mandañaq. Pëtapis qayaparnin maqaskirshi tsinallanta qarquyäñaq. ¹²Tsëpikñash uk mas empliädunta mandañaq. Pëtapis alläpa maqaskirshi yawarllata qarquyäñaq”.

¹³“Tsëñash éhakrayoq yarpaçhakur ñiñaq: ‘Kananqa ¿imatatan rurashaq? Kuyë tsurëtaçhari mandashaq. Pëtaqa respetayanqam’.

¹⁴“Ĉakrayoqpa tsurin ewëkaqta rikaskirñash yaĉhatsinakur ñiyãñaq: ‘Taqëmi kë ĉakrawanqa heredëru qepanqa. Ĉakranwan ñoqantsik qepänantsikpaq wañutsishun’ ñir. ¹⁵Ĉhekuptinñash willanakuyanqannölla üvas ĉakrapik ukläman orquskir wañutsiyãñaq”.

Tsënö willakuskirñam Jesús ñëqan: “Tsë üvas ĉakrayoqqa çimataraq tsurin wañutseqkunata ruranqa? ¹⁶Ewar ĉakran flëtaq runakunata wañuskatsirmi ukllakunataña flëtakonqa”.

Tsëta wiyëkurñam runakuna ñiyäqan: “¡Teyta Dios tsëta ama permitiykutsuntsu!” ñir.

¹⁷Pëkunata rikäpaskirñam Jesús ñëqan: “Teyta Diospa palabran ñenqanta tantiyakuyë:

“ ‘Wasi shäritseqkuna: ‘Kë rumeqa manam allitsu’
ñir itarikuyaptinpis kananqa maestra
rumimanmi tkrashqa’.^{† s}

¹⁸Pïpis tsë rumiman ishkerqa ushakanqam.

Tsënöllum pïpa ananmanpis tsë rumi ishkiptenqa ankat ushakätsenqa” ñir.

¹⁹Tsënö yaĉhatsiptinmi cürakunapa mandaqninkuna y ley yaĉhatsikoqkuna tantiyaskiyäqan pëkunapa contran Jesús parlanqanta.^t Tsëmi tsinan höra prësita munayäqan. Peru runakunata mantsarmi prësuyäqantsu.

---

^s **20.17** Tsë rumimanmi Jesucristo iwalatsiköqan. Tsënö ñirmi tantiyatsëqan pëta çikiyaptinpis Teyta Dios llapanpikpis mas poderniyog kananpaq çuranqanta. ^t **20.19** Tsë iwalatsiki kënömi këkan:

Ĉakrayoqqa Teyta Diosmi. Ĉakrayoq mandanqan sirveqninkunañam Teyta Diospa profëtankuna. Ĉakrayoqpa tsurinñam Jesucristo. Ĉakra flëtaq mana alli runakunam Jesucristupa enemïgunkuna.

[†] **20.17** Salmo 118.22.

Impuestuta pagrayānanpaq tapuyanqan

Mateo 22.15–22; Marcos 12.13–17

²⁰ Tsëmi gobernadorman prësu apatsiyānan rëku Jesús kaqman runakunata mandayāqan allı shimillanpa parlapar llutallata parlatsiyānanpaq. ²¹ Jesúsman çhekurnam ñiyāqan: “Teytë, musyayāmi imata yaçhatsirpis y parlarpis rasun qaqlata ñenqëkita. Runakuna gustanqallanta yaçhatsinëkipa rantinmi Teyta Dios munanqannölla yaçhatsinki. ²² Romaçhö mandakoq Césarpaq çimpuestuta pagrashunmanku o manaku?” ñir.^u

²³ Llutallata parlatsiyta munayanqanta tantiyaskirmi Jesús ñëqan: ²⁴ “Mä impuestu pagrana qellëta rikätsiyämë. Kë qellëçhö çpïpa qaqlantan këkan? ÇTsënölla pïpa shutintan qellqarëkan?”

---

^u **20.22** Israel runakunam ñiyāqan Romapaq impuestuta pagrashun Teyta Diospa contran kayanqanta. Tsëmi: “Impuestuta pagrashun” Jesús ñiptin Diospa contran parlanqanta ñiyanman käqan. “Ama pagrashuntsu” ñiptenqa Roma autoridäkuna rabiakuyanman käqan.

Ñiptinñam pëkuna ñiyäqan: “Mandakoq Césarpam”.

²⁵ Jesúsñam ñëqan: “Césarpa kaqtaqa Césarta qikuyë. Teyta Diospa kaqtaqa Teyta Diosta qikuyë” ñir.^v

²⁶ Runakunapa ñöpançhö Jesústa imatapis llutallata parlatsiyta mana puëdirmi tsë runakuna mantsakashqa upällalla kayäqan.

Wañushqakuna kawariyämunanpaq kaqta tapuyanqan

Mateo 22.23–33; Marcos 12.18–27

²⁷ Tsëpikñam wakin saduceukuna Jesústa tapoq ëwayäqan. Pëkunaqa yarpäyan wañushqakuna manaña kawariyämunanpaq kaqtam. Tsëmi Jesústa tapur ñiyäqan: ²⁸ “Teytë, Moisés qellqanqançhömi ñiykan: ‘Warmiyuq runa tsurinnaqla wañuptenqa öqinmi cuñadan viüdawan täkonqa. Tsënöpam wamrankuna kaptin tsë wañoq öqinpa tsurin cuentanö kanqa.’[†] ²⁹ Kanan willayashqëki. Uk markaçhöshi qançhis öqikuna kayäñaq. Mayor kaqshi uk warmiwan täkuñaq. Pëshi manaraq tsurin kaptin wañuskiñaq. ³⁰ Tsëshi qepan kaq öqinña viüdawan täkuñaq. [Pëpis manaraq tsurin kaptinshi wañuñaq.] ³¹ Tsëpikñash mas qepan kaq öqinña viüdawan täkuñaq. Tsënöllash llapan öqinkuna tsë viüdallawan täkuyäñaq. Tsurinnaqlash llapanpis wañuyäñaq. ³² Tsëpikñash tsë viüdapis wañukuñaq. ³³ Mä kanan ñiyämë. Wañushqakuna kawariyämonqan unaqqa çmëqanpa warminraq kanqa, qançhis öqiwan täkushqa këkaptenqa?”

³⁴ Jesúsñam ñëqan: “Kë vidallaçhömi warmipis ollqupis täkuyan. ³⁵ Wak vidaman çhäyananpaq akrashqa

^v 20.25 Teyta Diospa kaqqa vidantsikmi këkan.

[†] 20.28 Deuteronomio 25.5.

kaqkuna kawarimorqa manañam tākuyanqañatsu.

³⁶Tsëchöqa angelkunanöllañam mana wañipa kawayanqa.

Kawaritsimushqa kaptinmi Teyta Diospa wamrankunaña

kayanqa. ³⁷Wañushqakuna kawariyämunanpaq kanqantaqa

Moisés qellqanqançhömi tantiyatsimantsik. Pëtam iraka

rupëkaqpikmi Teyta Dios ñëqan: ‘Ñoqaqa Abrahampa,

Isaacpa y Jacobpa Diosninmi kä’ ñir. † ³⁸Teyta Diosqa manam

wañushqakunapa Diosnintsu, sinöqa kawëkaqkunapa

Diosninmi. Pëpaqqa wañoqkunapis kawëkayanmi”.

³⁹Tsënö ñiptinñam ley yaçhatsikoqkunapik wakin kaqkuna ñiyäqan: “Teytë, ¡tsëtaqa allitam ñëqonki!” ñir.

⁴⁰Tsëpikqa manañam imatapis tapita puëdiyäqanñatsu.

Davidpikpis Cristo mas mandakoq kanqan

Mateo 22.41–46; Marcos 12.35–37

⁴¹Tsëpikñam Jesús tapöqan: “¿Imanartan runakuna ñiyan

Davidnölla Cristo mandakoq kanqanta? ⁴²Kikin Davidpis

Salmo libruçhömi qellqäqan:

“ ‘Mandamaqnëtam Teyta Dios ñëqan:

“Derëcha kaq lädöman uchömi ⁴³llapan

çhikishoqnikikunata munënikiman

çhuramonqäyaq” ’.†

⁴⁴Tsënö kikin Davidpis Cristupaq ‘mandamaqnë’ ñiykaptenqa ¿imanöpatan Davidnölla mandakoq kanman?”

Ley yaçhatsikoqkunata Jesús tumpanqan

Mateo 23.1–36; Marcos 12.38–40; Lucas 11.37–54

⁴⁵Llapan runakuna wiyëkäyaptinmi discipulunkunata

Jesús ñëqan: ⁴⁶“Paqtataq ley yaçhatsikoqkunano

---

† 20.37 Éxodo 3.6. † 20.42–43 Salmo 110.1.

kayankiman. Pëkunam allish tukur éhaki puntanyaq chumaq ratënin éhurakushqa puriyan. Plázakunaçhöpis saludar respetayänantam munayan. Qorikäyänan wasikunaçhöpis allish kaq bancamanraqmi uchuyan. Mikuyänanpaq invitayaptinpis mäsa këkanqan kaqmanraqmi uchöyan. ⁴⁷Tsënö allı tukikarmi viüdakunapa imëkantapis qeçhuyan. Allı runa kayanqanta yarpäyänanpaqmi unëraq Teyta Diosman mañakur wiyaräyan. Tsënö kayanqanpikmi Teyta Dios alläpa castiganqa”.

Waktsa viüda ofrendata éhuranqan

Marcos 12.41–44

21 ¹Tsëpikñam templuchö Jesús rikaskëqan ofrenda winakuyänanman rıcu runakuna Teyta Diospaq ofrendata itëkäyaqta. ²Tsënöllum rikëqan uk waktsa viüdapis ishkë uchushaq pöcu valornıyoq qellëta

itëkaqta. ³Tsëta rikëkurmi
Jesús ñëqan: “Rasuntam
ñiyaq: Kë waktsa viüdaqa
llapanpikpis mas atskatam
itashqa. ⁴Wakinkunaqa
putsullankunatam qoyãñaq.
Kë viüdaqam tsëllaña
kawakunanpaq këkaptinpis
kaponqan kaqta itëkuñaq”.

**Templuta uýchutsiyãnanpaq
kaqta willakonqan**

Mateo 24.1–2; Marcos 13.1–2

⁵Templu perqaraq
rumikuna chumaqlla
kanqanta y templu chumaq
adornashqa kanqanta

parlayaptinmi Jesús ñëqan: ⁶“Kë llapan rikëkäyanqëkitam
ankat uýchutsiyança. Manam ni uk rumillapis perqarëkar
qepanqatsu”.

**Manaraq kutimuptin imanö
kananpaq Jesús ñenqan**

Mateo 24.3–28; Marcos 13.3–23

⁷Tsënam Jesústa tapuyäqan: “Teytë, çimëtan ñenqëkinö
kanqa? Tsënö kananpaq çima señaltatan rikäyãshaq?” ñir.

⁸Jesúsñam ñëqan: “Paqtataq pïpis waqtarnikikuna
llullëkätsishunkiman. Atskaqmi shutëchö shamur ñiyãshunki:
‘Ñoqam Cristo kä’ y ‘Kë patsa ushakanqañam’. Tsënö
ñiyãshuptikipis ama criyiyankitsu. ⁹Guërra kanqanta y
wañutsinakï kanqanta wiyarpis ama mantsakäyankitsu.

© 1996 David C. Cook

Ñöpataqa tsëkunaraqmi päsana. Tsënö päsaptinpis kë patsaqa manaraqmi ushakanqaraqtsu”.

¹⁰Mastam Jesús ñëqan: “Uk nacionmi uk nacionwan guërrata rurayanqa y uk marka runakunam uk marka runakunawan wañutsinakuyanqa. ¹¹Mëtsëchö terremötu kaptinmi kë patsapis alläpa kuyonqa. Mallaqnëpis y pestipis mëtsëchömi kanqa. Ciëluçhöpis mantsëpaq señalkunam rikakämonqa.

¹²“Tsëkuna manaraq päsaptinmi qatikaçhar präsu tsariyäshunki. Qorikäyänan wasikunaman apëkur juzgarmi carcelmanpis wiçhqatsiyäshunki. Ñoqaman criiyämonqëkipikmi nacionpa reyninkunaman y autoridäkunaman präsu apayäshunki. ¹³Tsënöpam willakinëta pëkunatapis willayanki. ¹⁴Tsëchö imata parlayänëkipaqpis ama yarpaçhakuyëtsu. ¹⁵Ñoqam imata parlayänëkipaqpis tantiyatsiyashqëki. Tsëmi çhikiyäshoqnikikuna ni imañiytapis puëdiyanqatsu.

¹⁶“Qamkunapa contrëkikunam shäriyanqa mamëki, papäniki, öqikikuna, castëkikuna, y yanasëkikunapis. Tsënöpam wakikikunataqa wañutsiyäshunki. ¹⁷Ñoqa rëkum pëmëpis çhikiyäshunki. ¹⁸Tsënö kaptinpis Teyta Dios manam dëjayäshunkitsu. Manam ni uk aqtsëkikunallapis oqrakanqatsu. ¹⁹Imëka ñakëkunata päsarpis ñoqaman criyikamorqa salvashqam kayanki.

²⁰“Jerusalénta soldädukuna kirkurkur tsapashqata rikarmi ushakänanapaqña kanqanta musyayanki. ²¹Tsënö këkaqta rikar Judea markakunaçhö täkoqkuna irkakunapa ëqir ëwakuyätsun. Jerusalénçhö täkoqkunapis ëqir ëwakuyätsun. Çhakraçhö këkaqkunapis ama kutiyätsuntsu. ²²Tsë unaqkuna alläpa castigu kaptinmi Teyta Diospa palabrançhö ñenqankuna llapan cumplenqa. ²³¡Allaw, tsë unaqkunaçhö

qeshyaq warmikuna y chuchikaq wamrayoq warmikuna!
 Entëru Israel nacionta Teyta Dios castigaptinmi alläpa
 ñakayanqa. ²⁴Wakintam espädawan wañutsiyanqa
 y wakintañam mëtsë nacionkunapa prësu apayanqa.
 Teyta Diosta mana cäsukoq runakunam Jerusalénta
 munëninkunaçhö tsararäyanqa hasta Teyta Dios ñenqan
 tiempu çhämonqanyaq.

Jesucristo kë patsaman kutimunanpaq kanqan

Mateo 24.29–31; Marcos 13.24–27

²⁵“Imëka señalkunam kanqa rupëçhö, killaçhö
 y qëllurkunaçhöpis. Kë patsaçhö mar alläpa
 akatëkaçhekaptinmi runakuna mantsakëwan ni ima rurëtapis
 puëdiyanqatsu. ²⁶Qëllurkuna kuyoqta rikarmi kë patsata
 imapis päsanapaq kanqanta yarpar runakuna alläpa
 mantsakëwan desmayakäyanqaraq. ²⁷Tsëpikñam runakuna
 rikäyanqa Runapa Tsurinta^w pukutëçhö chipipikyarraq alläpa
 poderniyoq shamïkaqta. [†] ²⁸Tsë ñenqaqnö llapanpis cumpleqta
 rikar valorta tsarirnin kushikuyë. Tsëkunata rikarmi
 musyayanki ñakëkunapik Teyta Dios salvayäshunëkipaq
 kanqanta”.

²⁹Tsëñam iwalatsikïpa yaçhatsir Jesús ñëqan: “Hïgus açhata
 y wakin açhatapis rikäyë. ³⁰Raprankuna qeshllimoqta rikarmi
 usya tiempu qallarinanpaqña kaqta musyayanki. ³¹Tsëñöllum
 willanqaqkuna päsanqanta rikar musyayanki Teyta Diospa
 mandakinin çhämunanpaqña kanqanta. ³²Rasuntam ñiyoq:
 Kanan tiempu runakuna manaraq wañuyaptinmi llapan tsë
 ñenqaqkuna cumplenqa. ³³Ciëlupis kë patsapis ushakanqam.

---

^w 21.27,36 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesús parläqan.

[†] 21.27 Daniel 7.13.

Ñoqa ñenqäkunaqa manam ushakanqatsu. Llapanmi rurakanqa.

³⁴“Paqtataq mana yarpashqata Runapa Tsurin shamurtaq tariyashunkiman utsata ruräkäyaqta, mačhashqata y imäkayoqpis kayänallëkipaq yarpačhakur čukru shonqu kəkäyaqta. ³⁵Imëka trampanömi kə patsačhö llapan runakunatapis tsë unaqkuna mana yarpashqata tsarenqa. ³⁶Tsënö kananpaq kəkaptenqa imë hörapis Teyta Diosman mañakur listullaña kəkäyë. Tsënöpam shamunanpaq ñakëkunapik ëqir Runapa Tsurinpa ñöpančhö kushishqa kayanki”.

³⁷Unaqpam templučhö Jesús yačhatseq y paqaspañam Olivos irkanman ëwaq tsëčhö qepänapaq. ³⁸Jesús yačhatsenqanta wiyayänapaqmi allaqllaña atskaq runakuna templuman ëwayaq.

Jesústa wañutsiyänapaq willanakuyanqan

Mateo 26.1–5,14–16; Marcos 14.1–2,10–11; Juan 11.45–53

22 ¹Tsë witsan Lebadürannaq Tantata Mikuna fiesta qallarinanpaqñam kəkäqan. Tsë fiestatam Pascua fiesta ñiyaq. [†] ²Mandakoq cürakuna y ley yačhatseqkunam Jesústa imanöpapis wañutsiyänapaq willanakuyäqan. Peru pëpa favornin runakuna shäriyänanta mantsarmi präsu tsariyta puëdiyäqantsu.

³Tsëpikñam Judas Iscariotipa shonqunman Satanás yëköqan. Judasqa Jesúsqa čhunka ishkë discipulunkunapikmi kəqan. ⁴Pëmi cürakunapa mandakoqninkunaman y templučhö wardiakunapa capitanninkunaman ëwar parläqan Jesústa imanö entregananpaqpis. ⁵Tsënö ñiskiptinñam

---

[†] 22.1 Éxodo 12.1–27; Deuteronomio 16.1–8.

© 1996 David C. Cook

cürakuna kushishqa ariñiyäqan pagrayänanpaq. ⁶Tsënö willanakuskirñam Judas shuyaräqan runakuna mana kanqan höra Jesústa entregananpaq.

Pascua mikita discipulunkunawan Jesús mikonqan

Mateo 26.17–25; Marcos 14.12–21; Juan 13.21–30

⁷Lebadürannaq Tantata Mikuna fiesta qallëkunan unaqñam Pascuaçhö mikuyänanpaq mallwa ïshata pishtayaq. ⁸Tsëmi Pedruta y Juanta kaçhar Jesús ñëqan: “Pascua mikita mikunantsikpaq alistaq ëwayë”.

⁹Pëkunañam tapuyäqan: “Teytë, ¿mëçhötan alistayämushaq?” ñir.

¹⁰Jesúsñam ñëqan: “Jerusalénman çharmi uk runa piñuwan yakuta apëkaqta tariyanki. Tsë runapa qepallanta ëwayanki më wasinmanpis yëkonqanyaq. ¹¹Tsëçhö wasiyoqta ñiyanki: ‘¿Mëqan cuartüçhötaqshi discipulunkunawan Pascua mikita Jesús mikuyanqa?’ ¹²Wasiyoqñam altusçhö atun cuarto alistashqataña rikätsiyäshunki. Tsëçhö mikunantsikpaq alistayanki”.

¹³Pëkuna ëwarñam Jesús ñenqannölla tariyâqan. Tsëchömi Pascua mikita alistayâqan.

Santa Cënapaq Jesús yaçhatsenqan

Mateo 26.26–30; Marcos 14.22–26; 1 Corintios 11.23–25

¹⁴Pascua mikita mikuyânanpaq hörañam apostol-ninkunawan mësaman Jesús uchöqan. ¹⁵Tsëñam Jesús ñëqan: “Imanömi munäqö manaraq wañonqäyâq kë Pascua mikita qamkunawan mikita. ¹⁶Ñoqam ñiyâq: Manañam Pascua mikita mikushaqñatsu Teyta Diospa mandakininçhö yapë mikonqäyâq”.

¹⁷Tsëno ñiskirñam vinuyoq cöpata aptarkur Teyta Diosta agradëciköqan. Ñirkurñam apostolninkunata makyar

ñeqan: “Këpik llapëki upyayë. ¹⁸Yapëqa manañam vînuta upyashaqñatsu Teyta Diospa mandakinin çhâmonqanyaq” ñir.

¹⁹Tsënöllum tantata aptarkurpis Teyta Diosta agradëciköqan. Tantata pakiskirñam apostolninkunata makyar ñeqan: “Këqa cuerpömi. Kë tantata mikur qamkuna rëku wañonqâta yarpâyanki”.

²⁰Tsënöllum mikur ushaskir vînuyoq cöpata aptarkur ñeqan: “Kë vînoqa Teyta Dios qamkunawan mushoq pactuta ruranqanta yarpâyänëkipaqmi. Tsë pactuta ruranqa yawarnëta íchar qamkuna rëku wañuptëmi. † ²¹Peru çhikimaqnëkunaman entregaq runapis paqtantsikmi kë mësaçhö këkan. ²²Runapa Tsurenqa^x Teyta Dios munanqannömi ñakar wañonqa. Pëta traicionaq runaqam alläpa llakipëpaq kanqa”.

²³Apostolninkunañam kikinkuna pura tapunakuyäqan: “¿Mëqantsikraq tikrapikantsik?” ñir.

Apostolkuna mas mandaq këta munayanqan

²⁴Tsëpikñam apostolkuna kikinkuna pura parlar ñiyäqan: “Mëqantsiktaraq mas mandaq kanantsikpaq çhuramëshun” ñir. ²⁵Tsënö piñanakuyaptinmi Jesús ñeqan: “Nacionkunapa mandakoqnin reykuñaqa runakunata munayanqanta ruratsiyan. Tsënö mandakoqkunataqa allî runa kanqantam ñiyan. ²⁶Qamkunaqa ama tsënö kayëtsu. Tsëpa rantenqa mayor karpis wamranö humildi shonqu kayë. Mandaq karpis sirvikoqnölla kayë. ²⁷Chumaq tantiyakuyë. ¿Mësaçhö uchoq patronku o mikî sirvikoqku mas mandakoq? ¿Manaku mësaçhö uchoq patrón mas mandakoq? Tsënö kaptinpis ñoqaqa qamkunaçhö sirvikoqnöllum këkä.

---

^x 22.22,48,69 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesús parlâqan.

† 22.20 Éxodo 24.8; Jeremías 31.31–34.

²⁸“Imëka ñakëçhö kaptëpis qamkunam paqtä imëpis kayäqonki. ²⁹Tsämi mandakoq kanäpaq Teytä çuramanqannö qamkunatapis mandakoq kayänëkipaq çurayashqëki. ³⁰Tsënö çhurapteqmi qamkuna mandakinëçhö ñoqawan mikuyanki y upyayanki. Tsëmi cada ünu trönikikunaman uchöyanki çunka ishkë tribu Israel runakunata juzgayänëkipaq”.

Pedro nëganapaq kaqta Jesús ñenqan

Mateo 26.31–35; Marcos 14.27–31; Juan 13.36–38

³¹Tsëpikñam Pedruta Jesús ñëqan: “Simón, Simón, Satanásmi Teyta Diosta mañakushqa imëka trīguta wëraqnö confiakìnikipunata rikäkunan rëku ushakätsinanpaq.

³²Tsënö kaptinmi Teyta Diosta qampaq mañaköqö imanö karpis ñoqaman confiakamunëkipaq. Tsëmi ñoqaman yapë confiakamurña discipulu masikikunata yanapëkunki pëkunapis chumaq confiakayämunanpaq”.

³³Pedruñam ñëqan: “Teytë, carcelman apayäshuptikipis manam dëjashqëkitsu. Wañutsiyäshuptikipis qamwanmi wañushaq” ñir.

³⁴Jesúsñam ñëqan: “Pedro, kanan paqasmi gällu manaraq cantaptin reqsimanqëkita kimsa kuti nëgamanki”.

Discipulunkuna alistakushqa puriyänanpaq willanqan

³⁵Tsëpikñam apostolninkunata Jesús tapöqan: “Qellëninnaqta, alporjannaqta y llanqinnaqta willakuyänëkipaq kaçhapteq çimallapis faltäyäshöqonkiku?”

Pëkunañam ñiyäqan: “Teytë, manam imapis faltäyämäqantsu” ñir.

³⁶Jesúsñam ñëqan: “Kananpikqa willakoq ëwar qellëta alporjatapis apayë. Espädëkikuna mana kaptenqa

punchikikunata rantikuskir rantiyë. ³⁷Teyta Diospa palabrançhömi: ‘Utsayoq runanöllum wañonqa’ ñir ñoqapaq qellqarëkan.† Tsë qellqaranqannöllum ñoqata päsamanqa”.

³⁸Apostolninkunañam ñiyäqan: “Teytë, këçhömi ishke espädäkuna këkan”.

Ñiyaptinmi Jesús ñëqan: “¡Amaña tsënö yarpäyëtsu!”

Getsemaníçhö Jesús mañakonqan

Mateo 26.36–46; Marcos 14.32–42

³⁹Tsëpik yarquskirñam imëpis ëwanqannö Olivos irkanman Jesús ëwäqan. Discipulunkunañam qepanta ëwayäqan.

⁴⁰Tsëman çhekurnam ñëqan: “Teyta Diosta mañakuyë utsaman mana ishkiyänëkipaq”.

⁴¹Tsënö ñiskirñam wakläninkunaman witiskir qonqurikikur Teyta Diosta mañakur ⁴²ñëqan: “Teyta Diosllä, qam munarqa ñakanäpaq kaqpik orqëkallämë. Peru ñoqa munanqänöqa ama katsuntsu, sinöqa qam munanqëkinölla këkutsun” ñir.

⁴³[Tsënö llakikur rugakikaptinmi ciëlupik uk ángel yuripuskir Jesússta valoratsëqan. ⁴⁴Alläpa llakikur llapan shonqunwan Teyta Diosman mañakuptinmi umpinpis yawarnöraq patsaman shutöqan.] ⁴⁵Tsënö mañakonqanpik discipulunkuna kaqman kutirmi llakikiwan puñukashqata tarëqan. ⁴⁶Jesúsñam ñëqan: “¡Imanartan gustu puñikäyanki! Rikçhar Teyta Diosta mañakuyë utsaman mana ishkiyänëkipaq”.

Jesústa präsu tsariyanqan

Mateo 26.47–56; Marcos 14.43–50; Juan 18.1–11

⁴⁷Jesús manaraq parlar ushaptinmi Judas Iscariote atska runankuna pushashqa çhäqan. Judasqa Jesússta çchunka ishke

---

† 22.37 Isaías 53.12.

discípulunkunapikmi käqan. Jesúsman witiykurmi qaqlančhö mutsëköqan. ⁴⁸ Jesúsñam ñëqan: “Judas, ¿mutsëkamarku Runapa Tsurinta entreganki?”

⁴⁹ Jesússta prësu tsariyënanpaq kanqanta tantiyaskirmi discípulunkuna ñiyäqan: “Teytë, ¿espädäkunawan atacaskayämushaq?” ⁵⁰ Tsënö ñirmi uk discípulun mas mandaq cürapa empliädunpa derëcha rinrinta orqukat roquskëqan.

⁵¹ Jesúsñam ñëqan: “¡Tsëta ama rurayëtsu! ¡Itaskiyëña!” ñir. Tsëpikñam runapa rinrinta yatëkurlla kutikaskatsëqan.

⁵² Jesússta prësu apayënanpaq shamoqkunam kayäqan mandaq cürakuna, templu täpaq wardiakunapa mandaqninkuna y Israel respetashqa mayorkuna. Pëkunatam Jesús ñëqan: “¿Imanartan espädëkikunawan tukrëkikunawan shayämöqonki imëka ladruntanöpis prësuyämänëkipaq?

⁵³ Waranpun templupa patiunchö qamkunawan këkaptë ¿imanartan tsëchö prësu tsariyämäqonkitsu? Kananqam höra čhämushqa Satanáspa munëninta rurayänëkipaq”.

Jesústa Pedro nëganqan

Mateo 26.57–58,69–72; Marcos 14.53–54,66–72; Juan 18.12–18,25–27

⁵⁴ Tsëpikñam Jesússta prësu tsarirkur cürakunapa mandakoqninpa wasinman apayäqan. Pedruñam largu qepallanta ëwäqan. ⁵⁵ Tsë wasipa patiun rurinčhömi ninata tsarirkatsir runakuna mashakikäyäqan. Tsëman yëkuskirmi Pedrupis pëkunawan mashakikäqan. ⁵⁶ Pedro mashakikaqta rikëkurmi uk empliädu warmi ñëqan: “Kë runapis pëwanmi purishqa”.

⁵⁷ Pedruñam nëgarnin ñëqan: “¡Warmi, imanankitan! Ñoqaqa kë runata manam reqsillätsu” ñir.

⁵⁸ Tsëpik rätuntañam uk runapis pëta rikëkur ñëqan: “Qampis pëwan pureqmi kanki”.

Pedruñam ñëqan: “¡Runa, imanankitan! Ñoqaqa manam pëwan imëpis purëqötsu” ñir.

⁵⁹Tsëpik uk höratanöñam yapë uk runa ñëqan: “Rasunpam kë runaqa pëwan purishqa. Pëpis Galilea runam”.

⁶⁰Tsënö ñiptinñam Pedro ñëqan: “¡Runa, imanankitan! ¡Manam musyätsu imata parlapëkämanqëkitapis!”

Pedro tsënö ñiykaptinmi gällu cantaskëqan. ⁶¹Gällu cantaskiptinmi Jesús tikrëkur Pedruta rikaskëqan. Pedruñam yarpaskëqan: “Manaraq gällu cantaptinmi kimsa kuti nëgamanki” ñenqanta. ⁶²Tsëmi waqtaman Pedro yarquskir alläpa llakikur waqäqan.

© 1996 David C. Cook

Jesústa burlakur maqayanqan

Mateo 26.67–68; Marcos 14.65

⁶³Tsëpikñam Jesústa täpaq runakuna burlakurnin maqayäqan. ⁶⁴Ñawinta tsapëkurmi [qaqllançhö laqyar] ñiyäqan: “¡Pï laqyashonqëkitapis mä ñiyämë!” ⁶⁵Tsënö imëkawan ashiparmi burlakuyäqan.

Autoridäkuna Jesústa tapupäyanqan

Mateo 26.59–66; Marcos 14.55–64; Juan 18.19–24

⁶⁶Patsa waraskiptinñam Israel respetashqa mayorkuna, mandaq cürakuna y ley yaçhatsikoqkuna qorikäyäqan. Pëkunapa despächunman çhätsiyaptinmi Jesústa tapuyäqan:

© 1996 David C. Cook

⁶⁷“Mä willayämë. ¿Rasunpaku Teyta Dios kaçhamonqan Cristo kanki?” ñir.

Jesúsñam ñëqan: “Ömi ñiyapteqpis manam criiyä-mankitsu. ⁶⁸Tapuyapteqpis manam contestayämankitsu.

⁶⁹Kananpikqa Runapa Tsurin poderösu Teyta Diospa derëcha kaq lädunëhömi uchuranqa.”[†]

⁷⁰Autoridäkunañam ñiyäqan: “Tsëponqa ¿Diospa Tsurinku kanki?”

Jesúsñam ñëqan: “Qamkuna ñiyanqëkinöllum kä”.

⁷¹Pëkunañam ñiyäqan: “Diospa Tsurin kanqanta kikinpis ñiykämashqaqa ¿imapaqñatan testigutapis ashishun?”

[†] 22.69 Salmo 110.1.

Pilatuman Jesústa apayanqan

Mateo 27.1–2,11–14; Marcos 15.1–5; Juan 18.28–38

23 ¹Tsëpikñam Pilatupa despächunman llapan autoridäkuna Jesústa apayäqan. ²Tsëchöñam Pilatuta ñiyäqan: “Kë runatam tariyäqö nacionnintsikpa contran shäriyänanpaq runakunata willapëkaqta. Manam munantsu impuestuta mandakoq Césarpaq pagrayänantapis. Tsënöllum ñiykan Cristo kar mandaq rey kanqanta”.

³Tsëñam Jesústa Pilato tapöqan: “¿Rasunpaku Israel runakunapa mandaqnin rey kanki?”

Jesúsñam ñëqan: “Qam ñenqëkinöllum kä” ñir.

⁴Tsëñam mandakoq cürakunata y tsëchö qorikashqa këkaq runakunata Pilato ñëqan: “Kë runapa ni ima utsantapis manam tarëtsu”.

⁵Tsënö ñiptinñam masraq ñiyäqan: “¡Kë runaqa autoridäkunapa contran shäriyänanpaqmi runakunata yächëkätsin! Galilea provinciaçhö qallëkurmi kë Judea provinciaçhöpis tsënölla yächëkätsin”.

Herodesman Jesústa apayanqan

⁶Tsëta wiyarñam Pilato tapöqan: “¿Kë runaqa Galileapikku?” ñir.

⁷“Ömi” ñiyaptinñam Galileaçhö mandakoq Herodes juzgananpaq Jesústa apatsëqan. Tsë unaqkunam Jerusalénçhö Herodespis këkäqan.

⁸Jesúspa parlayanqankunata wiyashqa karmi y milagru ruranqanta rikëta munarmi Herodesqa unëpikña pëwan töpëta munäqan. Tsëmi Jesústa rikëkur alläpa kushiköqan.

⁹Herodes kutin kutin tapuptionpis Jesúsqa manam imatapis contestäqantsu. ¹⁰Tsëchömi mandaq cürakuna y ley

yačhatsikoqkuna Jesús pa contran imékata parlayäqan.
¹¹Tsëñam reypa cäpanta čhurarkatsir soldädunkunawan Herodes asipar Jesús ta alqutsakurnin burlakuyäqan. Tsëpikñam Pilatuman kutitsëqan. ¹²Tsë unaqmi Herodeswan Pilato čhikinakur kayanqanpik amistäyäqan.

Jesústa wañutsiyänapaq Pilato kačhanqan

Mateo 27.15–26; Marcos 15.6–15; Juan 18.39–19.16

¹³Tsëpikñam mandakoq cürakunata, autoridäkunata y llapan runakunata qayaskatsir ¹⁴Pilato ñëqan: “Kë runata apayämöqonki: ‘Autoridäkunapa contran shäriyänanpaqmi runakunata yačhëkätsin’ ñirmi. Ñöpëkikunačhö tapur manam ni ima utsantapis tarëtsu qamkuna tumpëkäyaptikipis.

¹⁵Herodespis mana ima utsantapis tarirmi këman kutitsimushqa. Kë runa wañunanpaqnöqa manam ni ima utsatapis rurashqatsu. ¹⁶Tsëmi astëkatsirlla itaskishaq”.

¹⁷[Cada watam Pascua fiestačhö costumbrinkunamannö Pilatoqa uk prësuta dëjaq.] ¹⁸Tsëmi Jesús ta dëjëta munaptin llapan runakuna uk shimilla qayarëpa ñiyäqan: “¡Tsë runaqa wañutsun! ¡Barrabásta itaskiy!” ñir.

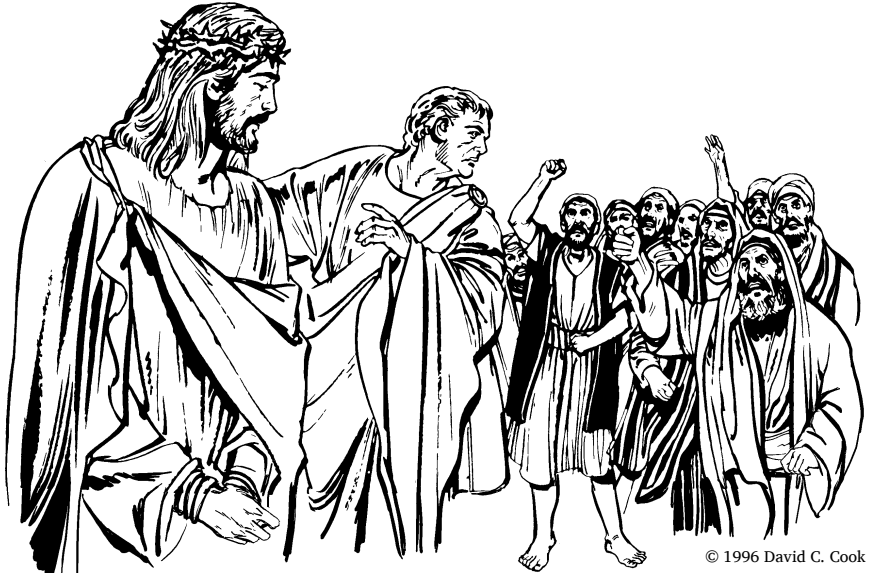
¹⁹Barrabásqa carcelčhö wíchqarëkäqan gobiernupa contran Jerusalénčhö shärenqanpikmi y runata wañutsenqanpikmi.

²⁰Tsëmi runakunata Pilato yapë ñëqan Jesús ta itaskinanpaq. ²¹Peru pëkunaqa masraqmi qayarëkačhar ñiyäqan: “¡Crucificäyë! ¡Crucificäyë!” ñir.

²²Pilatuñam yapë ñëqan: “¿Ima mana allitatan rurashqa? Wañutsishqa kananpaqqa manam ima utsantapis tarëtsu. Tsëmi astëkatsirlla itaskishaq”.

²³Tsënö ñiptinpis crucificäyänanta munarmi masraq qayaräyäqan. [Mandaq cürakuna y] runakuna tsënö qayarëkačhayaptinmi Pilato ariñëqan. ²⁴Tsëmi runakuna

mañakuyanqannö Jesústa wañutsiyänapaq itaskëqan.
 25Gobiernupa contran shärishqa këkaptinpis y wañutsikoq
 këkaptinpis runakuna munayanqannöllum Barrabásta
 kaçhäqan. Jesústañam pëkunapa makinkunaman qiköqan
 wañutsiyänapaq.

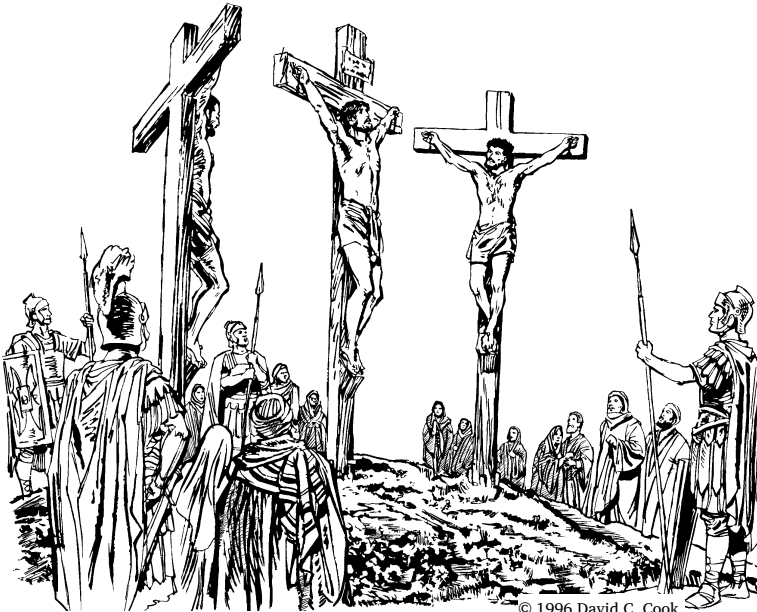
Jesústa crucificäyanqan

Mateo 27.32–44; Marcos 15.21–32; Juan 19.17–27

26 Jesústa crucificäyanqan apëkäyaptinmi éhakrapik
 kutikämöqan Cirene nacionpik Simón. Pëtam mandayäqan
 Jesús apëkanqan cruzta umrurkur Jesúsqa qepanta
 apananpaq. 27Tsëtsika runakunam Jesúsqa qepanta ëwayäqan.
 Pëkunawanmi atskaq warmikunapis alläpa llakishqa
 waqarëkar ëwayäqan. 28Tsë warmikunaman tikrëkurmi Jesús
 ñëqan: “Jerusalén warmikuna, ama ñoqapaqqa waqayëtsu.
 Tsëpa rantenqa kikikikunapaq y wamrëkikunapaq waqayë.
 29Alläpa ñakë unaqkunam éhämönqa. Tsë witsanmi runakuna

ñiyanqa: ‘¡Ima kushishqaraq kékäyan qolloq warmikuna, mana wa’chaq y llullu mana chuchoq warmikuna!’ ³⁰Tsë unaqmi runakuna alläpa ñakar ñiyanqa: ‘¡Irkakuna, saslla ushakäyänäpaq anäkunaman u’chuskami! ¡Qaqakuna, anäkunaman u’chumur qopiskayämë!’ ñir.† ³¹Kawëkaq a’chanö kékaptë kënö rurëkamarqa qamkunatañaqa tsakishqa qerunö kayptiki jimatãaraq rurayäshunki!”^y

³²Jesústawan crucificäyänanpaqmi ishkaq mana alli ruraqkunatapis apayäqan. ³³Calavëra ñiyanqan kaqman çhekatsirñam Jesústa cruzman clävayäqan. Apayanqan mana alli ruraqkunatam uknin kaqta derëcha lädunman y uk kaqtaña itsoq lädunman crucificäyäqan.

^y 23.31 Tsënö parlarqa Jesús ñëqan: “Utsannaq kékaptëpis kënö ñakëkätsimarqa jimanöñaraq qamkunata y wakin Israel runakunatapis ñakatsiyäshunki!”

† 23.30 Oseas 10.8.

³⁴ [Jesúsñam ñëqan: “Teytallä, kë runakunata perdonëki. Manam musyayantsu imata rurëkäyanqantapis” ñir.]

Soldädukunañam Jesús pa ratëninta sortiyayáqan mëqanpis gänaq kaq apakunanpaq.[†] ³⁵ Tsëchö runakuna rikarëkäyaptinmi autoridäkuna Jesús ta burlakurnin ñiyáqan: “Teyta Dios akranqan Cristo këkarqa ukta salvanqannolla mä kanan kikinpis salvakutsun” ñir.

³⁶ Tsënöllum soldädukunapis burlakurnin pochqushqa vïnuta upyatsiyta munar ³⁷ ñiyáqan: “Israel runakunapa mandaqnin rey këkarqa mä kikiki salvaki” ñir.

³⁸ Cruzpa ñöpan uk letrëruçhömi kënö ñëqan: “Kë runam Israel runakunapa mandaqnin rey”. [Tsëqa qellqarëkäqan grieguçhö, latínçhö y hebreo idiömakunaçhömi.]

³⁹ Tsënöllum crucificarëkaq uk kaq runapis Jesús ta burlakur ñëqan: “Teyta Dios kaçhamonqan Cristo këkarqa mä kikiki salvakuskir ñoqakunatapis salvayämë”.

⁴⁰ Tsënö ñiptinmi uknin kaq piñapar ñëqan: “Qampis pënö ñakëkarqa çmanaku Teyta Dios pik mantsakunki?

⁴¹ Ñoqantsikqa utsantsikkunapikmi ñakëkantsik. Kë runaqam mana ima utsatapis rurashqatsu”.

⁴² Ñirkurmi Jesús ta ñëqan: “Teyta Jesús, mandakinikiçhö këkar ñoqallata yarpëkamanki” ñir.

⁴³ Tsëñam Jesús ñëqan: “Kananpikqa ñoqawanmi paraísuçhö kanki”.

Jesús wañonqan

Mateo 27.45–56; Marcos 15.33–41; Juan 19.28–30

⁴⁴ Pullan unaqpiqmi hasta las tresyaq patsa tutapaskëqan.

⁴⁵ Rupëpis manam atsikyäqantsu. Tsë höräm templu rurinçhö

[†] 23.34 Salmo 22.18.

cortinapis^z pullanpa račhiskëqan. ⁴⁶Jesúsñam qayarar ñëqan: “¡Teytë! ¡Makikimanmi almäta čhurëkamö!”[†] Tsënö ñiskirmi wañuskëqan.

⁴⁷Tsëkunata rikëkurmi soldädukunapa capitannin Teyta Diosta alabar ñëqan: “¡Rasunpam kë runaqa utsannaq kashqa!” ñir.

⁴⁸Tsëchö llapan qorikashqa runakunapis alläpa llakikurmi pëchunkunata kutarraq ëwakuyäqan.^a ⁴⁹Jesúsñan reqsinakoqkunañam alläpa llakishqa llapan päsanqankunata largullapik rikarëkäyäqan. Pëkunawanmi Galileapik shamoq warmikunapis këkäyäqan.

Jesústa pampayanqan

Mateo 27.57–61; Marcos 15.42–47; Juan 19.38–42

⁵⁰Uk runam José shutiyoq käqan. Pëqa Judea provinciačhö Arimatea markapikmi käqan. Israel runakunapa autoridäninmi y Teyta Dios munanqannö kawaq runam käqan. ⁵¹Pëpis Teyta Diospa mandakinintam shuyarëkäqan. Autoridä masinkuna Jesústa wañutsiyänapaq willanakuyaptinpis pëqa manam munäqantsu. ⁵²Pëmi Pilatuman ëwëkur Jesús pa ayanta mañäqan pampananpaq. ⁵³Ariñiptinñam Jesús pa ayanta cruzpik orquskir linu säbanaswan pitöqan. Ñirkurñam manaraq pitapis pampayanqan qaqačhö učkushqa sepultüraman pampäqan. ⁵⁴Tsënö pampäqan säbadupaq alistakuyänan viernes unaq

---

^z **23.45** Templu rurinchö cortinam Lugar Santisimuman pïpis mana yëkunanpaq tsaparaq. Tsëpik masta musyanëkipaq liyinki Éxodo 26.31–33; Hebreos 9.1–10; 10.19–20. ^a **23.48** Tsë witsan runakunaqa imapikpis llakikurmi pëchunkunata kutayaq.

[†] **23.46** Salmo 31.5.

© 1996 David C. Cook

ushëkaptinñam. Säbadu amë unaq qallëkunanpaqñam kékäqan.^b

⁵⁵Galileapik Jesúswan shamoq warmikunañam Josépa qepanta ëwar rikäyäqan sepultura mëchö kanqanta y Jesúsqa ayanta imanö çhuranqantapis. ⁵⁶Tsëpik wasiman kutiykurñam mushkoq ačhakunata y perfümikunata alistayäqan Jesúsqa ayanman içhayänanpaq. Säbadu kaptinmi mandamientu ñenqannö amayäqan.

^b 23.54 Israel runakunapaqqa cada unaq qallëkoq seis de la tardim.

Jesús kawarimonqan

Mateo 28.1–10; Marcos 16.1–8; Juan 20.1–10

24 ¹Dominguman waraq waraqllañam Jesús pamparanqan kaqman warmikuna ëwayäqan alistayanqan mushkoq ačhakunata apakurkur. [Pëkunawanmi wakin warmikunapis ëwayäqan.] ²Čhäyänanpaqñam sepultüra tsaparaq rumipis ukläman wititsishqa kékãñaq. ³Sepultüraman yëkurñam Teyta Jesús pa ayanta tariyäqantsu. ⁴Mantsakashqa kékäyaptinmi ishkaq runakuna chipipikyëkaq ratënishqa lädunkunačhö yuriskiyäqan.

⁵Tsë runakunata rikëkurñam mantsakëwan patsaman pillatakikuyäqan. Tsë runakunañam ñiyäqan: “¿Imanartan wañushqakuna pamparanqançhö kawëkaq runata ashiykäyanki? ⁶Manañam këçhöñatsu. ¡Kawarimushqañam! Yarpäyë Galileaçhö këkar ñiyäshonqëkita: ⁷‘Runapa Tsurenqa^c utsasapakunapa makinkunaman entregashqam kanqa. Crucificar wañutsiyanqanpikmi kimsa unaqta kawarimonqa’ ñir”.[†]

⁸Tsëñam warmikunaqa Jesús ñenqanta yarpaskiyäqan. ⁹Tsëpik kutiskirñam çhunka uk (11) apostolkunata y tsëçhö runakunatapis willayäqan rikäyanqanta y wiyayanqanta. ¹⁰Tsë warmikunam kayäqan María Magdalena, Juana, Santiagupa maman María y mas warmikunapis. ¹¹Warmikuna tsënö willayaptinpis manakaqkunata parlayanqanta yarparmi criyiyäqantsu. ¹²Wakin mana criyiyaptinpis Pedroqam Jesústa pampayanqan kaqman cörrilla ëwäqan. Sepultüraman qawëkurñam säbanasllataña rikëkur espantashqa kutëqan.

Emaúsman ëwaqkunata Jesús yuriponqan

Marcos 16.12–13

¹³Tsë unaqmi Jesúsqa ishkaq qatiraqninkuna Emaús markaman ëwëkäyäqan. Emaúsqa Jerusalénpik ishkë höra ëwënöllum käqan. ¹⁴Pëkunaqa Jerusalénçhö llapan päsanqankunata parlarmi ëwëkäyäqan. ¹⁵Tsënö parlar ëwëkäyaptinmi Jesús yuriskir pëkunawan ëwäqan. ¹⁶Pëkunawan ëwëkaptinpis Jesús kanqanta manam reqsiyäqantsu.

¹⁷Jesúsñam tapöqan: “¿Imata parlartan ëwëkäyanki?” ñir.

---

^c 24.7 Runapa Tsurinpaq parlarqa kikinpaqmi Jesús parläqan.

[†] 24.7 Lucas 9.22,44.

Tsënam llakishqa shäkuskiyäqan. ¹⁸Cleofás shutiyoy kaqñam ñëqan: “Pascuaman shamoq runakunaqa llapanmi musyayan Jerusalénchö qanyätinkuna ima päsantapis. ¿Qamqa manaku musyanki?”

¹⁹ Jesúsñam tapöqan: “¿Imatan päsashqa?” ñir.

Pëkunañam ñiyäqan: “Nazaret markapik Jesúsmi Teyta Diospa profëtan käqan. Pëmi Diospa poderninwan imëka milagrukunata rurar llapan runakunata Diospa willakïninta willäqan. ²⁰Pëtam mandakoq cürakunawan autoridänintsikkuna Pilatuman entregayäqan crucificar wañutsinanpaq. ²¹Ñoqakuna yarpäyäqä Roma nacionpa mandunpik pë orqamänantsikpaq kaqtam. Kanan unaqwanqa kimsa unaqñam pëta wañutsenqan. ²²Manam tsëpis tsëllatsu. Yanapayämaq warmikunam mana criyiypaqta willakayämushqa. Kanan waraq waraqlla Jesússta pampayanqanman ëwarshi ²³ayanta tariyashqatsu. Tsëchöshi angelkuna yuripuskir: ‘Jesúsqa kawarimushqañam’ ñir willayashqa. Tsëmi kutiskamur willayämashqa. ²⁴Tsëmi wakïn kaq discipulunkunapis pamparanqan kaqman ëwar warmikuna willakuyanqannölla Jesússta ayanta tariyashqatsu”.

²⁵Jesúsñam ñëqan: “¿Qamkunaqa imaläya çukru shonqutan kayanki profëtakuna willakuyanqanta mana criyiyänëkipaq! ²⁶¿Manaku yarpäyanki Cristo wañurraq llapanpaq munëniyoq kananpaq kanqanta?”

²⁷Tsënö ñirmi Moisés qellqanqanpik qallëkur profëtakuna qellqayanqanyaq pëkunata tantiyatsëqan kikinpaq imata ñenqantapis.

²⁸Emaús markaman çhekuyaptinñam pëkunapik Jesús päsakoq tuköqan. ²⁹Tsënö päsakïta munaptinmi pëkuna rugar ñiyäqan: “Patsa tutapëkanñam. Këllaçhöña qepäkushun”.

Tsënö ñiyaptinmi markaman yëköqan pëkunawan qepänanpaq.

³⁰Tsëpik mësamän uchikurnam tantata aptarkur Teyta Diosta agradëciköqan. Tsëpikñam tantata pakiskir pëkunata

© 1996 David C. Cook

makyäqan. ³¹Tsë höram Jesús kanqanta reqsiskiyäqan. Reqsisikiyaptinñam illakaskëqan.

³²Tsëmi kikinkuna pura parlar ñiyäqan: “¡Jesús kaptinchi naniçhö Diospa palabranta parlapämashqa shonquntsikpis çhupukäqan!” ñir.

³³Tsëpik tsinan höram Jerusalénman kutiyäqan. Çhëkurñam tariyäqan tsëçhö këkaq runakunawan çhunka uk apostolkuna qorikashqa këkaqta. ³⁴Tsëçhö qorikashqa këkaqkunam ñiyäqan: “¡Rasunpam Teyta Jesús kawarimushqa! ¡Simóntapis yuripushqam!”

³⁵Ñiyaptinñam Emaúspik kuteqkunapis willayäqan naniçhö ima päsanqanta y tantata pakenqan höra Jesústa reqsiyanqanta.

Apostolninkunata Jesús yuriponqan

Mateo 28.16–20; Marcos 16.14–18; Juan 20.19–23

³⁶Tsënö parlëkäyaptinmi pëkunapa éhöpinçhö Jesús yuriskir ñëqan: “Qamkunaçhö alli kawakī këkutsun” ñir.

³⁷Tsënö yuripuskiptinmi alma kanqanta yarpar alläpa mantsakäyëqan.

³⁸ Jesúsñam ñëqan: “¿Imanartan mantsakashqa këkäyanki? ¿Imanartan ñoqa kanqäta criyiyankitsu? ³⁹ Makëta çhakëta rikäyë. ¡Ñoqam kä! ¡Yatayämë! Rikäyämänqëkinöpis manam almatsu kä. Almaqa ëtsannaq y tullunnaqmi”.

⁴⁰ Tsënö ñirninni makinta y çhakintapis rikätsëqan.

⁴¹ Rikar pë kanqanta kushikikarpis manaraqmi chumaq criyiyäqanraqtsu. Tsëmi Jesús tapöqan: “Mikunäpaq ¿imallapis kanku?” ⁴² Tsënö ñiptinni kankashqa pescäduta [y abëjapa mishkinta] qarayäqan. ⁴³ Çhaskiskirmi llapanpa ñöpankunaçhö miköqan.

⁴⁴ Mikuskirñam ñëqan: “Moisés qellqanqan leykunaçhö, profëtakuna qellqayanqançhö y salmukunaçhömi ima päsamänapaq kaqkuna qellqarëkan. Qamkunawan këkarmi willäqaq qellqarëkanqannölla llapanpis cumplinanpaq kanqanta. Willanqaqnöllum päsamashqa” ñir.

⁴⁵ Tsëpikñam Teyta Diospa palabrantä tantiyatsir ⁴⁶ ñëqan: “Diospa palabrançhömi ñiykan Cristo ñakar wañunanpaq kaqta y kimsa unaqta kawarimunapaq kaqtapis. ⁴⁷ Tsënöllum ñiykan Jerusalënpik qallëkur llapan nacionkunaçhö willakuyänanpaq kanqanta. Pëpa shutinçhö willakurmi runakunata tantiyatsiyanqa utsankunata dëjayaptin perdonashqaña kayänanpaq. ⁴⁸ Llapan ima päsamantapis rikashqa karmi willakuyänëkipaq testigu kayanki.

⁴⁹ Qamkunamanmi ñoqa kaçhamushaq Teytä ariñikonqan Espiritu Santuta. Espiritu Santupik poderta çhaskiyanqëkiyaq Jerusalënllaçhöraq shuyäyanki”.

Gloriaman Jesús ëwakonqan

Marcos 16.19–20; Hechos 1.9–11

⁵⁰ Tsëpikñam discipulunkunata Jerusalënpik Betaniaman Jesús pushäqan. Tsëçhöñam makinta pallarkur pëkunata

© 1996 David C. Cook

yanapananpaq Teyta Diosta mañaköqan. ⁵¹ Tsënö mañakikaptinmi Teyta Dios gloriaman apäqan. ⁵² Tsëchö discipulunkuna Jesústa adoraskirmi Jerusalénman kushishqa kutikuyäqan. ⁵³ Tsëpikñam Teyta Diosta alabayänanpaq cada unaq templuman qorikäyaq. [Amén.]

**Jesucristo
kawanán witsan
ISRAEL NACIÓN**

